

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice

VYHODNOCENÍ KONCEPCE

dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

*Opava
Duben 2023*

OBSAH

ÚVOD	7
1 OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM.....	9
1.1 Obsah koncepce	9
1.2 Vize a cíle	10
1.3 Vztah k jiným koncepcím	11
2 INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE.....	16
2.1 Základní charakteristiky stavu životního prostředí v dotčeném území	16
2.1.1 Základní demografické charakteristiky a zdraví obyvatel	17
2.1.2 Geologie, geomorfologie a surovinové zdroje.....	20
2.1.3 Klima	20
2.1.4 Kvalita ovzduší	21
2.1.5 Voda a vodní hospodářství	23
2.1.6 Půda a využití území.....	27
2.1.7 Lesy.....	27
2.1.8 Příroda a krajina.....	28
2.1.9 Staré ekologické zátěže	31
2.1.10 Hluk	32
2.1.11 Kulturní památky	33
2.1.12 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	33
2.2 Vývoj životního prostředí bez provedení koncepce	33
3 CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY	35
4 VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	36
4.1 Významné problémy životního prostředí v dotčeném území.....	36
4.2 Současné problémy životního prostředí vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí	37
4.3 Současné problémy v oblasti veřejného zdraví	37
5 CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ	38
5.1 Přehled cílů ochrany životního prostředí souvisejících koncepčních materiálů.....	38
5.1.1 Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050 (2021).....	38
5.1.2 Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (Aktualizace 2021)	39
5.1.3 Politika ochrany klimatu ČR (2017).....	39
5.1.4 Národní akční plán adaptace na změnu klimatu na období 2021-2025 (akt. 2021).....	40
5.1.5 Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky (2017).....	40
5.1.6 Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+	41
5.1.7 Územní energetická koncepce Jihomoravského kraje 2018-2043	41

5.1.8	Územně analytické podklady Jihomoravského kraje (Aktualizace č. 5–2021)	41
5.1.9	Územní plán Šlapanice (2022).....	42
5.1.10	Strategický plán rozvoje města Šlapanice do roku 2025	42
5.2	Způsob stanovení referenčního hodnotícího rámce v oblasti ŽP	42
5.3	Sada referenčních cílů životního prostředí	43
6	ZÁVAŽNÉ VLIVY (VČETNĚ SEKUNDÁRNÍCH, SYNERGICKÝCH, KUMULATIVNÍCH, KRÁTKODOBÝCH, STŘEDNĚDOBÝCH A DLOUHODOBÝCH, TRVALÝCH A PŘECHODNÝCH, POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH VLIVŮ) NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	44
6.1	Hodnocení Cíle a Vize koncepce	44
6.2	Hodnocení strategických a specifických cílů.....	45
6.2.1	Metodický postup	45
6.2.2	Hodnocení	46
6.3	Hodnocení opatření v krajině – Plán krajiny	51
6.4	Hodnocení koncepce jako celku	51
7	VYHODNOCENÍ MOŽNÝCH PŘESHRANIČNÍCH VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	54
8	VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PŘEVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ	55
8.1	Výběr zkoumaných variant.....	55
8.2	Popis provedení posouzení vlivů koncepce na životní prostředí	55
8.3	Problémy při shromažďování požadovaných údajů	56
9	STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORY) VLIVU KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	57
9.1	Monitorování vlivů realizace koncepce na životní prostředí	57
9.2	Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) životního prostředí	57
10	POPIS NAVRHOVANÝCH OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, VYLOUČENÍ, SNÍŽENÍ A KOMPENZACI VÝZNAMNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ZJIŠTĚNÝCH NEBO PŘEDPOKLÁDANÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE	60
11	STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PROJEKTŮ	62
12	VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.....	63
13	NETECHNICKÉ SHRUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ.....	64
14	SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ POŽADAVKŮ STANOVENÝCH ZÁVĚREM ZJIŠŤOVACÍHO ŘÍZENÍ A VYJÁDŘENÍ OBDRŽENÝCH KE KONCEPCI Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.	66
14.1	Přehled vyjádření obdržených ke Koncepci.....	66
14.2	Vypořádání vyjádření obsahujících náměty, připomínky a doporučení	66
14.3	Vyjádření neobsahující ani připomínky ani doporučení	68
14.4	Vypořádání požadavků vyplývajících ze zjišťovacího řízení.....	68
15	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI	70
	SEZNAM POUŽITÝCH PODKLADŮ	76

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Vymezení řešeného území města Šlapanice	16
Obr. 2: Vývoj počtu obyvatel v obci Šlapanice, Brno-venkov	18
Obr. 3: Projekce obyvatelstva v letech 2018, 2030 a 2050 – Jihomoravský kraj (v procentech).....	18
Obr. 4: Vývoj emisí znečišťujících látek v Jihomoravském kraji [index, 2005 = 100], 2005–2021	22
Obr. 5: Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu lidského zdraví, 2021	23
Obr. 6: Záplavová území na vodních tocích na území města Šlapanic	24
Obr. 7: Jakost vody v tocích, 2020–2021	25
Obr. 8: Zvláště chráněná území a další přírodně hodnotné lokality a prvky	31
Obr. 9: Hluková mapa.....	32

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Struktura strategických a specifických cílů	11
Tabulka 2 Stupnice hodnocení vztahu předkládané koncepce vůči jiným koncepcím na mezinárodní, vnitrostátní a regionální úrovni	12
Tabulka 3 Vztah AS Šlapanic ke koncepčním dokumentům na mezinárodní, vnitrostátní a regionální úrovni	12
Tabulka 4 Základní klimatické charakteristiky dle Quitta (1971).....	20
Tabulka 5 Výměra a podíl jednotlivých druhů pozemků k 31.12.2021	27
Tabulka 6 Referenční cíle ochrany životního prostředí	43
Tabulka 7 Hodnocení - Strategický cíl 1. Šlapanice se adaptují na změnu klimatu, v zastavěném území mají dostatek zeleně a vody a město s vodou efektivně hospodaří.....	47
Tabulka 8 Hodnocení - Strategický cíl 2. Krajina v okolí Šlapanic je zdravá a ekologicky stabilní, přístupná a vhodná k pobytu a rekreaci	48
Tabulka 9 Hodnocení - Strategický cíl 3. Město Šlapanice hospodaří efektivně s energiemi a má nízkou uhlíkovou stopu v oblasti budov, dopravy a využívání zdrojů	49
Tabulka 10 Hodnocení - Strategický cíl 4. Ve Šlapanicích jsou environmentálně odpovědní občané a firmy, kteří se aktivně podílí na adaptaci města na změnu klimatu.....	50
Tabulka 11 Návrh environmentálních indikátorů	58
Tabulka 12 Navržená environmentální kritéria pro výběr projektů.....	62
Tabulka 13 Přehled obdržených vyjádření	66
Tabulka 14 Vypořádání připomínek v obdržených vyjádřeních	67

ZKRATKY A VYSVĚTLIVKY

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
AS	Adaptační strategie
B(a)P	Benzo(a)pyren
BPEJ	Bonitované půdně ekologické jednotky
CENIA	Informační agentura životního prostředí
CO ₂	Oxid uhličitý
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DMP	Dálkový migrační koridor
EIA	Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí
EU	Evropská unie
EVL	Evropsky významná lokalita (Natura 2000)
HEIS VÚV	Hydroekologický informační systém VÚV
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
CHSK	Chemická spotřeba kyslíku
JKM	Jihomoravský kraj
koncepce	V tomto textu vždy dokument ve smyslu § 10a zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Ldvn	hlukový ukazatel pro den-večer-noc
MVÚ	Migračně významné území
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Soustava chráněných území Natura 2000, tvořena evropsky významnými lokalitami (EVL) a ptačími oblastmi (PO)
NP	Národní park
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
OP	Operační program
p.b.	Procentní bod
PCB	Polychlorované bifenyly
PLO	Přírodní lesní oblast
PM ₁₀ , PM _{2,5}	Suspendované částice frakce PM ₁₀ , PM _{2,5} (prašný aerosol)
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
SC	Strategický cíl
SEA	Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SEZ	Stará ekologická zátěž
SPŽP	Státní politika životního prostředí
TZL	Tuhé znečišťující látky
ÚEK	Územní energetická koncepce
ÚHUL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VKP	Významný krajinný prvek
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářská T. G. Masaryka
ZPF	Zemědělský půdní fond
ŽP	Životní prostředí

NÁZEV KONCEPCE:

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice

PŘEDKLADATEL:

Město Šlapanice

OPRÁVNĚNÝ ZÁSTUPCE PŘEDKLADATELE:

Mgr. Michaela Trněná, starostka
E-mail: trnena@slapanice.cz
Telefon: 533 304 310
Masarykovo náměstí 100/7, 664 51 Šlapanice

Kontaktní osoba:

Ing. Veronika Rašovská
Masarykovo náměstí 100/7, 664 51 Šlapanice
Telefon: +420 533 304 333
Email: rasovska@slapanice.cz

DRŽITEL AUTORIZACE A ODPOVĚDNÝ ŘEŠITEL VYHODNOCENÍ:

Mgr. Zdeněk Frélich
Email: zdenek.frelich@gmail.com
Tel.: +420 777 024 136

- Držitel osvědčení odborné způsobilosti ke zpracování dokumentací a posudků ve smyslu § 19 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů; číslo osvědčení: 39949/ENV/14 ze dne 30. 6. 2014. Platnost osvědčení odborné způsobilosti do 20. 7. 2024 (č.j.: MZP/2019/710/740).
- Autorizovaná osoba k provádění posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (číslo osvědčení 101346/ENV/09), které bylo prodlouženo dne 21. 10. 2014, č. j. 73460/ENV/14. Platnost osvědčení odborné způsobilosti do 11. 12. 2024 (č.j.: MZP/2019/630/2565).

Ve spolupráci s:

- Bc. Tereza Staňková
- Ing. Martina Vokřálová Trnková – Atregia s.r.o.
- Mgr. Hana Trávníčková – Asitis s.r.o.

ÚVOD

Předložené Vyhodnocení návrhu koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“¹ (dále také Vyhodnocení) je zpracováno na základě § 10e a §10f zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Vyhodnocení koncepce vychází z obsahu přílohy č. 9 citovaného zákona. Procedura posuzování vlivů na životní prostředí pro uvedenou koncepci probíhá v souladu s § 22 písm. d) zákona, v působnosti Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

Základním dokumentem pro zpracování Vyhodnocení koncepce je návrh koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“ předložený zhotoviteli v lednu roku 2023, Oznámení této koncepce a další koncepční podklady a informace. Dále byly využity konzultace s orgány veřejné správy, literární a mapové podklady a zkušenosti zpracovatele při zpracování jiných vyhodnocení SEA. Hlavní použité materiály jsou uvedeny v kapitole „Seznam použitých podkladů“. Ke zpracování kapitoly 2 Vyhodnocení byly v souladu s § 10b odst. 3, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, ve znění pozdějších předpisů, využity také další existující podklady.

Soulad uvedené koncepce s povinnostmi vyplývajícími ze zákonných ustanovení byl konfrontován s platnou právní úpravou. Existují-li další závažné skutečnosti, které by na posuzování koncepce mohly mít zásadní vliv, nebyly zpracovateli Vyhodnocení koncepce v době jeho zpracování známy.

PŘEDMĚT POSOUZENÍ A VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Předmětem posouzení je návrh koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“ zahrnující správní území města Šlapanice.

PROCES POSUZOVÁNÍ, VČETNĚ ZAJIŠTĚNÍ PŘÍSTUPU K INFORMACÍM A ÚČASTI VEŘEJNOSTI

Procedura posouzení návrhu koncepce probíhá v působnosti Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Zapojení veřejnosti probíhá v souladu s obligatorními kroky, stanovenými zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice byl zpracováván dle metodických požadavků na přípravu Adaptačních strategií měst. Veřejnost byla a je zapojována více způsoby. Vzhledem k zaměření adaptační strategie bylo při jejím zpracování využito participativního přístupu. Do procesu tvorby této adaptační strategie byla systematicky zapojována široká veřejnost. Kromě workshopů a veřejných projednání mohli obyvatelé poskytnout užitečnou zpětnou vazbu a ovlivnit podobu adaptační strategie vyplněním online dotazníku. Skrze zpětnou vazbu získávají zhotovitelé adaptační strategie představu o povědomí, zájmu a míře podpory environmentálních témat ve městě Šlapanice, data jsou rovněž užitečná pro porovnání s vlastními analýzami a podněty pro možná adaptační opatření.

Zapojeni byli také odborníci z různých sektorů, zaměstnanci a vedení úřadu. Dílčí výstupy Adaptační strategie byly postupně představovány veřejnosti v rámci veřejných projednání na webu města a dále v místním tisku.

OBLIGATORNÍ KROKY PROCEDURY DO DOBY PŘEDLOŽENÍ VYHODNOCENÍ

Oznámení koncepce ve smyslu § 10c zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, bylo městem Šlapanice předloženo příslušnému úřadu. Oznámení bylo v souladu s požadavkem § 10c, odst.

¹ V Oznámení byl použit ne zcela přesný název koncepce „Adaptační strategie na změnu klimatu pro město Šlapanice“. V rámci Vyhodnocení je název koncepce uveden do souladu s oficiálním názvem koncepce.

2, citovaného zákona² příslušným úřadem zveřejněno, zasláno dotčeným orgánům a dotčeným územním samosprávným celkům. Zjišťovací řízení bylo zahájeno dne 8. 11. 2022.

Na základě Oznámení a vyjádření doručených k Oznámení byl příslušným úřadem vydán dne 13.12.2022 Závěr zjišťovacího řízení, který mimo jiné stanovil obsah a rozsah Vyhodnocení nejen v rozsahu základních zákonných požadavků, daných § 2, § 10b a přílohou č. 9 zákona, ale také nad tento rámec, se zaměřením na aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení. V souladu s požadavky zákona byl Závěr zjišťovacího řízení zveřejněn.

PLÁNOVANÉ OBLIGATORNÍ KROKY PROCEDURY PO PŘEDLOŽENÍ VYHODNOCENÍ

- Zveřejnění návrhu koncepce, včetně jejího Vyhodnocení, a jeho zaslání příslušným úřadem dotčeným orgánům a dotčeným územním samosprávným celkům dle § 10f, odst. 2 citovaného zákona.
- Veřejné projednání návrhu koncepce dle § 10f, odst. 4 citovaného zákona, nebude-li dle § 10f, odst. 2 od veřejného projednání upuštěno.
- Vydání stanoviska k posouzení vlivů návrhu koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví příslušným úřadem na základě upraveného návrhu koncepce (včetně jejího Vyhodnocení), vyjádření k němu podaných a veřejného projednání (nebude-li od něho upuštěno, viz výše) dle § 10g, odst. 1 citovaného zákona.
- Schválení koncepce se zohledněním podmínek stanoviska, respektive odůvodněním v případě, že podmínky nebyly zohledněny.
- Zveřejnění schválené koncepce a prohlášení dle § 10g, odst. 6 citovaného zákona.

²Není-li uvedeno jinak, je dále v tomto textu zákonem vždy míněn zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

1 OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice (dále také Adaptační strategie, Adaptační strategie Šlapanice nebo jen koncepce), je komplexním strategickým dokumentem pro potřeby plánování opatření na zmírnění dopadů změn klimatu na území města Šlapanice.

Protože toto Vyhodnocení tvoří přílohu návrhu Koncepce, který je zveřejněn současně s Vyhodnocením, je návrh koncepce níže popsán ve Vyhodnocení stručně, a to pouze v rozsahu přiměřeném jeho účelu.

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice je novým, střednědobým, strategickým nástrojem, kterým se město Šlapanice systematicky připravuje na nové přírodní podmínky vyplívající z měnícího se klimatu. Dokument definuje základní strategické a specifické cíle, jež vedou ke zmírnění dopadů klimatických změn na území města, a doporučuje opatření a aktivity v jednotlivých oblastech pro bezpečnou budoucnost a udržitelné fungování města v podmínkách měnícího se klimatu.

Adaptační strategie bude po vypracování přijata radou/zastupitelstvem města a bude sloužit jako podklad pro rozhodování o zájmech v katastrálním území města Šlapanice. Součástí zpracování je analýza rizik spojených s klimatickou změnou a Plán krajiny zaměřený na zvýšení odolnosti krajinného rámce města na klimatickou změnu.

Město Šlapanice chce odpovědným, dlouhodobým a systematickým přístupem řešit problémy související se změnou klimatu a identifikovat vhodná adaptační opatření na lokální úrovni, která napomůžou k řešení zlepšení kvality životních podmínek obyvatel města a sníží hospodářské ztráty související s probíhajícími změnami.

Strategie je tvořena pro období do roku 2050.

1.1 Obsah koncepce

Adaptační strategie se skládá z následujících dílčích částí:

- Analytická část
 - o Úvod
 - o Očekávané změny hlavních klimatických charakteristik
 - o Hlavní hrozby
 - o Mapování a analýza zranitelnosti
 - o Současný stav a analýza dopadů změny klimatu dle sektorů
 - o Hlavní závěry z anket pro veřejnost
 - o Mapování potenciálu adaptačních a mitigačních opatření
 - o Hlavní závěry analytické části a východiska pro návrh
- Návrhová část
 - o Cíl a vize Adaptační strategie města Šlapanice na změnu klimatu
 - o Strategické a specifické cíle
 - o Navrhované adaptační a mitigační opatření
- Implementační část
 - o Nastavení řídicí struktury
 - o Omezení negativního vlivu na životní prostředí
 - o Rizika a předpoklady úspěšné implementace
 - o Nastavení monitoringu a hodnocení

Na Adaptační strategii navazuje Akční plán, který bude spolu s Adaptační strategií průběžně aktualizován v dvouletých intervalech. Odbornou součástí analytické a návrhové části strategie je Plán krajiny, který analyzuje extravilán zájmového území a vytváří návrh optimální prostorové organizace krajiny jako

podklad pro změnu územního plánu a komplexní pozemkové úpravy. Dále obsahuje katalog opatření v zastavěném území obce a v krajině a mitigační opatření na budovách města.

1.2 Vize a cíle

Hlavním cílem Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice je přizpůsobit město novým přírodním podmínkám vyplývajícím z měnícího se klimatu.

Úspěšná adaptace na změnu klimatu povede k nižšímu ohrožení lidí i přírody (nižší zranitelnost) a vyšší odolnosti vůči nepříznivým událostem (vyšší resilience). Nebude přitom ohrožena kvalita života, životní prostředí, bezpečnost obyvatel, ani ekonomický a společenský rozvoj společnosti.

Adaptační strategie si proto dává za cíl:

- Stanovení monitorovacích indikátorů a nastavení procesu vyhodnocování dosažení strategických cílů
- Posoudit současnou míru zranitelnosti území
- Napláňovat konkrétní opatření vedoucí k omezení zranitelnosti a posílení odolnosti
- Nastavit na úřadě postupy a procesy vedoucí k realizaci jednotlivých opatření
- Nastartovat realizaci prvních opatření včetně stanovení odpovědností a zdrojů financování

Vize adaptační strategie:

- Město i krajina v okolí Šlapanic jsou odolné vůči hrozbám vyplývajícím ze změny klimatu.
- Krajina je obhospodařována udržitelným způsobem, je v ní dostatek vhodné vegetace a vody. Krajina je prostupná a město systematicky vytváří podmínky pro zlepšení průchodnosti krajiny včetně rozvoje navázané rekreační a turistické infrastruktury.
- Dostatek zeleně pomáhá stabilizovat městské mikroklima a společně s vodními prvky vytváří příjemné prostředí pro život místních obyvatel.
- Město zodpovědně hospodaří s vodou a má funkční systém zachycování, zadržování a využití dešťových vod.
- Šlapanice aktivně snižují svůj příspěvek ke změně klimatu: efektivně hospodaří s energií a odpady, využívá maximální množství obnovitelných zdrojů a čisté dopravy.
- Obyvatelé Šlapanic jsou vzdělaní v environmentálních tématech a aktivně se zapojují do aktivit spojených se změnou klimatu.

Strategické cíle vychází z vize města a na každý strategický cíl navazuje několik specifických cílů. Jejich přehled a struktura je patrná z následující tabulky.

Tabulka 1 Struktura strategických a specifických cílů

STRATEGICKÉ CÍLE	SPECIFICKÉ CÍLE
1. Šlapanice se adaptují na změnu klimatu, v zastavěném území mají dostatek zeleně a vody a město s vodou efektivně hospodaří	1.1. Snížit dopady extrémních hydrologických jevů v zastavěném území a aplikovat opatření pro zachycování, zadržování a využívání srážkové vody
	1.2. Zlepšit mikroklimatické podmínky ve městě, ve veřejném prostoru udržovat plochy zeleně vysokého standardu a dostatečné množství vodních prvků
2. Krajina v okolí Šlapanic je zdravá a ekologicky stabilní, přístupná a vhodná k pobytu a rekreaci	2.1. Zajistit ekologickou stabilitu území a poskytovat ekosystémové služby v krajině s důrazem na posílení přirozeného vodního režimu
	2.2. Krajinu Šlapanic funkčně propojit s městem, s okolními katastry i místními přírodními atraktivitami. Krajina bude udržitelným prostorem příměstské rekreace a zdravého odpočinku
	2.3. Chránit hodnoty území a šetrně zacházet s prvky životního prostředí
3. Město Šlapanice hospodaří efektivně s energiemi a má nízkou uhlíkovou stopu v oblasti budov, dopravy a využívání zdrojů	3.1. Environmentálně odpovědně hospodařit s energiemi, snižovat energetické nároky, maximalizovat využití obnovitelné energie a efektivně využívat zdroje s minimalizací produkce odpadů
	3.2. Rozvíjet bezemisní a šetrné způsoby dopravy v čele s hromadnou dopravou, zvláště ve vazbě na každodenní dojíždění do Brna
4. Ve Šlapanicích jsou environmentálně odpovědní občané a firmy, kteří se aktivně podílí na adaptaci města na změnu klimatu	4.1. Zajišťovat připravenost města v oblasti krizového řízení s přihlédnutím k nejzranitelnějším skupinám obyvatelstva
	3.2. Vzdělávat a vychovávat obyvatele a firmy v environmentálních tématech a aktivně je zapojovat do aktivit spojených se změnou klimatu

1.3 Vztah k jiným koncepcím

Cíle navrhované v rámci této koncepce by měly být v souladu s cíli vybraných strategických a programových dokumentů, především těch, které byly či jsou připravovány pro dlouhodobé období. Níže je tabulkovou formou provedeno vyhodnocení vztahu Adaptační strategie Šlapanic ke koncepcím přijatým na nadnárodní, národní, regionální úrovni, relevantní k problematice změny klimatu a adaptace na tuto změnu.

Pro hodnocení vazeb cílů a opatření vyvržených v adaptační strategii a vybraných strategických dokumentů byla použita následující stupnice, jež byla převzata z Metodického doporučení pro posuzování vlivů obecných koncepcí na životní prostředí (Věstník MŽP č. 1/2019).

Tabulka 2 Stupnice hodnocení vztahu předkládané koncepce vůči jiným koncepcím na mezinárodní, vnitrostátní a regionální úrovni

Intenzita vztahu	Popis vztahu	Odůvodnění vztahu
3	Velmi silný (přímý) vztah	Strategický dokument obsahuje podněty, požadavky nebo záměry s konkrétně definovaným nárokem na změnu využití území, které se přímo promítají do posuzované koncepce, jejich zahrnutí je nezbytnou podmínkou vyplývající z přijatého strategického dokumentu.
2	Silný (přímý) vztah	Strategický dokument bez konkrétně definovaných nároků na promítnutí do předkládaného dokumentu. Do předkládané koncepce se promítají ve formě priorit, požadavků nebo podmínek (verbální výroky). Realizace koncepce není přímo závislá na přijatém strategickém dokumentu.
1	Slabý nebo nepřímý vztah	Strategický dokument neobsahuje podněty, požadavky nebo záměry s přímou vazbou na navrhovanou koncepci, je však podkladem pro odůvodnění konkrétních návrhů.
0	Bez vztahu	Strategický dokument neobsahuje podněty, požadavky nebo záměry, které vyžadují řešení v rámci řešené koncepce.

V následující tabulce je provedeno vyhodnocení intenzity vztahu Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice ke strategickým dokumentům:

Tabulka 3 Vztah AS Šlapanice ke koncepčním dokumentům na mezinárodní, vnitrostátní a regionální úrovni

Související koncepce	Hodnocení vztahu	Komentář
Mezinárodní úroveň		
Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (2013, aktualizace 2021)	2	Obsahuje podněty s přímou vazbou na předkládanou koncepci, a je důležitým podkladem pro formulaci strategických a specifických cílů a opatření v oblasti adaptací na dopady změny klimatu.
Národní dokumenty		
Strategie regionálního rozvoje ČR 2021 + (2019)	1	Strategie definuje problémy a cíle udržitelného rozvoje na území České republiky, to včetně problémů a cílů týkajících se území řešeného v koncepci. SRR 2021+ je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje a integrovaná strategie z ní vychází a rozvíjí její témata především v oblasti snížení emisí skleníkových plynů z dopravy, podpory ekologických druhů dopravy, podpory udržitelného rozvoje, adaptačních opatření apod.
Strategický rámec udržitelného rozvoje – Česká republika 2030 (2017)	1	ČR 2030 je dokument, který udává směr rozvoje ČR. Jeho naplnění si klade za cíl zvýšit kvalitu života ve všech regionech a nasměrování ČR k rozvoji, který je udržitelný po sociální, ekonomické i environmentální stránce. Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Předkládaná adaptační strategie ze Strategického rámce Česká republika 2030 zčásti vychází a respektuje jeho cíle v oblastech Odolné ekosystémy a Obce a regiony a vytváří prostředí pro jeho implementaci.
Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 (2021)	2	Dokument definuje státní politiku v oblasti životního prostředí. Všechny tři prioritní oblasti dokumentu (Životní prostředí a zdraví, Nízkouhlíkové a oběhové hospodářství, Příroda a krajina) se dotýkají oblastí reakce na klimatickou změnu. Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Promítá se do předkládané koncepce prostřednictvím zaměření a formulací specifických cílů.
Politika územního rozvoje ČR ve znění Aktualizace č. 1, 2, 3, 4 a 5 (2021)	1	Nástroj územního plánování, který určuje požadavky a rámce pro konkretizaci ve stavebním zákoně obecně uváděných úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území. Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Promítá se do

		předkládané koncepce prostřednictvím zaměření a formulací specifických cílů adaptační strategie (adaptace na změnu klimatu, opatření vedoucí k ekologické stabilitě, environmentálně odpovědné hospodaření s energiemi).
Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020–2025 (2020)	1	Program představuje dílčí koncepční dokument, který je akčním plánem pro plnění cílů a opatření vymezených ve Strategii ochrany biologické rozmanitosti ČR. Program definuje na 36 cílů a 120 specifických opatření, jak ve vztahu k ochraně přírodně cenných území a druhů, tak k udržitelnému využívání jednotlivých typů ekosystémů. Některé z nich jsou významné i z hlediska adaptace přírody a krajiny na změny klimatu. Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci, kde se promítá prostřednictvím specifických cílů s důrazem na zlepšení kvality životního prostředí a adaptace sídel na změnu klimatu (např. péče o zeleň, posílení přirozeného vodního režimu, ekologická stabilita, mitigace, adaptace na změny klimatu).
Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2016-2025 (2016)	1	Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Strategie se v koncepci promítá především prostřednictvím specifických cílů, zaměřených na zlepšování kvality životního prostředí (např. 2.1. Zajistit ekologickou stabilitu území a poskytovat ekosystémové služby v krajině s důrazem na posílení přirozeného vodního režimu...)
Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015), aktualizace pro období 2021–2030 (2021)	3	Aktualizovaná adaptační strategie reflektuje pokrok ve vědomostní základně a formuluje cíle k roku 2030 s vizí do roku 2050. Oproti původnímu dokumentu z roku 2015 došlo mj. k aktualizaci trendů a dopadů změny klimatu nebo podrobnější analýze finančních nákladů a ekonomických nástrojů. Obsahuje podněty s přímou vazbou na předkládanou koncepci, týkající se zejména adaptace sídel na změnu klimatu.
Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2021)	3	Vychází z Adaptační strategie ČR. Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Národní akční plán se v adaptační strategii promítá prostřednictvím strategických oblastí efektivní hospodaření s energiemi, nízká uhlíková stopa, adaptace na klimatickou změnu – zeleň, hospodaření s vodou.
Politika ochrany klimatu ČR (2017)	3	Dokument představuje strategii ochrany klimatu na úrovni ČR. Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Zajišťuje splnění cílů snižování emisí skleníkových plynů v návaznosti na mezinárodní dohody (např. Pařížská dohoda).
Dopravní politika ČR pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050 (2021)	1	Dopravní politika obsahuje a zohledňuje opatření reagující na změnu klimatu a adaptační opatření. Obsahuje podněty řešitelné ve strategii, návaznost na specifický cíl 3.2. Rozvíjet bezemisní a šetrné způsoby dopravy v čele s hromadnou dopravou, zvláště ve vazbě na každodenní dojíždění do Brna.
Státní energetická koncepce ČR (2015) a Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu (2020)	1	Dokument vyplývá z článku 3 nařízení EU o správě energetické a opatření v oblasti klimatu, které vstoupilo v platnost 24. prosince 2018. Dokument byl připraven za úzké spolupráce s ostatními resorty a ostatními relevantními subjekty. Dokument obsahuje cíle a hlavní politiky ve všech pěti dimenzích tzv. energetické unie. Obsahuje podněty řešitelné ve strategii, specifický cíl 3.1. Environmentálně odpovědně hospodařit s energiemi, snižovat energetické nároky, maximalizovat využití obnovitelné energie a efektivně využívat zdroje s minimalizací produkce odpadů. V oblasti energetické bezpečnosti vychází Vnitrostátní plán zejména z cílů a politik obsažených ve schválené Státní energetické koncepci ČR.
Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030 („Zdraví 2030“) (Aktualizace 2020)	1	Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Jedním z cílů je posílení odolnosti vůči zdravotním rizikům souvisejícím se změnou klimatu a podpora opatření ke zmírnění změn klimatu v souladu s Pařížskou dohodou; lze očekávat v ČR rizika a výskyt chorob dosud raritních či se nevyskytujících. Zranitelné skupiny (např. kardiaci, děti a starší spoluobčané) pak budou více ohroženy vlnami veder. Dokument „Zdraví 2030“ se v předkládané koncepci promítá v adaptační strategii.
Strategie ochrany	1	Obsahuje podněty a rámce řešitelné v předkládané adaptační strategii,

před negativními dopady povodní a erozními jevy přírodě blízkými opatřeními v ČR (2015)		kteřá obsahuje opatření a aktivity zaměřené na podporu zadržování vody v krajině a podporu přirozené retenční schopnosti krajiny. Promítnuto zejména ve strategickém cíli 1.1. Snížit dopady externích hydrologických jevů v zastavěném území a aplikovat opatření pro zachycování, zadržování a využívání dešťové vody.
Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky (2017)	2	Koncepce se zaměřuje na strategické cíle pro ochranu před suchem a navrhuje komplex opatření, kterými je možné nepříznivé důsledky sucha a nedostatku vody zmírnit či eliminovat.
Aktualizace Národního programu snižování emisí ČR (2019)	1	Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci. Priority Programu se do předkládané koncepce promítají zejména prostřednictvím Strategického cíle 3 a Specifických cílů 3.1 a 3.2 (tj. v oblastech snižování spotřeby energií a podpoře udržitelných forem dopravy).
Regionální úroveň		
Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+ (2021)	3	Cílem Jihomoravského kraje je udržitelný rozvoj, který úzce souvisí s oblastí životního prostředí. Jihomoravský kraj se snaží připravit na jednu z největších výzev – klimatickou změnu. Budou podporovány pozemkové úpravy směřující ke stabilizaci krajiny, opatření vedoucí ke zvládnutí rizik hydrologických extrémů. Budou obnoveny významné krajinné prvky s cílem snížení vodní a větrné eroze i rozvíjení biologické rozmanitosti. Důraz bude kladen i na obnovitelné zdroje energie a snižování energetické náročnosti budov.
Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje ve znění Aktualizací č. 1 a 2 (2020)	1	Jedná se o nadřazený krajský dokument v oblasti územního plánování, je podkladem pro odůvodnění konkrétních návrhů zejména u opatření s vazbou na územní plánování, jako je např. oblast dopravy. Nepřímo se promítá do všech strategických cílů. Obsahuje podněty řešitelné v předkládané koncepci, především v rámci priorit územního plánování č. 10, 12, 15, 18 a 19.
Územní energetická koncepce Jihomoravského kraje 2018–2043 (2018)	2	Tento strategický dokument si klade za cíl energetickou bezpečnost, hospodárnost (snižování energetické náročnosti) a udržitelnost v oblasti hospodaření s energiemi, které úzce souvisí s klimatickou změnou a adaptacemi na ni. Zahrnuje statistiky týkající se obnovitelných zdrojů energie vůči energiím získávaným spalováním fosilních paliv.
Územní studie Vymezení cílových charakteristik krajiny Jihomoravského kraje (2010)	1	Cílem územní studie bylo vymezit oblasti se shodnou cílovou charakteristikou krajiny, včetně popisu jejich základních charakteristik, stanovení cílových charakteristik pro jednotlivé typy oblastí a požadavků na využití krajiny v souladu s Evropskou úmluvou o krajině. Ve smyslu této úmluvy bude cílová charakteristika krajiny akceptovat přání a požadavky obyvatel týkajících se charakteristických rysů krajiny, v níž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány. Účelem vymezení oblastí se shodnou cílovou charakteristikou krajiny je potřeba územně diferencované péče o krajinu Jihomoravského kraje. Územní studie byla jedním z podkladů pro přípravu koncepce, zejména části Plán krajiny.
Územně analytické podklady Jihomoravského kraje (Aktualizace č. 5–2021)	3	Územně analytické podklady zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území, hodnoty území, limity využití území, záměry na provedení změn v území; dále zjišťují a vyhodnocují udržitelný rozvoj území a určují problémy k řešení v územně plánovací dokumentaci. Jsou nezbytným podkladem pro tvorbu Adaptační strategie.
Koncepce ochrany přírody a krajiny Jihomoravského kraje (2005)	1	Strategický dokument k ochraně přírody a krajiny v JMK. Cílem je vytvořit funkční koncepční systém ochrany přírody a krajiny, tj. stanovit systém pravidel a opatření pro ochranu a vytváření ekologicky stabilní krajiny, při zachování biologické rozmanitosti a trvale udržitelného rozvoje.
Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Jihomoravského kraje (2021-2030)	1	Jde o základní strategický dokument, jehož smyslem je rozvoj environmentálně příznivého životního způsobu obyvatel Jihomoravského kraje a podpora tvořivosti, invence a osobního nasazení v řešení environmentálních problémů směřující k naplnění ideálu environmentálního občanství. Koncepce je součástí strategického plánování JMK a jedním z jejích významných cílů je

		zajištění environmentálních přesahů do aktualizací a tvorby nových strategií a koncepcí zaměřených na další oblasti rozvoje kraje.
Koncepce Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 (2020-2025)	1	Součástí strategického dokumentu je analýza současného stavu a návrhová část, ze které vyplývá vize a určení směru, kterým by se měl Jihomoravský kraj při realizaci tohoto projektu ubírat v období následujících pěti let. Implementační část obsahuje konkrétní opatření včetně určení finančních nákladů, spolupracujících subjektů a monitorovacích indikátorů, které budou sloužit pro vyhodnocování naplňování cílů Koncepce. Neobsahuje konkrétně podněty řešitelné v předkládané koncepci.
Program zlepšování kvality ovzduší – zóna Jihovýchod – CZ06Z: Aktualizace 2020	0	Cíle Programu jsou v rámci své působnosti zaměřeny na jiná území, než je území města Šlapanice.
Místní úroveň		
Územní plán Šlapanice (2022)	3	Obsahuje podněty a požadavky s konkrétně definovaným nárokem na změnu využití území, které se přímo promítají do posuzované koncepce, která z ÚP vychází a respektuje jej (všechny cíle). Současně může být adaptační strategie podkladem pro úpravy územního plánu.
Strategický plán rozvoje města Šlapanice 2020–2025 (2020)	2	Zjednodušeně řečeno je strategický plán základním dokumentem, který určí budoucí směřování města Šlapanice a jako takový bude důležitým nástrojem pro rozhodování jak politického vedení města a městské správy, tak pro koordinaci zájmů a aktivit dalších klíčových subjektů působících ve městě. Záměrem města Šlapanice je prostřednictvím aktualizovaného strategického plánu dosáhnout zlepšení života ve městě a navrhnout potřebné kroky k rozvoji města. Strategický plán bude reagovat na aktuální potřeby města, jako je bezesporu adaptace na klimatickou změnu a možnosti jeho rozpočtu.
Územně analytické podklady správního obvodu obce s rozšířenou působností Šlapanice (pátá úplná aktualizace 2020)	1	ÚAP správního obvodu obce s rozšířenou působností slouží tedy jako podklad pro pořizování územních plánů, regulačních plánů a územních studií; slouží také jako podklad pro vyhodnocování vlivů územně plánovacích dokumentací na udržitelný rozvoj atd. Současně může být adaptační strategie podnětem nebo podkladem pro úpravy nebo doplnění územně analytických podkladů.
Principy rozvoje města Šlapanice (2020)	1	Principy rozvoje města Šlapanice je koncepční studií, která slouží jako podklad pro další stupně projektových dokumentací, dále jako podklad pro rozhodování v rámci investičních záměrů města, ale i jiných dotčených orgánů.

Vazby na koncepční materiály, ke kterým byl identifikován velmi silný (3) nebo silný (2) vztah Adaptační strategie města Šlapanice, a které zohledňují cíle ochrany životního prostředí s vazbou na oblast adaptací, jsou podrobněji popsány v kapitole Vyhodnocení číslo 5. „Cíle ochrany životního prostředí stanovené na mezinárodní, komunitární nebo vnitrostátní úrovni, které mají vztah ke koncepci, a způsob, jak byly tyto cíle vzaty v úvahu během její přípravy, zejména při porovnání variantních řešení“.

2 INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE

Zpracovatel Vyhodnocení při přípravě níže uvedené kapitoly čerpal především z oficiálně vykazovaných údajů Ministerstva ŽP ČR, Jihomoravského kraje, města Šlapanice, Oznámení koncepce, Plánu krajiny a z dalších zdrojů. Výše uvedené zdroje byly tam, kde to bylo možné, doplněny dalšími relevantními údaji o stavu životního prostředí, například získanými z aktuálních dokumentů týkajících se stavu ŽP v Jihomoravském kraji ve smyslu § 10 b), odst. 3, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, ve znění pozdějších předpisů.

Je nezbytné uvést, že cílem kapitoly o stavu životního prostředí v dotčeném území není provést samoučelnou kompletní analýzu stavu životního prostředí, ale odlišit významné nedostatky a trendy v zatížení jednotlivých složek ŽP i v jejich geografické distribuci tak, aby bylo možno adekvátně vyhodnotit vliv navrhovaných intervencí koncepce na životní prostředí a naformulovat referenční cíle životního prostředí jako základní metody hodnocení vlivů koncepce na ŽP a veřejné zdraví.

2.1 Základní charakteristiky stavu životního prostředí v dotčeném území

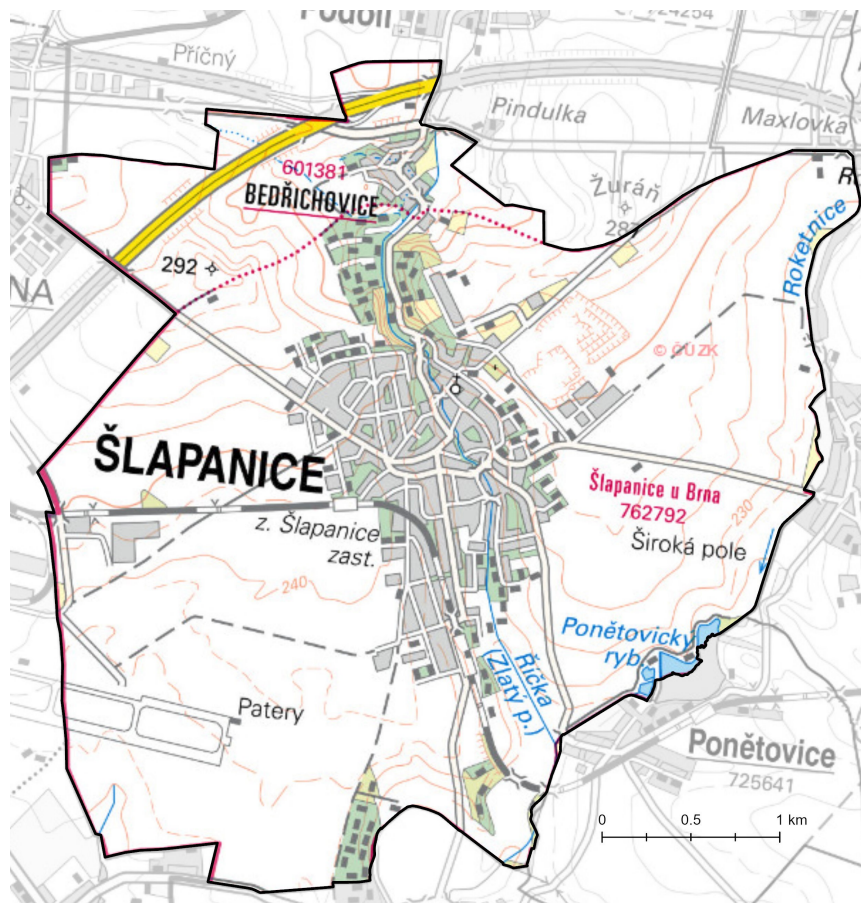
Adaptační strategie řeší území obce Šlapanice, tedy katastrální území Šlapanic a Bedřichovic. Šlapanice i s místí částí Bedřichovice leží v Jihomoravském kraji ve východní části okresu Brno-venkov, navazující přímo na území města Brna. Rozloha území města je 1464,9 ha. Šlapanice jsou od roku 2003 městem s rozšířenou působností, jehož správní obvod tvoří 40 okolních měst a obcí.

Na území města také zasahuje část letiště Brno-Tuřany.

Vymezené zájmové území je znázorněno na následujícím obrázku.

Obr. 1: Vymezení řešeného území města Šlapanice

Zdroj: ČUZK.

Šlapanice leží spolu s Modřicemi, Chrlicemi a Tuřany, původní soustavou panských dvorců, v prstenci sídel tvořícím bezprostřední zázemí Brna. Patří mezi nejzajímavější oblasti na Moravě s tisíciletou kulturní a historickou tradicí. Nejstarší písemná zpráva pochází z roku 1235. Díky umístění na hlavních dopravních tazích, jako je dálnice D1 a železnice na Přerov, mají výbornou dopravní dostupnost. Na části území se nachází mezinárodní letiště Brno-Tuřany. Zároveň jsou vstupní branou do oblasti Slavkovského bojiště „bitvy tří císařů“, vyhlášené jako krajinná památková zóna, na vrh Žuráň a na Mohylu Míru u Práce.

Šlapanice leží na rozhraní Brněnské vrchoviny a Dyjskosvrateckého úvalu. Rozkládají se v nadmořské výšce od 220 do 260 m. Osu území tvoří vodní tok Říčka, který územím protéká od severu a do něhož se vlévá Roketnice tekoucí podél východní hranice katastru. Z jihu je krajina obklopena zemědělskou krajinou se zvlněným kopcovitým terénem a s rozsáhlými poli, ze severu je na dohled krajina Moravského krasu.

Mezi významné památky patří kostel Nanebevzetí Panny Marie, Scholasterie se starou farou, budova gymnázia a budova městského úřadu. V roce 1977 se začal používat nový znak města, který vznikl sloučením dvou znaků: biskupská berla – biskupské panství statku Chrlice a hrozen a kosíř – lenní statek Starý dvůr. Berla znamená sounáležitost s biskupským panstvím, hrozen a kosíř jsou symboly vinařství v obci. Je používán v komunikaci města, k reprezentačním účelům města apod. Každoročně se v obci pořádají tradiční akce jako masopustní průvod, pálení čarodějnic, Košť vína v Bedřichovicích, Po Šlapkách či Šlapanické slavnosti. Jednou z nejznámějších osobností spojená s městem Šlapanice je herečka Libuše Šafránková, která zde prožila dětství a mládí a chodila zde také do školy.

(Zdroj: Město Šlapanice nedatováno)

2.1.1 Základní demografické charakteristiky a zdraví obyvatel

Dle Českého statistického úřadu žije k roku 2022 ve Šlapanicích 7640 obyvatel a hustota zalidnění je 521 obyvatel na km².

Ve středověku byly Šlapanice dosti bohatou osadou, k čemuž jistě přispívaly staré kupecké cesty vedoucí blízkým okolím či udělení městských privilegií a práva pořádat týdenní trh a jarmark. Převážně feudálně zemědělský ráz osady se připomíná řadou lenních statků, ve 14. stol. jich bylo sedm, od 17. stol. až do roku 1848 dva až čtyři dvory patřící vrchnostem biskupského panství Chrlice, Sokolnice příp. Blažovice, biskupskému lénu Šlapanice a dvoru klášterní školy neboli scholasterie.

Na počátku 17. stol. ztratily Šlapanice na významu i na svém bohatství, protože obchodní cesty se odklonily směrem na Brno. Podíl na stagnaci měly také válečné a živelní pohromy, epidemie a drancování. Na počátku 17. století zde bylo 65 domů, 36 z nich bylo po třicetileté válce pustých. V roce 1790 zde bylo už 138 domů a 900 obyvatel, roku 1834 to bylo 210 domů a 1 273 obyvatel.

Město bylo během svého vývoje výrazně ovlivněno blízkostí Brna. Ve svých počátcích, v jinak převážně zemědělských Šlapanicích, docházelo současně s rozvojem průmyslové metropole. V průběhu 19. stol. značně vzrostl počet obyvatel (v roce 1861 zde pobývalo 1819 obyv.) a dochází také k rozvoji živností, škol a úřadů. Roku 1807 vznikla v prostorách místního zámku a přilehlých budovách vlnářská továrna a roku 1814 vznikla nová strojírenská dílna, která měla sloužit potřebám textilky. Strojní podnik se stal předchůdcem První brněnské strojírně. Šlapanice se stávají znovu přirozeným spádovým centrem regionu. Velká část obyvatel – dělníci, úředníci, žáci škol vyššího stupně aj. jezdí však za prací do Brna.

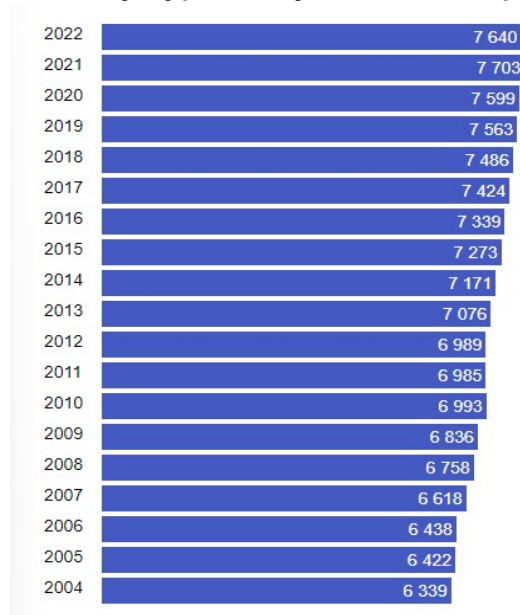
Za první republiky se městys Šlapanice po překonávání válečných útrap (nedostatek životních potřeb a ustrnutí výstavby) počal postupně všemi směry rozvíjet. Stavěly se celé ulice prodlužující či obklopující původní selské jádro (selská stavení s dvory a stodolami vzadu) zejména v ulicích Palackého, Brněnské, Kalvodově a Riegrově. Došlo i k výstavbě celých čtvrtí (např. Jiráskova čtvrť). Šlo o dělnickou a městskou výstavbu s převážně jedno až dvoupatrovými rodinnými domky. Velké nájemní domy se stavěly až ke konci tohoto období a v nepatrné míře; k jejich rozsáhlejší výstavbě došlo až po 2. světové válce. Na počátku 20. let se začalo rozvíjet zdravotnictví. Stejně tak měla obec poštovní, farní a obecní úřad a také četnickou stanici.

Po osvobození v roce 1945 vydává obec i vlastní tisk tzv. Šlapanické noviny, které nahrazovaly jednak v té době těžko dostupný denní tisk a také informovaly obyvatele o dění v obci. V oblasti výstavby obytných domů bylo v letech 1955–58 postaveno 13 novostaveb. Roku 1959 bylo založeno bytové družstvo a postaveny další dva bytové domy. Poté bylo vystavěno sídliště Brněnská s nákupním

střediskem Lípa a mateřská škola Havlíčkova, v 70. letech nová čtvrť rodinných domků Nad zámek, bytové domy na Švehlově a rodinné domy na Jiráskově. Plynofikace probíhala v letech 1964–96. Vodovod dokončen ve 2. polovině 70. let.

Roku 2003 se Šlapanice staly obcí s rozšířenou působností, jejíž správní obvod čítá celkem 40 obcí. Na západním okraji města je od roku 2010 budována obytná a průmyslová zóna. Obytná zóna, nazvaná Brněnská Pole, zahrnuje 27 bytových domů, několik sportovišť, restaurací, obchody a mateřskou školu. Severně od obytné zóny vzniká díky své poloze na okraji Brna a bezprostředním spojení s dálnicí, železnicí a letištěm průmyslová zóna, zahrnující především sklady.

Obr. 2: Vývoj počtu obyvatel v obci Šlapanice, Brno-venkov

Zdroj: www.obyvateleceska.cz

Z hlediska změny klimatu jsou citlivou skupinou obyvatel zejména senioři a malé děti. Podíl obyvatel ve věku 0-14 let (k 30.6.2021) na celkovém počtu obyvatel je v porovnání s Jihomoravským krajem a ČR lehce vyšší – 17,5 % (JMK 16,4 %, ČR 16 %) a podíl obyvatel v postproduktivním věku 65 a více let na celkovém počtu obyvatel – 20,9 % je také vyšší než v ČR (19,9 %) i v Jihomoravském kraji (20,5 %). Do budoucna lze očekávat zvyšování podílu obyvatelstva ve věku 64 a více, nejen ve městě Šlapanice.

Obr. 3: Projekce obyvatelstva v letech 2018, 2030 a 2050 – Jihomoravský kraj (v procentech)

Zdroj: seniorivkrajich.mpsv.cz

Dle střední varianty demografické projekce ČSÚ se střední délka života při narození bude zvyšovat a v roce 2050 by měla dosahovat hodnoty 82,1 pro muže a 86,7 pro ženy. Tento pozitivní vývoj musí být podpořen zvyšováním zdravotní gramotnosti a odpovědnosti občanů za své zdraví. Je nezbytné se střední délkou života prodlužovat i dobu života ve zdraví.

Populace v JMK velmi výrazně stárne, přibývá obyvatel v seniorním věku a pacientů s dlouhodobými zdravotními potížemi. Počet osob produktivního věku (15-64 let) připadajících na jednu osobu v postproduktivním věku (65 let a více) klesne ze stávající hodnoty 3,2 na 2,8 v roce 2030 a 2,4 v roce 2040. Demografické stárnutí sebou nevyhnutelně nese nárůst nemocnosti, v dalších 20 letech musíme počítat s nárůstem počtu onkologických a kardiologických onemocnění a pacientů s vážným diabetem až o 20 % za každých deset let. Zdravotní stav populace JMK nadto není uspokojivý, byť v rámci ČR patří spíše k lepším. Nejčastější příčinou úmrtí jsou v Jihomoravském kraji, tak jako v ČR, nemoci oběhové soustavy, následují onkologická onemocnění a na třetím místě úrazy a otravy. Srovnáním úmrtnosti na nádorová onemocnění u mužů a žen v JMK sledujeme výrazně vyšší hodnoty u mužů.

Prognóza vývoje zdravotního stavu je zpracována na základě současného zdravotního stavu a budoucího populačního vývoje obyvatelstva Jihomoravského kraje a lze (stejně jako v celé ČR) očekávat následující trendy:

- další prodlužování doby dožití, stárnutí populace a s tím spojené zvyšování počtu lidí ve vyšších věkových skupinách, bude vzhledem k silné závislosti nemocnosti na věku pacientů znamenat další nárůst nemocnosti,
- pokračující změna struktury onemocnění od akutních k chronickým,
- další nárůst počtu závažných chronických onemocnění, zejména:
 - nádorová onemocnění, o onemocnění oběhové soustavy (ischemické nemoci srdeční, cévní nemoci mozku),
 - muskuloskeletální poruchy,
 - metabolické poruchy (diabetes, metabolický syndrom, obezita),
 - astma, chronická obstrukční onemocnění plic,
 - vysoký krevní tlak,
 - onemocnění ledvin,
 - poruchy zraku,
 - poruchy sluchu;
 - nárůst počtu onemocnění nervového systému (demence a Alzheimerova choroba).

Hlavní faktory, které ovlivňují ukazatele zdravotního stavu, jsou genetické zatčení, životní styl, výživa, návyky a ekonomické faktory a životní prostředí v dlouhodobém efektu.

Vlivy na zdraví obyvatel bude mít také změna klimatu. Lze předpokládat následující dopady:

- Zvýšení koncentrací přízemního ozonu
- Zvýšení sezónního výskytu a trvání alergických onemocnění
- Změny ve výskytu infekčních nemocí
- Zvýšení výskytu závažných infekcí šířených vodou
- Zvýšení rizik vyplývajících ze zvýšeného výskytu hmyzu a roztočů a jimi přenášených nákaz
- Zvýšené riziko přehřátí organismu, úpalu, dehydratace a výskytu zdravotních problémů (případně zvýšení úmrtnosti) zejména u rizikových skupin obyvatel se ztíženou schopností termoregulace (staří, nemocní a malé děti) a na kardiovaskulární, renální, respirační a metabolické poruchy
- Zvýšení výskytu infekcí přenášených potravinami.

Problematikou zdraví obyvatel ve vztahu ke změnám klimatu se přímo zabývá také předkládaná Adaptační strategie města.

2.1.2 Geologie, geomorfologie a surovinové zdroje

Většinu území pokrývají spraše a sprašové hlíny, na nichž pak vznikají černozemě. Podél vodních toků se v podloží vyskytují fluvialní hlinitopísčité sedimenty, na několika místech. V menších ostrůvkách jsou pak v území svahové písčitohlinité až hlinitopísčité sedimenty, dále slepence či šedé vápnité jíly. Mezi slepencové výchozy patří například Přírodní památka Andělka a Čertovka či Přírodní památka Velký Hájek.

Šlapanice leží blízko rozhraní dvou geomorfologických systémů v České republice, Hercynského a Alpsko-himalájského. Katastrální území však plně leží v provincii Západních Karpat, subprovincii Vněkarpatských sníženin, celku Dyjsko-svrateckého úvalu a podcelku Pracké pahorkatiny, jež se v zájmovém území dělí na dva okrsky, Šlapanická pahorkatina a Tuřanská plošina (Demek, 1987).

Dyjsko-svratecký úval je převážně nížinná oblast, z níž vystupují ostrůvkovitě hory. Pracká pahorkatina je tvořena neogenními a čtvrtohorními sedimenty, které v západní části vytvářejí říční terasy Svitavy a které jsou ve východní části překryty sprašemi. Nad povrch vystupují mendipy z hornin pokleslého Českého masivu. Ve Šlapanické pahorkatině místy vystupují mendipy nad mírně zvlněný akumulací povrch, jež jsou tvořeny hlubinnými vyvřelinami (např. PP Horka, PP Santon, Žuráň). Největším tokem na území Šlapanické pahorkatiny je Říčka, která zde tvoří průlomové údolí. Místy se v oblasti mohou vyskytovat krasové jevy (Stránská skála).

V řešeném území je stanoven dobývací prostor cihlářské suroviny provozován podnikem TONDACH Česká republika s.r.o., ve smyslu § 24-28 zákona č.44/1988 Sb. ve znění pozdějších předpisů (horní zákon) a vyhlášky č. 172/1992 Sb. o dobývacích prostorech v platném znění. Jíly jako cihlářská surovina jsou těženy na lokalitě východně od města, konkrétně modrošedý masivní prachový jíl („tégli“). V jílech je možné sekundárně pozorovat vysrážený sádrovec (ČGS, 2003-2012).

2.1.3 Klima

Dle Quitta (1971) leží většina řešeného území v teplé oblasti T2, kde je jaro poměrně krátké, teplé až mírně teplé, léto je teplé dlouhé a suché, podzim poměrně krátký, teplý až mírně teplý, zima je krátká, suchá až velmi suchá. Západní cíp území leží v klimatické oblasti T4, kde je jaro velmi krátké a teplé, léto velmi dlouhé, velmi suché a velmi teplé, podzim je velmi krátký a teplý a zima je velmi krátká, teplá, suchá až velmi suchá. Tato klimatická jednotka je typická pro Dyjsko-svratecký úval. Základní charakteristiky těchto oblastí jsou následující:

Tabulka 4 Základní klimatické charakteristiky dle Quitta (1971)

Klimatická charakteristika	T2	T4
Počet letních dnů	50-60	60-70
Počet dnů s průměrnou teplotou 10 °C a více	160-170	170-180
Počet dní s mrazem	100-110	100-110
Počet ledových dní	30-40	30-40
Průměrná lednová teplota (°C)	-2 - -3	-2 - -3
Průměrná červencová teplota (°C)	18-19	19-20
Průměrná dubnová teplota (°C)	8-9	9-10
Průměrná říjnová teplota (°C)	7-9	9-10
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	90-100	80-90
Suma srážek ve vegetačním období (mm)	350-400	300-350
Suma srážek v zimním období	200-300	200-300
Počet dní se sněhovou pokrývkou	40-50	40-50
Počet zatažených dní	120-140	110-120
Počet jasných dní	40-50	50-60

Mezi hlavní budoucí trendy predikce vývoje klimatu, patří postupný nárůst průměrných ročních teplot (s významným nárůstem v období července až září), změna v distribuci srážek v průběhu roku (předpokládán výraznější nárůst srážek v jarním období a částečně i v podzimních měsících, výraznější pokles je předpokládán naopak v letních měsících), častější a intenzivnější výskyt extrémních

meteorologických jevů (extrémních větrů, povodní, období sucha, požár, riziko aktivace sesuvů vlivem povodní a přívalových srážek).

V souvislosti s těmito změnami je možné v zájmovém území očekávat:

- Sucho a snížení zásoby vody v půdě, stres suchem, snížení průtoků ve vodních tocích, pokles hladin vodních zdrojů.
- Nárůst průměrné roční teploty vody, rychlejší průběh většiny nežádoucích chemických reakcí a bakteriálních procesů, snížení kvality vody, ovlivnění kyslíkových poměrů, změny společenstev ve vodních tocích.
- Vlivem vysokých teplot a čtenějším a intenzivnějším vlnám veder zvýšení úmrtnosti a vyšší zdravotní rizika pro obyvatele, zejména pro zranitelné skupiny (senioři, chronicky nemocní, děti), zhoršení podmínek pro pohodu/kvalitu života obyvatel. Zvýšení nároků na zdravotní péči.
- Ohrožení životů a majetku díky mimořádným událostem, škody na hospodářství a veřejné infrastruktuře (dopravní a technické sítě) (EKOTOXA, 2018).

Město Šlapanice má možnost ovlivnit připravenost na klimatickou změnu a snížit negativní vstupy k této změně přispívající. Mezi konkrétní opatření lze zařadit realizace a podporu hospodaření s dešťovou vodou, protipovodňová a protierozní přírodě blízká opatření, obnovu mokřadů, vodních ploch, využívání brownfieldů, vertikální zeleň a zelené střechy, realizaci ÚSES, podporu elektromobility, komunitní energetika, certifikace budov environmentálními standarty, kotle na biomasu, energetický management atd. V neposlední řadě je důležité vzdělávat a vychovávat obyvatele a firmy v environmentálních tématech a aktivně je zapojovat do činností spojených se změnou klimatu.

2.1.4 Kvalita ovzduší

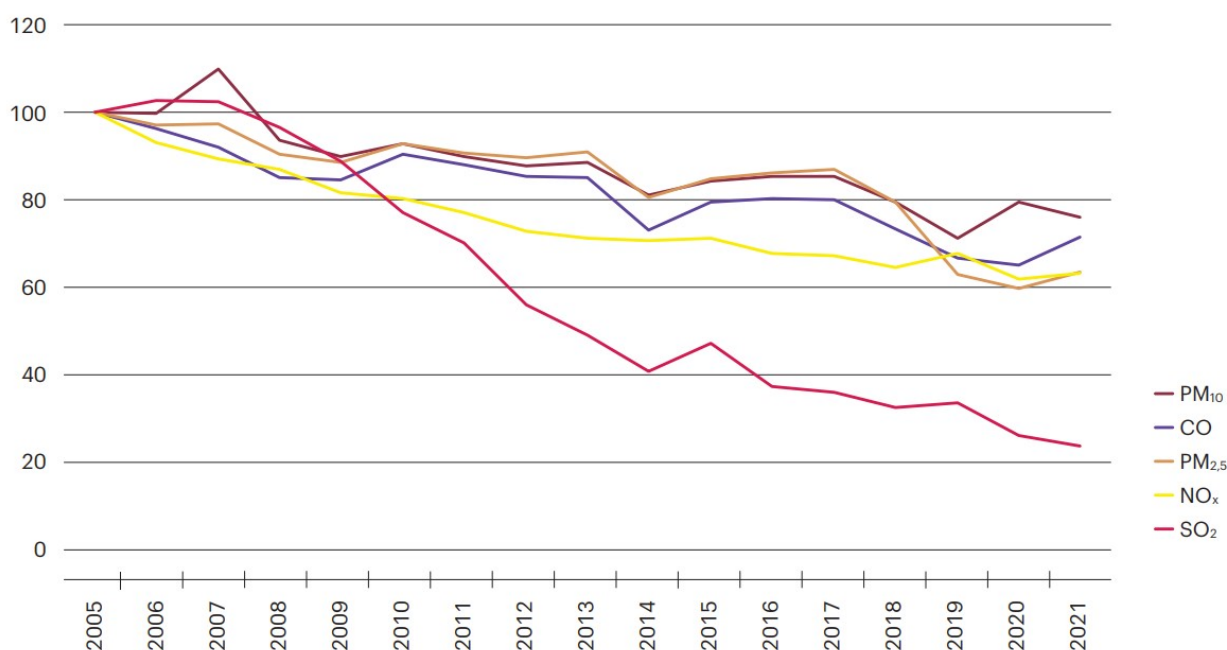
Z dlouhodobého hlediska nedochází ve Šlapanicích k překračování limitů sledovaných látek. Podle ČHMÚ je celková kvalita ovzduší dobrá. Ke zvýšeným koncentracím PM₁₀ dochází v blízkosti dálnice D1 a v blízkosti letiště Tuřany, stále však zůstávají pod úrovní imisních limitů. Dalšími zdroji znečištění jsou průmyslové a výrobní areály a aktivní cihelna.

2.1.4.1 Emisní situace

Vývoj emisí znečišťujících látek v Jihomoravském kraji byl v období 2005–2021 rozkolísaný, celkově mají však emise klesající trend. Největší pokles byl evidován u emisí SO₂ o 76,4 %. V roce 2021 meziročně došlo k nárůstu emisí všech sledovaných látek kromě SO₂ a PM₁₀, což je způsobeno především nízkými emisemi v roce 2020 vlivem opatření v rámci pandemie Covid-19. Data pro rok 2021 jsou pouze předběžná, ale můžeme pozorovat nárůst emisí u látek, které jsou emitovány především lokálním vytápěním (chladnější topná sezona). Největší meziroční nárůst byl u emisí CO o 9,9 %. Celkové emise znečišťujících látek do ovzduší na plochu území v Jihomoravském kraji v roce 2021 dosahovaly podprůměrných hodnot vzhledem k ostatním krajům, podobně jako v předchozích letech. Jihomoravský kraj má nejméně emisí SO₂ v přepočtu na plochu území ze všech krajů.

Znečištění ovzduší v Jihomoravském kraji v roce 2021 ovlivňovaly především malé stacionární zdroje emisí, a také doprava začíná mít stále výraznější vliv (hlavně v aglomeraci Brno a v blízkosti dálničních tahů). Emise CO (52,6 tis. t) pocházely převážně z lokálního vytápění domácností, stejně jako emise PM₁₀ (celkem 3,1 tis. t) a PM_{2,5} (celkem 2,0 tis. t). Emise NO_x (12,9 tis. t celkem) byly emitovány mobilními zdroji (52,4 %). V případě emisí SO₂ (0,9 tis. t) byly producentem velké zdroje znečišťování (53,4 %), kam se zahrnuje hlavně výroba elektřiny a tepla. Z důvodu probíhajících metodických změn v emisní inventuře zemědělských zdrojů nejsou údaje o emisích VOC a NH₃ na úrovni krajů k dispozici. Poměr zdrojů emisí základních znečišťujících látek se ve sledovaném období 2005–2021 příliš neměnil. Výjimkou jsou emise SO₂, kde podíl velkých zdrojů výrazně klesl, což je dáno především přechodem významných uhelných zdrojů na zemní plyn. Je evidentní také nárůst emisí NO_x z malých stacionárních zdrojů (lokální vytápění, zemědělské a stavební činnosti, aplikace hnojiv) (CENIA, 2022)

Obr. 4: Vývoj emisí znečišťujících látek v Jihomoravském kraji [index, 2005 = 100], 2005–2021

Zdroj: ČHMÚ, CENIA (2022)

2.1.4.2 *Imisní situace*

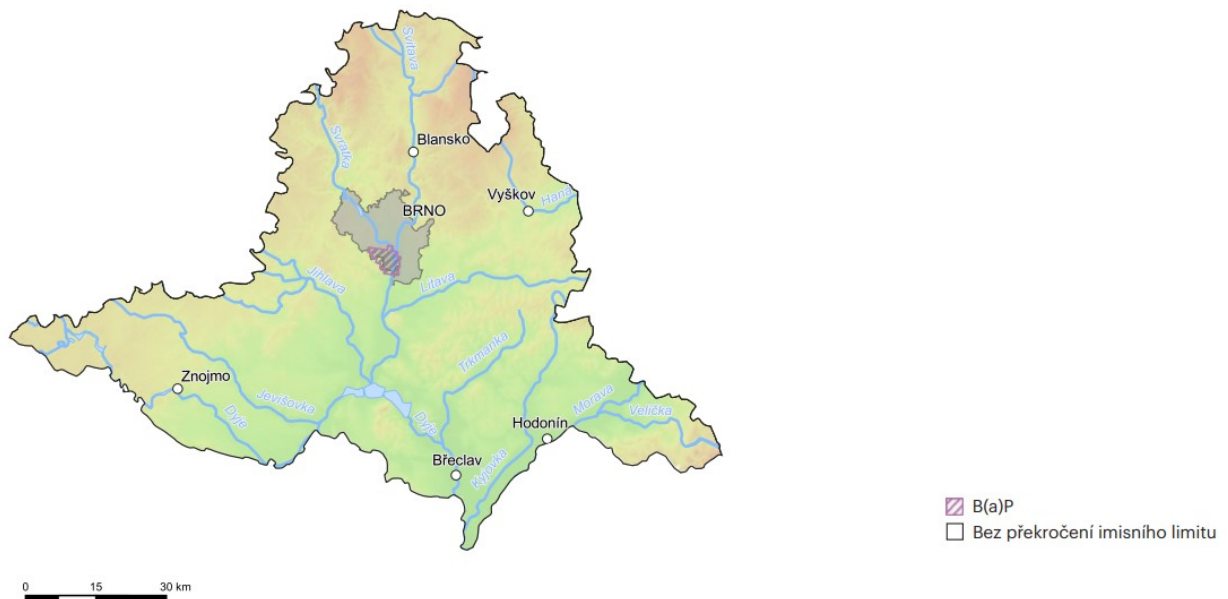
Kvalita ovzduší v Jihomoravském kraji je dlouhodobě ovlivňována především lokálním vytápěním domácností, dopravou, a také zemědělstvím. V posledních letech se především v aglomeraci Brno do kvality ovzduší kromě dopravy významně promítla i stavební činnost.

V posledních letech docházelo k překračování imisních limitů v kraji pouze u ozonu a minimálně u benzo(a)pyrenu. Podíly území s překročenými imisními limity pro jednotlivé polutanty se pohybují pod hodnotami krajského srovnání v jednotlivých letech. V období 2005–2021 byl překročen v Jihomoravském kraji imisní limit pro denní koncentraci PM₁₀ pouze v letech 2015, 2016, 2019 a 2021. Imisní limit pro roční koncentraci PM₁₀ byl překročen na minimální ploše pouze v letech 2005 a 2006. Imisní limit pro roční koncentraci PM_{2,5} byl ve sledovaném období 2012–2021 překročen pouze v roce 2012 na minimální ploše. Každoročně je překročen limit roční koncentrace B(a)P jako ve většině ostatních krajů, v krátkodobém horizontu však dochází k výraznému snížení plochy s překročeným limitem (v posledních třech letech pod 1 % plochy kraje). Překročení limitu pro ozon se v jednotlivých letech velmi liší, protože jeho výskyt ovlivňují především meteorologické podmínky. V roce 2021 již nedošlo k překročení limitu pro ozon, podobná situace je téměř ve všech krajích.

V roce 2021 bylo vymezeno v Jihomoravském kraji 0,35 % území, kde došlo k překročení alespoň jednoho imisního limitu bez zahrnutí přízemního ozonu, jednalo se opět o B(a)P. V roce 2021 nebyl již překročen imisní limit pro ochranu lidského zdraví vyjádřený denními 8hodinovými klouzavými průměrnými koncentracemi ozonu, ani ostatní imisní limity nebyly na stanicích sítě imisního monitoringu v kraji překročeny. Souhrnně po zahrnutí přízemního ozonu bylo v roce 2021 vymezeno 0,35 % plochy kraje, na které došlo k překročení hodnoty imisního limitu u alespoň jedné znečišťující látky (CENIA, 2022).

Situace ve Šlapanicích odpovídá trendu v celém kraji. Díky blízkosti brněnské aglomerace jsou hodnoty mírně vyšší než ve zbytku kraje. Mezi lety 2018-2021 byl překročen limit u ozonu a benzo(a)pyrenu, trend však klesá. Stoupající trend má od roku 2019 koncentrace NO_x, v roce 2021 byl imisní limit NO_x překročen na cca 28 % území Šlapanic. Oxidy dusíku jsou přirozenou součástí životního prostředí, lidskou činností vznikají především při spalování fosilních paliv, mezi další zdroje patří například chemický průmysl.

Obr. 5: Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu lidského zdraví, 2021

Zdroj: ČHMÚ, CENIA (2022)

2.1.5 Voda a vodní hospodářství

2.1.5.1 Vodní toky a plochy

Územím protéká vodní tok Říčka, do níž se vlévá jako levostranný přítok potok Roketnice a pravostranný přítok bezejmenný tok. Říčka protéká severojižním směrem východně od Bedřichovic a dále městem Šlapanice. Délka toku je v daném k.ú. 3,7 km. Potok Roketnice napájí Ponětovický rybník a pod Ponětovicemi se vlévá zleva do Říčky, která se od tohoto místa lokálně nazývá Zlatý potok. Bezejmenný potok je umělý tok, který odvádí dešťovou vodu z průmyslového areálu v k.ú. Podolí. Trasa toku vede pod silnicí II/430 silničním propustkem, do kterého je svedena také dešťová voda ze silničního příkopu. Kousek za silnicí je tok zatrubněn a za dálnicí D1 pokračuje v otevřeném korytě západojižním směrem do obcí Bedřichovice, kde se vlévá do Říčky.

Říčka pramení v Dražanské vrchovině, tvoří osu jižní části Moravského krasu, protéká po východním okraji Brna a dále do Dyjsko-svrateckého úvalu, kde se pod Měním vlévá do Litavy. Délka toku je 38,9 km a plocha povodí 144,3 km². V horním toku protéká hlubokými vápencovými údolími, kde lze i na samotném toku sledovat krasové jevy jako ponor a vývěr. Protéká zalesněnou krajinou kolem několika jeskyní, např. Netopýrka, Pekárna či Švédův stůl. Střední tok je typický meandry a nachází se na něm několik mlýnů a nádrží. Na dolním toku vtéká do bezlesé zemědělské krajiny Dyjsko-svrateckého úvalu a je převážně vedena regulovaným korytem.

Říčka je dle vyhlášky č.178/2012 Sb. řazena mezi vodohospodářsky významné vodní toky. Kvalitou vody se dle Povodňového plánu Šlapanice jedná o silně znečištěný tok a podle HEIS VÚV TGM je ekologický stav charakterizován jako poškozený.

Režim vodního toku je výrazně nevyrovnaný, maximální průtoky se objevují v jarních měsících (březen – dubem), minimální na podzim (září–říjen). Pozitivní zmírňující vliv na nevyrovnanost průtoků v Říčce má vysoká lesnatost v povodí horního toku, vápencové území Moravského krasu a existence tří nádrží v Mariánském údolí u Lišně. V hydrologickém režimu Říčky byly zejména v posledních desetiletích zaznamenány letní povodně z regionálních dešťů trvajících řádově desítky hodin a jarní povodně z důsledku tání sněhové pokrývky v kombinaci s deštěm. Při hodnocení povodňové ochrany nelze pominout vliv některých nádrží (hospodaření s nimi) na transformaci jednotlivých povodní, a tím zvýšení ochrany města Šlapanice. Jedná se především o vodní nádrže Pod hrádkem, U Kadlcova Mlýna a částečně i Zukalův rybník.

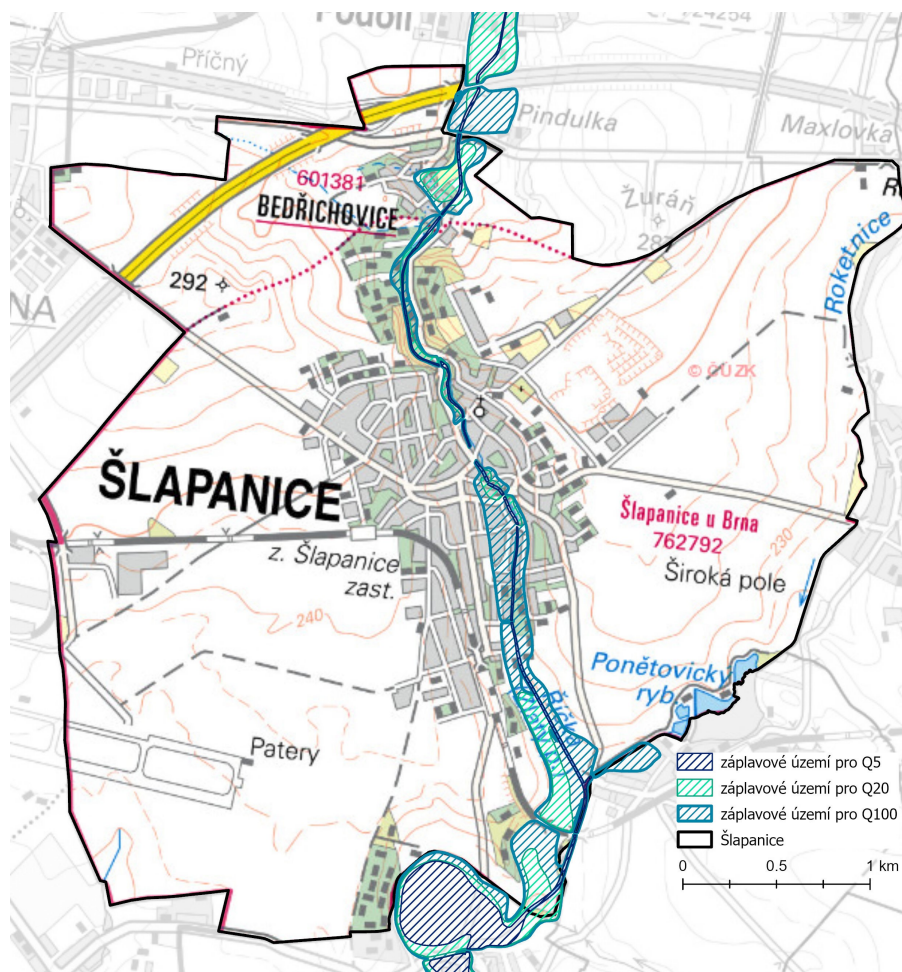
V zájmovém území se nachází jedna vodní nádrž – Ponětovický rybník. V současné době je rybník vyhlášen jako VKP a slouží k rybochovu. Rybník nemá zpracovaný manipulační ani havarijný plán.

2.1.5.1 Povodňová situace

V minulosti bylo město Šlapanice zasaženo povodní vícekrát, nejvýznamněji v letech 2005, 2006, 2007 a 2010. Největším rizikem je tok Říčka (Zlatý potok), který se po vydatnějších deštích pravidelně rozvodňuje. Přívalové povodně se vyskytovaly především z polí od Slatiny na západ od obce podél Brněnské silnice a po cestě do zahrádek. V návaznosti na tyto přívalové povodně je v návrhu výstavby suchý poldr nad obcí i silnice Brněnská s retenčním objemem 150 m³.

Kritickými místy omezující odtokové poměry jsou zejména nekapacitní profily na vodním toku, kde vlivem příčných staveb nebo úprav toků dochází k omezení kapacity koryta vodního toku. Jedná se zejména o nekapacitní mosty, lávky, kryté profily koryt toků, zatrubnění toků, významná zúžení koryt apod. Nejvíce ohroženy jsou nemovitosti na břehu vodního toku Říčka. Jedná se především o rekreační chaty a také o rodinné domy (s trvalým charakterem bydlení). K ohrožení nemovitostí začíná docházet při cca Q₂₀, kdy podle stanoveného záplavového území Říčky může docházet k rozlívům v intravilánu Bedřichovic podél ulic Hlavní, Střední a Sádky, dále v chatové oblasti mezi Bedřichovicemi a Šlapanicemi a v intravilánu Šlapanic v ulicích Na Poříčí, Janská, Starý Dvůr, Čechova a Dlouhá. Při Q₁₀₀ mohou být navíc zaplavovány další objekty ve výše uvedených ulicích, a navíc v ulici U Hájku (Bedřichovice), další objekty v chatové oblasti a budovy v ulicích Kalvodova, Lidická a Tyršova (Šlapanice) (viz obr. 6). V záplavovém území vodních toků leží 275 objektů (Povodňový plán města Šlapanice).

Obr. 6: Záplavová území na vodních tocích na území města Šlapanic

Zdroj: ČUZK, HEIS VÚV

V záplavovém území leží také ohrožující objekty, jež jsou zdrojem nebezpečných látek. Největším ohrožujícím objektem je areál ICEC ŠLAPANICE s.r.o. Jedná se o areál o celkové ploše 57625 m² a celkový počet objektů v areálu je 20 (v areálu se nacházejí další firmy a jejich sklady: MOZA s.r.o.; RZ

Profil s.r.o.; Alumeco CZ s.r.o.; GM Corporation; Autoservis). Součástí areálu je trafostanice, plynová středotlaká přípojka s nízkotlakými rozvody k jednotlivým objektům, přípojka pitné vody a kanalizace. Dehty vázané na horninové prostředí i velmi vysoké koncentrace rozpuštěných polutantů v podzemních vodách přetrvávají v převážné části areálu a částečně zasahují i mimo areál jižním a částečně i východním směrem do prostoru občanské zástavby. Látkami potencionálního zájmu zůstávají i nadále nepolární extrahované látky, fenoly, polyaromatické uhlovodíky a monocyklické aromatické uhlovodíky. Dalšími ohrožujícími objekty jsou areál skladů na ulici Jana Dvořáka a areál sběrného dvora na ulici Dlouhé č.p. 1565 a 1343.

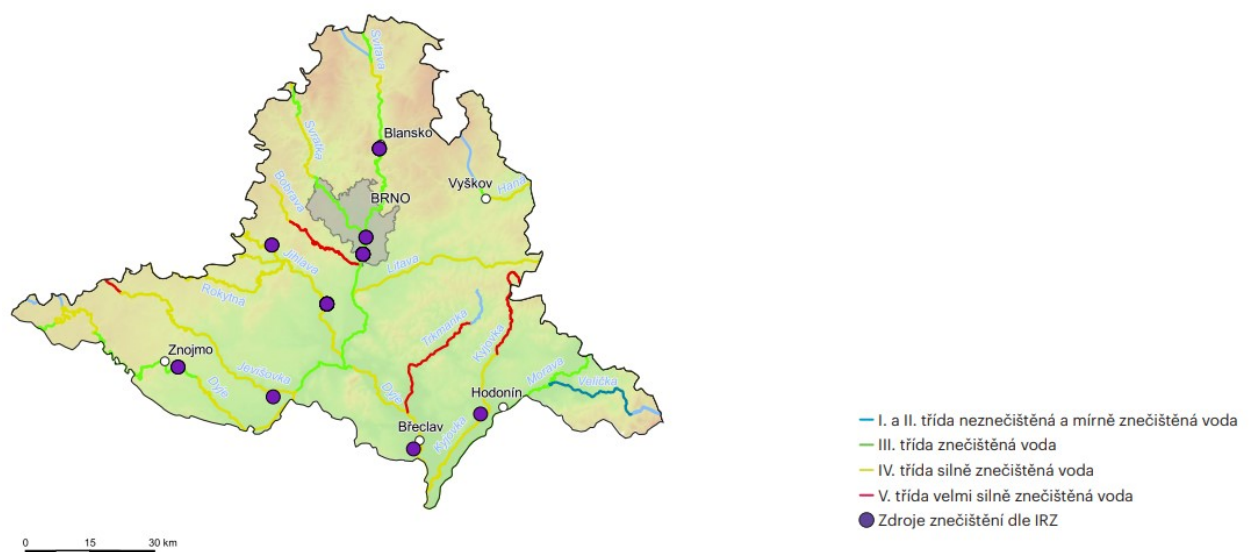
Na ohrožené lokality byla provedena studie v roce 2008, která navrhuje zajištění protipovodňové ochrany Šlapanic a Bedřichovic s předpokladem technicky a architektonicky vhodného řešení v jádrovém území.

2.1.5.2 Podzemní voda

Oblast spadá do hydrogeologického rajonu základní vrstvy a do terciérních a křídových sedimentů pánvi dle geologických jednotek. Podzemní vody spadají do dvou hydrogeologických rajónů s obdobnými hydrogeologickými poměry, typem zvodnění a oběhem podzemní vody – Dyjsko-svratecký úval (2241) a Vyškovská brána (2230). Z nichž první patří do povodí Dyje a druhý do povodí Moravy (ČGS).

2.1.5.3 Jakost povrchových vod

Jakost vody v Jihomoravském kraji je dlouhodobě ovlivněna plošným znečištěním z intenzivního zemědělského hospodaření. Na některých tocích je jakost vody ovlivňována i průmyslovým znečištěním, např. z textilního nebo strojírenského průmyslu. V období 2020–2021 byla na většině tocích zjištěna III.–V. třída jakosti (znečištěná až velmi silně znečištěná voda).

Obr. 7: Jakost vody v tocích, 2020–2021

Zdroj: HEIS VÚV, CENIA (2021)

Mapa je sestavena na základě výsledného zatřídění jednotlivých profilů podle normy ČSN 75 7221, které je dáno nejhorší třídou z následujících ukazatelů: BSK_5 , $CHSK_{Cr}$, $N-NH_4^+$, $N-NO_3^-$, $P_{celk.}$. Bodové zdroje znečištění jsou uvedeny dle IRZ (úniky do vody a přenosy v odpadních vodách) za ohlašovací rok 2020.

Dle predikcí změn klimatu však bude vzhledem ke sníženým průtokům a vyšším teplotám ve vodních tocích zejména v letním období docházet ke zhoršování kvality povrchových vod, což se může odrazit i na zhoršené kvalitě podzemních vod, přičemž zcela zásadní je dopad na vodní ekosystémy tekoucích vod. Přispívat bude také eroze půdy a splachy z polí v důsledku extrémních srážkových událostí, jež způsobuje eutrofizaci vodních toků.

2.1.5.4 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

Oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod, vyhláší vláda nařízením za chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV). V takovýchto oblastech se v rozsahu stanoveném nařízením vlády limituje řada aktivit.

Na území města Šlapanice se nenachází CHOPAV (Geoportál, 2022).

2.1.5.5 Zranitelné a citlivé oblasti

Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují

- a) povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout,
- b) povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody (HEIS VÚV, 2017).

Zájmové území není součástí zranitelné oblasti.

Citlivé oblasti jsou vodní útvary povrchových vod,

- a) v nichž dochází nebo v blízké budoucnosti může dojít v důsledku vysoké koncentrace živin k nežádoucímu stavu jakosti vod,
- b) které jsou využívány nebo se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody, v níž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l, nebo
- c) u nichž je z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem nutný vyšší stupeň čištění odpadních vod,

přičemž podle Nařízení vlády č. 401/2015 Sb. jsou všechny povrchové vody na území České republiky vymezeny jako citlivé oblasti.

2.1.5.6 Zásobování vodou a čištění odpadních vod

Město Šlapanice má vodovod pro veřejnou potřebu, který je majetkem Svazku obcí pro vodovody a kanalizace – Šlapanicko a provozován společností VAS a.s., divize Brno – venkov, provozní středisko Sivice.

Pitná voda je do většiny obce přiváděna ze skupinového vodovodu Šlapanice, jehož zdrojem je voda vodárenské soustavy Březová II – Vířský oblastní vodovod (VOV), z něhož je voda dodávána z vodovodního systému města Brna – vodojemu Stránská skála do vodojemu Šlapanice 2 x 1000 m³ s max. hladinou 290 m n. m. Odtud vede zásobovací řad DN 150 přes Bedřichovice, kde tvoří páteř rozvodné sítě a v zastavěné části obce na něj navazují rozvodné sítě. Zdrojem pitné vody je prameniště podzemní vody Březová II – studny a odběr povrchové vody z ÚN Víř s ÚV Švařec.

Město Šlapanice patří mezi větší průmyslová centra v okrese Brno-venkov a nachází se zde významní producenti odpadních vod. Ve městě Šlapanice se nachází průmyslové lokality v západní části lokalitě Brněnská pole, v severovýchodní části při ul. Pod Žurání, v jižní části při ul. Husova a průmyslová oblast se nachází také přímo ve středu města při ul. Nádražní.

Ve městě Šlapanice a místní části Bedřichovice je vybudovaná gravitační splašková kanalizace, kterou jsou odpadní vody odváděny jednotlivými stokami přímo do kanalizačního sběrače FII-1 Líšeň – Tuřany. Tímto sběračem jsou odpadní vody odváděny do ČS Ponětovice, ze které jsou odpadní vody čerpány pomocí dvou výtlačných potrubí do kanalizační sítě města Brna a následně odváděny k čištění na ČOV v Brně Modřicích. Jedná se o mechanicko-biologickou ČOV s nitrifikačním a denitrifikačním stupněm a odstraňováním fosforu simultánním srážením. Projektovaná a maximální kapacita ČOV je 515.000 EO. Recipientem pro vyčištěné odpadní vody je vodní tok řeka Svratka (AQUATIS, 2016).

2.1.6 Půda a využití území

Území Šlapanic je ze 70 % tvořeno ornou půdou. Ostatní plocha potom tvoří téměř 18 %. Zastavěná plocha a nádvoří činí 4,8 % z celkové výměry. Zastoupení trvalých travních porostů, lesních pozemků, ovocných sadů a vinic je spíše zanedbatelné (vše pod 1 %).

Tabulka 5 Výměra a podíl jednotlivých druhů pozemků k 31.12.2021

Druh pozemku	Orná půda	Zahrady	Ovocné sady	Vinice	Trvalé travní porosty	Lesní pozemky	Vodní plochy	Zastavěné plochy a nádvoří	Ostatní plochy	Celkem
Výměra (ha)	1031,8	66,9	2,3	1,6	10,4	6,2	14,3	70,5	260,9	1464,9
Podíl (%)	70,4	4,6	0,2	0,1	0,7	0,4	1,0	4,8	17,8	100,0

Zdroj: ČSÚ (upraveno)

V této krajině dominují velká pole pokrývající rozsáhlá souvislá území. Jednotlivá pole jsou oddělena přímými dlouhými cestami a okresními silnicemi s občasným doprovodem ovocných dřevin. Lesy se zde téměř vůbec nevyskytují. Díky příznivému reliéfu jsou zde charakteristické maloplošné sady navazující na venkovské usedlosti. Plocha sadů je dále zvyšována zahrádkářskými koloniemi (Culek, 2013). Z ovocných druhů dominují hrušně, švestky a třešně. V současné době jsou mnohé plochy řešeného území využívány i jako ostatní plocha – ať už plocha letecké dopravy, těžby, plocha těles dopravních staveb či plocha pro průmysl atd.

Na téměř celém území převažují úrodné půdy černozemě modální, podél Říčky a Raketnice se vyskytuje půdní typ černice fluvická, dále na sever podél Říčky procházející skrz Šlapanice pak fluvizem glejová karbonátová. Z hlediska BPEJ jsou v zájmovém území zastoupeny převážně půdy se střední rychlostí infiltrace (0,06-0,12 mm/min) i při úplném nasycení, zahrnující převážně půdy středně hluboké až hluboké, středně až dobře odvodné, hlinitopísčité až jílovitohlinité. Půda téměř veškeré plochy obce Šlapanice je zahrnuta do I. a II. třídy ochrany půd, tudíž se zde vyskytuje půda vhodná pro zemědělství.

Mezi nejdůležitější problémy v území patří erozní smyv hodnotné zemědělské půdy, její nízká infiltrace a retenční schopnost, nízká biodiverzita bloků orné půdy a špatný stav vodních toků, které nemají dostatečnou kapacitu při povodňových situacích. Zemědělská půda téměř bez rozptýlené zeleně je bez života. Z hlediska začlenění do zemědělské výrobní oblasti náleží řešené území do oblasti řepařské, podoblasti Ř1. Hlavní pěstované plodiny jsou cukrovka, kukuřice na zrno, pšenice obecná, ječmen sladovnický, vojtěška, rané brambory, řepka olejka, hořčice bílá, mák, hrách setý, čekanka, laskavec, kmín, fenykl, zelí, cibule (Čerba, 2003-2004).

V rámci typologie české krajiny je z hlediska způsobu využití území západní část řešeného území řazena mezi urbanizované krajiny a východní mezi zemědělské krajiny (CENIA, 2010-2019).

2.1.7 Lesy

Lesy se v území téměř nevyskytují, zpravidla je tvoří pouze nepatrné a navzájem oddělené segmenty. Rozloha lesů činí pouze 6 ha, podíl na celkové výměře je nepatrný – 0,4 %. Nacházejí se na ojedinělých vyšších strmých svazích nebo místech, kde dříve byly těženy nerostné suroviny, případně tvoří doprovod vodotečí. Jejich dřevinná skladba je většinou silně pozměněna s hojným akátem, borovicí, jasanem, topoly a lípami. Pouze nívné lesíky mají dřevinou skladbu bližší přirozené, neboť v nich dominují topoly a vrby, místy olše.

Dle lesnické typologie ÚHUL (Plíva, 1971) se v řešeném území nacházejí následující lesní typy: obohacená kamenitá javorohabrová doubrava sušší (1A4), zakrslá doubrava bohatší (1Z3), obohacená skeletová habrová javořina sušší (1J4), vysychavá habrová doubrava bohatší (1C3), bohatá habrová doubrava sušší (1B4), bohatá habrová doubrava sušší exponovaná (1B4e), svěží kamenitá habrová doubrava modální (1F1), obohacená habrová doubrava sušší (1D4), hlinitá habrová doubrava sušší (1H4), vlhká buková doubrava bohatší (2V3), bazická zakrslá doubrava silikátová (1X2), vysychavá habrová doubrava specifická – dřínová (1C6) a u Ponětovického rybníka dále úžlabní javorová jasanina modální (3U1).

Území se nachází v prvním lesním vegetačním stupni dobovém. Šlapanice leží v přírodní lesní oblasti (PLO) 35 – Jihomoravské úvaly. Lesní komplexy jsou zde obklopeny zemědělskou krajinou s vinicemi, ovocnými sady a specifickým pěstováním lesních ochranných pásů (větrolamů). V této oblasti se nachází více než 50 % výměry všech větrolamů v celé ČR. Dalším specifikem je vysoké a hojné rekreační využití příměstských lesů. Půdní prostředí se vyznačuje velmi vysokými (příznivými) hodnotami půdní reakce a mimořádnou odolností vůči acidifikaci a chemické degradaci. Z hlediska celorepublikových průměrů se vymyká i velmi nízkými hodnotami C/N, indikující vysokou kvalitu humusu. Na PLO 35 se vyskytují lesní porosty v lužních lesích, které jsou velmi kultivovány vodními melioracemi. Oblast má podíl lesů (26 %) s využitím pro intenzivní chov zvěře. Značným problémem v posledním desetiletí je chřadnutí jasanových porostů (ÚHUL).

2.1.8 Příroda a krajina

Obecná ochrana přírody a krajiny představuje ochranu krajiny, rozmanitosti druhů, přírodních hodnot a estetických kvalit přírody, ale také ochranu a šetrné využívání přírodních zdrojů. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny rozlišuje:

- obecnou ochranu krajiny (ÚSES, VKP, krajinný ráz, přírodní park a přechodně chráněné plochy)
- obecnou ochranu druhů – veškeré druhy rostlin a živočichů včetně jejich stanovišť jsou chráněny před ničením, poškozováním, sběrem či odchytem. Důležitým nástrojem je ochrana volně žijících ptáků, ochrana dřevin rostoucích mimo les, péče o handicapované živočichy, včetně ZS.
- obecná ochrana neživé části přírody a krajiny (ochrana jeskyní, přírodních jevů na povrchu, které s jeskyněmi souvisejí a paleontologických nálezů a minerálů).
- zvláštní ochranu vybraných, vzácných nebo vědecky a kulturně významných druhů rostlin a živočichů (druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené)
- v rámci obecné ochrany přírody a krajiny je věnována pozornost také problematice nepůvodních, invazních druhů rostlin a živočichů.

2.1.8.1 Biogeografické členění

V České republice se pro účely regionálního členění vegetace využívá členění dle Skalického, které bylo zpracováno v souvislosti s přípravou publikace Květena České republiky 1. Publikace byla vydána v roce 1988.

Zájmové území je součástí fyto geografické oblasti panonského termofytika, fytochorionu Jihomoravské pahorkatiny a fyto geografického okrsku 20b Hustopečská pahorkatina. Termofytikum je charakteristické výskytem převážně extrazonální teplomilné květeny. Zahrnuje planární (nížinný) a kolinní (pahorkatinný) výškový vegetační stupeň. Převaha nelesních fytoocenóz, polních kultur, jsou zde též zbytky xerothermních travinných fytoocenóz (tzv. stepí), vyskytují se šípákové teplomilné doubravy. Zemědělsky výrobní typ kukuřičný a řepařský - mj. se pěstuje i zelenina, vinná réva (Rozsypal, 2003). Jádro Jihomoravské pahorkatiny tvoří flyš ždánické jednotky (pískovce, jílovce a slínovce) a spraše, jež tvoří rozsáhlé pokryvy. Je zde velmi staré pravěké osídlení, k trvalému odlesnění rozsáhlých ploch došlo ještě před středověkem. Primární bezlesí je velmi vzácné, pravděpodobně je vázáno na stepní oka na nejprudších svazích. Přirozená lesní vegetace zaujímá jenom část plochy fytochorionu. Místy je vyvinuta polopřirozená náhradní travinobylinná vegetace. Nečetné vodní plochy a mokřady jsou bez význačnější vegetace (Hruban, 2020).

Dle biogeografického členění Culka a kol, (2013) spadá zájmové území do Severopanonské podprovincie a do bioregionu Lechovického. Panonská provincie zabírá Karpatskou kotlinu, na území ČR zasahuje pouze severopanonská podprovincie. Celá panonská provincie má velmi teplé podnebí, výrazně ovlivňované kontinentálními vlivy z východu a částečně i mediteránním podnebím od jihu. Lechovický bioregion je tvořen šterkopískovými terasami s pokryvy spraší a ostrůvky skalních hornin. Převažuje zde 1. dubový vegetační stupeň, na severních svazích a v severní části pak 2. bukovo-dubový stupeň. Potenciální vegetaci tvoří dubohabrové háje a teplomilné doubravy. Bioregion představuje část severopanonské podprovincie ovlivněné srážkovým stínem, sousedstvím hercynských bioregionů a s charakteristickým výskytem acidofilních druhů. Bioregion je starosídelní oblastí, proto je dnes biodiverzita nízká, je zde však přítomna řada mezních prvků, probíhá tudy více okrajů areálů. Významné

zastoupení mají submediteránní, ve fauně pontomediteránní druhy. Netypická jsou okrajová území s ostrůvkovitými výchozy krystalinika nebo kulmu, přechodná k okolním vrchovinám.

2.1.8.2 Územní systém ekologické stability (ÚSES)

Územní systém ekologické stability (ÚSES) je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.

Na území města je územní systém ekologické stability zapracován v platném územním plánu. Nachází se zde prvky regionálního a lokálního ÚSES. Dle návrhu územního plánu je navrženo 15 místních biocenter propojených 64 místními biokoridory. Pouze jedno z biocenter je funkční (PP Andělka a Čertovka), 7 biocenter je částečně funkčních, ostatní je potřeba realizovat. Spojitost ÚSES je ohrožena plánovaným obchvatem šlapanic, při němž je potřeba dbát na zachování prostupnosti území a návaznosti ÚSES tam, kde bude protínán.

2.1.8.3 Významné krajinné prvky (VKP)

Významný krajinný prvek je dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění definován jako ekologicky a geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability.

Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje podle § 6 zákona č. 114/1992 Sb. orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků.

V zájmovém území se nacházejí tyto registrované významné krajinné prvky: VKP Zlámanina, VKP Ponětovický rybník, VKP U vochtrovně, VKP Pokopka

2.1.8.4 Migrační prostupnost krajiny

Základním požadavkem obecné ochrany přírody je zachování a umožnění migrační prostupnosti krajiny. Migrační prostupnost území je významným tématem, které se začíná v posledních letech intenzivněji řešit, především díky činnosti Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. V rámci celé ČR jsou vymezeny migračně významná území (MVU) a dálkové migrační koridory (DMK), tedy území, která jsou klíčová pro migraci živočichů, především větších savců.

Migrační prostupnost území je možné sledovat prostřednictvím mapování biotopu vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců. Biotop se vztahuje na druhy: vlka obecného, rysa ostrovida, medvěda hnědého a losa evropského. Všechny tyto druhy mají specifické nároky na svůj biotop a součástí jejich životní strategie jsou migrace na velké vzdálenosti, které jsou nezbytné pro jejich přežití na našem území. Biotop předmětných druhů byl vymezen v nezbytném (minimálním) rozsahu zajišťujícím jejich trvalou existenci na našem území (AOPK ČR, 2020).

Fragmentace krajiny patří k nejvýznamnějším problémům, které negativně ovlivňují charakter krajiny a populace volně žijících živočichů. Jako migrační bariéry jsou označovány přírodní a antropogenní struktury v krajině, které brání volnému pohybu živočichů. V zájmovém území se nenachází migračně významná území, dálkové migrační koridory ani biotopy vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců.

2.1.8.5 Památné stromy

Památné stromy jsou přesahovým tématem ochrany přírody a krajiny, velký význam mají nejen jako přírodní hodnota, ale i jako hodnota historická, kulturní a společenská.

V řešeném území nejsou vyhlášeny žádné památné stromy ve smyslu § 46 zákona č. 114/1992 Sb.

2.1.8.6 Péče o chráněné živočichy

V České republice existuje od roku 1997 Národní síť stanic pro handicapované živočichy, která sdružuje subjekty pečující o zraněné a nemocné volně žijící živočichy. Jejich cílem je zajistit pomoc těmto živočichům a umožnit jejich plnohodnotný návrat do přírody. V případě, že je zranění vážné a neumožňuje zvířeti plnohodnotný návrat do volné přírody, je ponecháno trvale ve stanici.

Město Šlapanice spolupracuje se záchrannou stanicí pro živočichy Brno. Tato záchranná stanice je členem Národní sítě záchranných stanic, kterou koordinuje Český svaz ochránců přírody.

2.1.8.7 Invazní druhy

Specifickou problematikou v obecné ochraně rostlin a živočichů je problematika invazních druhů, tedy těch druhů, jejichž introdukce a/nebo šíření ohrožuje biologickou diverzitu. Negativním působením nepůvodních druhů je pronikání do „přirozených“ společenstev a potlačování původních druhů. Následně dochází k rozvrácení společenstva a často tento proces končí vznikem silně pozměněných (v extrémních případech monokulturních) společenstev, která jsou výrazně druhově ochuzena. Dalším negativem jsou zdravotní rizika některých invazních rostlin, které mohou obsahovat jedovaté, nebo fototoxické látky, případně silné alergeny.

Mezi nejproblematičtější invazní druhy se na území Jihomoravského kraje dle AOPK řadí bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*), klejicha hedvábná (*Asclepias syriaca*) a pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*). Mezi další rostliny patří například tokozelka nadmutá (*Eichhornia crassipes*). Mezi živočichy se v této skupině řadí rak pruhovaný (*Orconectes limosus*), rak signální (*Pacifastacus leniusculus*), slunečnice pestrá (*Lepomis gibbosus*), střevlička východní (*Pseudorasbora parva*), želva nádherná (*Trachemys scripta*), husice nilská (*Alopochen aegyptiaca*), mýval severní (*Procyon lotor*), nutrie (*Myocastor coypus*) a ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*).

2.1.8.8 Zvláště chráněná území a soustava Natura 2000

Zvláštní územní ochrana přírody a krajiny představuje jeden z nejdůležitějších nástrojů ochrany přírody a krajiny. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny vymezuje a zajišťuje:

- národní parky (NP), chráněné krajinné oblasti (CHKO), národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památky (NPP) a přírodní památky (PP). Cílem ochrany bývá nejčastěji udržení nebo zlepšení dochovaného stavu území nebo ponechání území, či jeho části, samovolnému vývoji.
- zvláštní ochranu vybraných, vzácných nebo vědecky a kulturně významných druhů rostlin a živočichů (druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené)
- lokality soustavy Natura 2000 tvořena vyhlášenými ptačími oblastmi (PO) a evropsky významnými lokalitami (EVL).

Na území města Šlapanice se nachází tři maloplošná zvláště chráněná území – PP Andělka a Čertovka, PP Velký Hájek a PP Návrší, nacházející se jižně pod dálnicí na Vyškov. Po jednotným názvem byly vyhlášeny v rámci NATURA 2000 jako EVL Šlapanické slepence CZ 0620051 za účelem ochrany stanovišť vápnitých nebo bazických skalních trávníků (*Alyso-Sedion albi*) a subpanonských stepních trávníků.

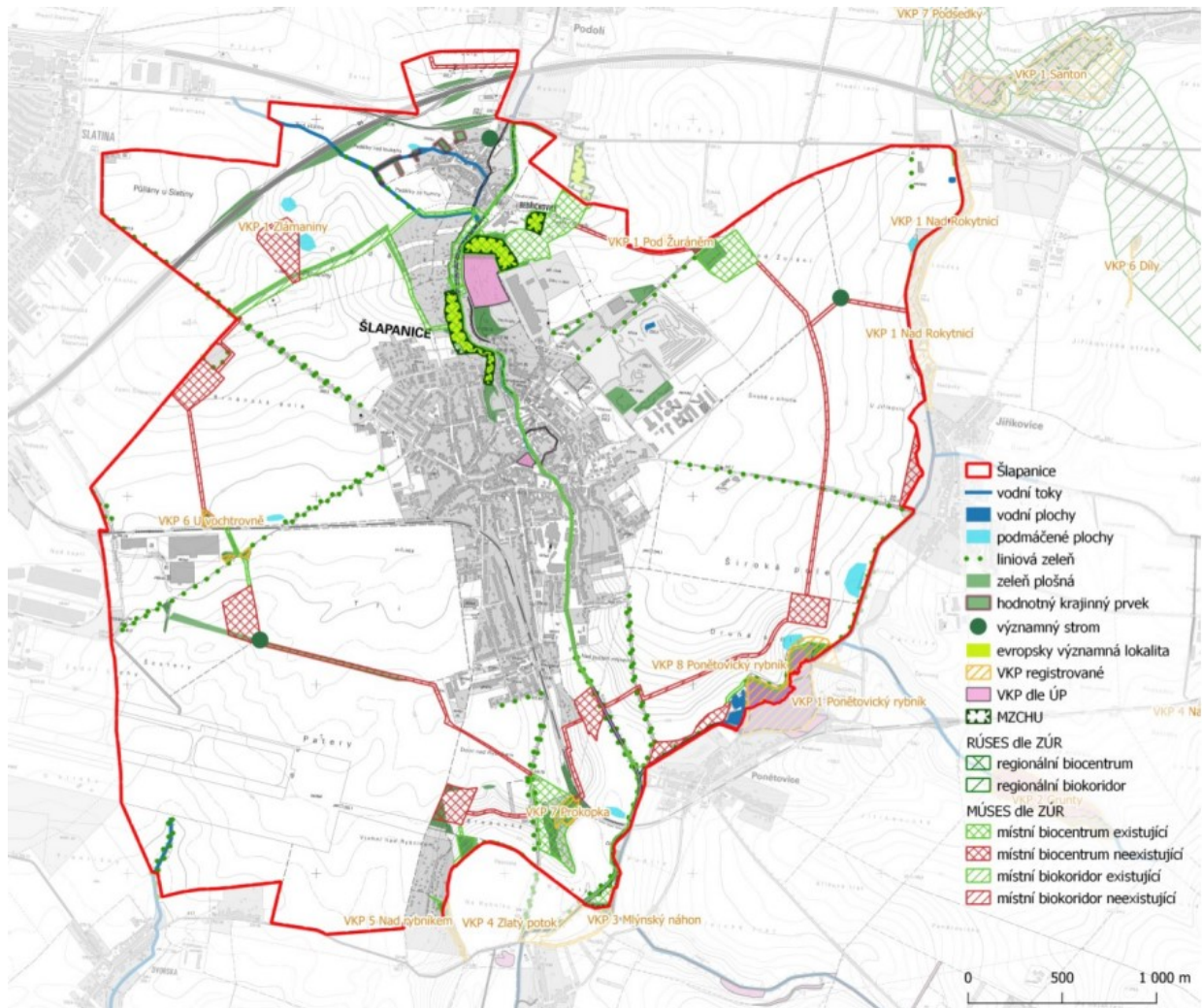
Přírodní památka Andělka a Čertovka mají výměru 3,37 ha. leží v nadmořské výšce 219-266 m. Je tvořena prudkými svahy nad pravým břehem Říčky při severním okraji Šlapanic. Čertovka je skála asi 12 m vysoká, která vystupuje svisle od břehu Říčky. Stejně jako Andělka, která má výšku kolem 40 metrů. Přírodní památka Andělka a Čertovka byla vyhlášena v roce 1984.

Přírodní památka Velký hájek leží v kat. území Šlapanice v nadmořské výšce 221-265 m n. m. Je tvořena hřbetem nad levým břehem Říčky nedaleko severního okraje Šlapanic, s výměrou 2,57 ha. Velký hájek je porostlý téměř výhradně listnatým lesem. V území dodnes přežívá náš největší brouk – roháč obecný.

Přírodní památka Návrší v kat. území Šlapanice s výměrou 0,94 ha a ochranným pásmem po celém obvodu v šířce 50 metrů chrání především teplomilná společenstva na kulmských slepencích. Leží v nadmořské výšce 235–252 m.

Jedná se o teplomilná společenstva porůstající skalnaté výchozy kulmských slepenců. V dílčích částech Adělky a Čertovky a ve Velkém Hájku roste dubohabrový les, který pravděpodobně pokrýval v minulosti velkou část Šlapanicka. V minulosti byly patrné vinice, ovocné sady nebo kosená travnatá lada.

Obr. 8: Zvláště chráněná území a další přírodně hodnotné lokality a prvky

Zdroj: AOPK ČR, 2023

Přírodní parky ani geoparky se v zájmovém území nevyskytují, stejně tak se zde nevyskytují velkoplošná zvláště chráněná území.

2.1.9 Staré ekologické zátěže

Za starou ekologickou zátěž (SEZ) se považuje závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy apod.). Tento závažný stav byl způsobem používáním k životnímu prostředí nešetných, ale ve většině případů povolených technologií a chemických látek. Nejedná se o produkt současných činností ani současných havarijních stavů. SEZ ohrožuje zdraví člověka nebo složky životního prostředí a její původce již neexistuje nebo není znám.

Dle „Systému evidence kontaminovaných míst“ (SEKM), se v území nachází dvě lokality. První z nich je skládka ((provozovaná společností SATESO, s.r.o.), založena roku 1992, která se nachází v SV části Šlapanic. Od roku 1998 sloužila i jako skládka nebezpečných odpadů. Trpěla problémy se zaplavováním vodou a únikem nebezpečných látek. Od roku 2018 je skládkování ukončeno a probíhá její konzervace.

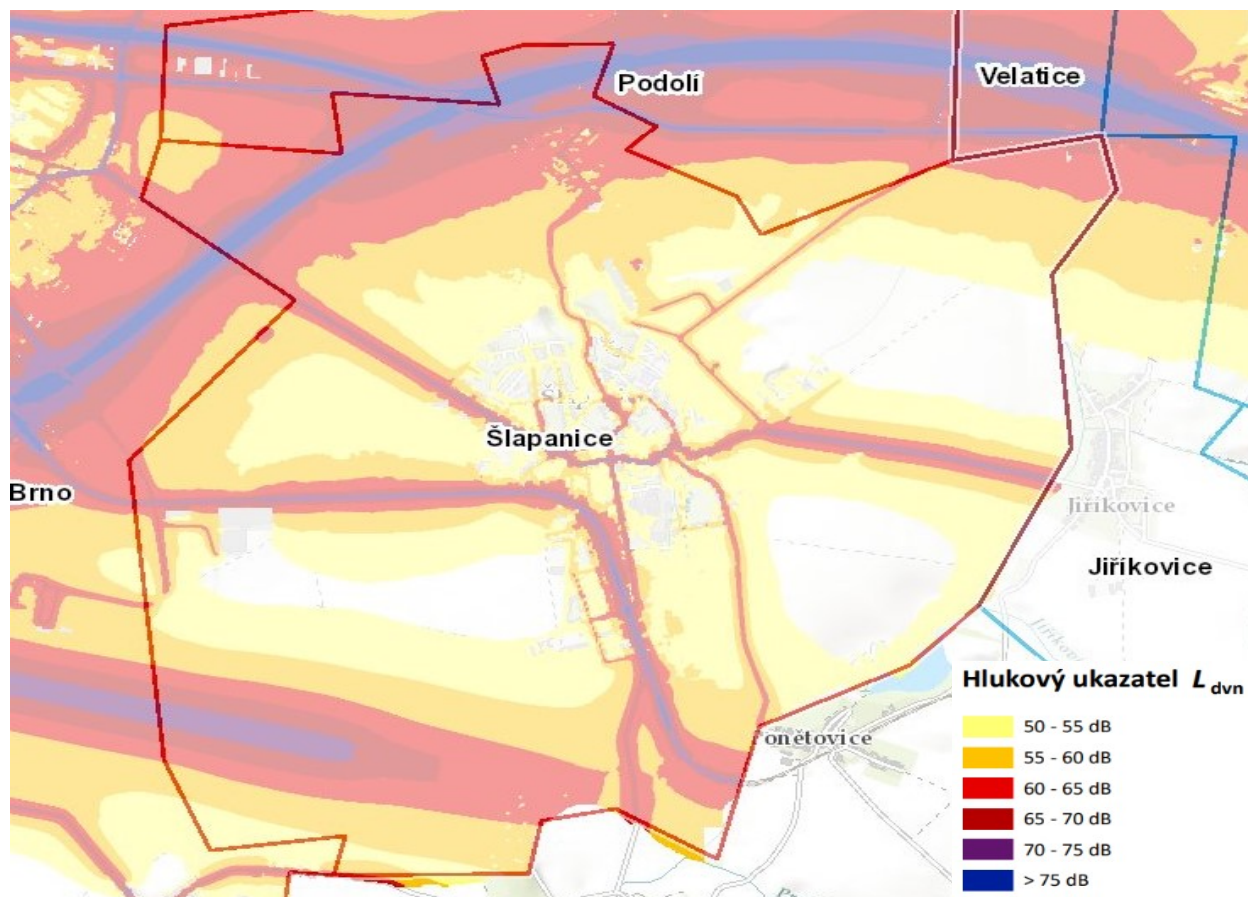
V červnu 2021 bylo dokončeno odčerpávání kontaminovaných skládkových vod. Lokalita zůstane trvale označena jako kontaminovaná a nebude zde možná výstavba ani výsadba stromů. Druhou lokalitou je bývalý cukrovar (ICEC – Šlapanice), který sloužil také jako skald ryb, ovoce, zeleniny a poté zde byla výroba dehtovaných a asfaltových lepenek, a nakonec byl areál využíván k papírenské výrobě. V době, kdy areál sloužil pro výrobu lepenek, byly odpadní vody, včetně fenolových, vypouštěny bez čištění do usazovacího rybníka a odtud do toku Říčky. V roce 1962 byl fenolový rybník zavezen bez toho, aniž by byly usazené škodliviny odtěženy. Ještě v současné době probíhá v areálu pravidelná kontrola sanace saturované zóny, která je komplikovaná formou in-situ.

2.1.10 Hluk

Obecně má hluk významný negativní vliv na zdraví obyvatel, kdy buď přímo působí na sluch obyvatel (spíše v případě krátkodobého, ale intenzivního zdroje hluku) nebo, v případě dlouhodobého vystavení se hluku, vyvolává u obyvatel odvozené poruchy (vysoký krevní tlak, snížení imunity, chronická únava, snížení kvality spánku, deprese, zhoršení paměti, ztráta pozornosti a jiné).

Území je významně hlukově znečištěné (viz obr. 9), a to silniční, železniční a leteckou dopravou. Severně prochází územím dálnice D1, která je spojnicí s krajským městem. Ve směru ze západu na jih prochází železniční trať, která ve městě obsluhuje dvě zastávky, čímž výrazně dochází ke zvyšování hlukové stopy v blízkosti obydlí. Do jihozápadní části území zasahuje letištní dráha Brno – Tuřany. Právě v blízkosti železnice, letištní dráhy a dálnice D1 dochází k překračování mezní hodnoty hlukového ukazatele L_{dvn} (celodenní i roční obtěžování, hranice 70 dB).

Obr. 9: Hluková mapa

Zdroj: <https://geoportal.mzcr.cz/shm/>

2.1.11 Kulturní památky

Jedná se o movité i nemovité věci nebo jejich soubory, jež jsou významným dokladem historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti a projevem tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické (případně proto, že mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem).

Kulturními hodnotami řešeného území chráněnými zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů jsou:

- mezi kulturně-historické hodnoty území jsou zařazené nemovité kulturní památky, jako např. kostel Nanebevzetí Panny Marie a další drobné sakrální stavby apod.,
- řešené území oplývá mnoha plochami s archeologickými nálezy, což svědčí o bohaté a dlouholeté historii oblasti,
- významnou hodnotou je krajinná památková zóna (KPZ) Bojiště bitvy u Slavkova, která byla vyhlášena v roce 1992. Tuto ochranu pobírá zhruba polovina řešeného území na jeho východní straně. Hodnoty dle vyhlášky tvoří především význam území pro historickou osobitost místa, historické vazby sídel, krajiny a terénních útvarů a krajinný obraz daného území. Tato KPZ je chráněna jako asociativní memoriální krajina reprezentovaná prostorovými vztahy spjatými s významnou historickou událostí. Jedná se o organizaci krajinného prostoru, kompoziční a vizuální prostorové vztahy i dochované doklady barokních a romantických úprav (zámecké areály, barokní aleje apod.). V území je však zastoupena i organicky formovaná historická krajina (okolí Šlapanic), která se vyznačuje dochovanými formami tradičního využití území (historické cesty a úvozy, zbytky plužiny a půdorysného uspořádání sídel, sakrální objekty apod.).

2.1.12 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Z hlediska ochrany životního prostředí je podstatné, že v některých případech, zejména v oblasti snižování negativních vlivů lokálních topenišť na kvalitu ovzduší, nakládání s odpady (separovaný sběr, eliminace spalování odpadů v domácnostech, odpor proti energetickému využití odpadu v moderních zařízeních), ochrany přírody, ochrany klimatu a dalších jsou nástroje EVVO nezbytnou, nikoliv však postačující, podmínkou řešení. Pouze legislativní, administrativní ani ekonomické nástroje nejsou při ochraně životního prostředí samospatitelné. Důležité je zapojení informované, vzdělané, poučené a v důsledku také aktivní veřejnosti.

Základní škola Šlapanice na adrese Masarykovo nám. 1594/16, 664 51 Šlapanice má dle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání ZŠ Šlapanice začleněna do výuky průřezová témata, včetně environmentální výchovy – lidské aktivity a problémy životního prostředí (ZŠ Šlapanice, 2020). Rovněž se v ORP Šlapanice nachází organizace Lesní skřítky (lesní klub, zřizovatel Lesní Bílovice, z.s.), která realizuje projekt s názvem Zázemí v přírodě pro provozování předškolní výchovy a vzdělávání založené na EVVO (MAP Šlapanice, 2022).

Na úrovni kraje je platná Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Jihomoravském kraji na období 2021-2030, jehož smyslem je rozvoj environmentálně příznivého životního způsobu obyvatel Jihomoravského kraje a podpora tvořivosti, invence a osobního nasazení v řešení environmentálních problémů směřující k naplnění ideálu environmentálního občanství. Koncepce vytváří podmínky pro zvýšení environmentálního povědomí a konkrétního zapojení jednotlivých cílových skupin do naplňování cílů v oblasti udržitelného fungování společnosti a ochrany životního prostředí. Koncepce je součástí strategického plánování JMK a jedním z jejích významných cílů je zajištění environmentálních přesahů do aktualizací a tvorby nových strategií a koncepcí zaměřených na další oblasti rozvoje kraje.

2.2 Vývoj životního prostředí bez provedení koncepce

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice byla připravována zpracovatelem koncepce dle metodických pokynů pro přípravu adaptačních strategií. Příprava probíhala ve spolupráci s politickou reprezentací, se zástupci města Šlapanice a se zapojením veřejnosti.

Koncepce je řešena v jedné variantě. Řešení více variant je možné např. při přípravě konkrétních záměrů naplňujících opatření uvedené v koncepci.

Kromě výsledné (navržené) varianty lze definovat také variantu nulovou, která by znamenala zachování stávajícího stavu bez realizace koncepce. V případě nulové varianty by vývoj životního prostředí pokračoval ve stávajících trendech, které však koncepce může ovlivnit jen zprostředkovaně a pouze částečně, protože životní prostředí může být současně významně ovlivňováno řadou dalších vlivů, včetně vlivů jiných celostátních, případně krajských koncepcí. Bez provedení koncepce by se neprojevily její plánované pozitivní vlivy (například lepší adaptace na změny klimatu, snížení vypouštěného množství emisí skleníkových plynů, zlepšení péče o zeleň a modrozelenou infrastrukturu, lepší nakládání s vodami ad.) a převažovala by tendence k zachování stávajícího stavu a trendů vývoje životního prostředí i s řadou jeho současných problémů, které byly popsány v předcházejících kapitolách.

3 CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY

Dopady realizace Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice se mohou lišit nejen podle charakteru jednotlivých cílů a opatření, ale také podle citlivosti potenciálně dotčených lokalit.

Tuto problematiku řeší důsledné uplatňování environmentálních kritérií pro výběr aktivit / oblastí intervence (viz kapitola 11 Vyhodnocení) a vzhledem k tomu, že pomocí těchto environmentálních kritérií budou eliminovány (nebudou podpořeny) aktivity, které by mohly mít negativní vliv na životní prostředí, neměly by být realizací koncepce žádné oblasti významně (negativně) zasaženy. Nicméně je však třeba uvést, že v zájmovém území existují oblasti, v nichž je potřebné vyhodnocovat případné dopady aktivit podrobněji.

Oblasti se zvláště zhoršeným stavem životního prostředí

Z analýzy stavu životního prostředí města Šlapanice vyplynulo, že postižení některých složek životního prostředí, především ovlivnění akustické (hlukové) situace hlukem ze silniční, železniční a letecké dopravy nebo zhoršená kvalita ovzduší, může mít potenciální negativní vliv na životní prostředí a zdraví obyvatel. Ke zvýšeným koncentracím PM₁₀ dochází v blízkosti dálnice D1 a v blízkosti letiště Tuřany. Ve Šlapanicích dochází vlivem hustší automobilové dopravy v okolí brněnské aglomerace k narůstání koncentrací oxidů dusíku.

Oblasti s potřebou ochrany půdy

Jedná se o území, kde je ohrožen zemědělský půdní fond (ZPF), převážně půdy v I. a II. třídě ochrany z důvodu výskytu půdního sucha, erozní ohroženosti půd z důvodu jejich intenzivního využívání, splavování zeminy do vodotečí a vodních ploch a nádrží, nevhodná druhová skladba lesních porostů a s tím související jejich kalamitní poškození (v kombinaci se suchem) a podobně.

Oblasti pravděpodobně ovlivněné dopady klimatické změny

V souvislosti s dopady klimatické změny patří mezi oblasti, které by mohly být koncepcí významně ovlivněny, celé území města Šlapanice se zvýšenou zranitelností vůči dopadům klimatické změny, tedy vůči suchu, extrémním meteorologickým a hydrologickým jevům a dalším projevům klimatické změny (snížená retenční schopnost krajiny, narušení vodního režimu, zvýšené riziko eroze, snížené zásoby podzemních vod, velký rozsah záplavových území, ohrožení jakosti povrchových, popř. rovněž podzemních, vod vlivem zvýšeného přísunu živin z prostředí např. činností intenzivního zemědělství a další).

Oblasti památkové ochrany

Protože v území se nachází několik lokalit v zájmu památkové péče (zejména KPZ Bojiště bitvy u Slavkova), je potřeba při hodnocení zvážit také potenciální střet opatření a aktivit koncepce s těmito objekty.

4 VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

4.1 Významné problémy životního prostředí v dotčeném území

Stav životního prostředí včetně současných problémů je popsán v předcházejících kapitolách. Hlavní identifikované problémy životního prostředí v dotčeném území jsou v tomto textu dále využity pro stanovení referenčních cílů ochrany životního prostředí, jako základní metody hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí.

Níže jsou, hierarchicky dle závažnosti, uvedeny hlavní identifikované problémy životního prostředí relevantní k Adaptační strategii na klimatickou změnu pro město Šlapanice.

Klima a změna klimatu

- Narůstající počet událostí s extrémními projevy počasí (sucho, povodně, snižování zásob vody v půdě, pokles hladin vodních zdrojů).
- Postupně se zvyšující vliv vysokých teplot a četnějších vln veder na zdraví především zranitelných skupin obyvatel (senioři, chronicky nemocní, děti).

Ovzduší

- Kvalita ovzduší ovlivněná zejména dopravou, průmyslem, výrobními areály a cihelnou.
- Ke zvýšení koncentrace PM₁₀ dochází v blízkosti dálnice D1 a v blízkosti letiště Tuřany.
- Kvalita ovzduší v Jihomoravském kraji je dlouhodobě ovlivňována především lokálním vytápěním domácností, dopravou, a také zemědělstvím.
- V posledních letech docházelo k překračování imisních limitů v kraji pouze u ozonu a minimálně u benzo(a)pyrenu, ve Šlapanicích také k nárůstu NO_x.

Hluk

- V blízkosti železnice, letištní dráhy a dálnice D1 dochází k překračování mezní hodnoty hlukového ukazatele L_{dn} (celodenní i roční obtěžování, hranice 70 dB).

Voda

- Do vodního toku jsou odváděny dešťové vody z intravilánu.
- Tok v intravilánu na většině území protéká v těsné blízkosti rodinných domů, možnosti navýšení kapacity toku jsou nízké.
- V území byly zjištěny 4 kritické profily, kde bývá intravilán zaplavován splachy z orné půdy při příválových deštích.

Půda a využití území

- Zábory půdního fondu.
- V současnosti je orná půda intenzivně obhospodařovaná a prakticky homogenní.
- Chybí zde krajinné prvky, kde by se mohli ukrývat polní živočichové, např. i během orby. Zemědělská půda, téměř bez rozptýlené zeleně, je bez života v krajině.
- Nízká infiltrace a úbytek organické hmoty.
- 70 % řešeného území ohroženo vodní i větrnou erozí.

Příroda a krajina

- Pěstují se zde monokultury na rozsáhlých, ničím nepřerušovaných polích. Chybí zde remízky, biokoridory, biocentra a biopásy.
- ÚSES je sice navržen, je potřeba jej však zrealizovat, aby byl funkční.
- Biodiverzita a ekologická stabilita území je velmi nízká.

Staré ekologické zátěže

- Skládky nebezpečných odpadů SATESO, s.r.o. v SV části Šlapanic, trpící problémy se zaplavováním vodou a únikem nebezpečných látek.
- Cukrovar ICEC – Šlapanice, odpadní vody, včetně fenolových, vypouštěny bez čištění do usazovacího rybníka a do toku Řičky.

4.2 Současné problémy životního prostředí vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí

NATURA 2000

Možnost významného vlivu koncepce na lokality soustavy Natura 2000 byla posouzena orgány ochrany přírody a z jejich stanovisek a ze závěru zjišťovacího řízení, nevyplynula povinnost posouzení vlivů na EVL a PO dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

4.3 Současné problémy v oblasti veřejného zdraví

Na zdraví obyvatel má vliv řada činitelů, kromě genetické zátěže také životní styl a stav životního prostředí. Základní charakteristiky týkající se zdraví obyvatel města Šlapanice, respektive širšího regionu, jsou popsány výše v kapitole 2. Níže jsou shrnuty hlavní vybrané skutečnosti souvisejících s veřejným zdravím.

Z hlediska změny klimatu jsou citlivou skupinou obyvatel zejména senioři a malé děti. Největší množství úmrtí je zapříčiněno nemocemi oběhové soustavy, dalšími nejčastějšími příčinami jsou novotvary, nemoci dýchací soustavy a nemoci trávicí soustavy.

Ve městě je velkým problémem hygienické a ekologické zatížení dopravy.

Z hlediska kvality ovzduší jsou nejvýznamnějšími zdroji znečišťování na území města Šlapanice silniční a letecká doprava, průmyslové zdroje a výrobní areály. Hlavním zdrojem hluku ve městě Šlapanice je dálnice D1 a letiště Tuřany.

Potenciální negativní vlivy v souvislosti s uplatňováním Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice na veřejné zdraví lze považovat za zanedbatelné.

5 CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ

Při tvorbě koncepce byly jejími zpracovateli brány v úvahu relevantní koncepce na mezinárodní, národní, regionální a místní úrovni.

Vzhledem k charakteru koncepce je v této kapitole uvedeno především hodnocení toho, jak navržené cíle a obsah koncepce odpovídají cílům uvedených dokumentů v oblasti životního prostředí. Výběr, popis a porovnání jednotlivých koncepčních materiálů v oblasti ŽP má dále za účel stanovit na jejich základě referenční cíle ochrany životního prostředí pro hodnocení koncepce. Vzhledem k tomu, že jako hlavní problematické oblasti z hlediska realizace koncepce byly identifikovány vlivy na ovzduší, klima, hluk, vodu, půdu a lesy, přírodu a krajinu, odpady (viz výše), byly pro stanovení environmentálních referenčních cílů vybrány především cíle takto zaměřených dokumentů.

Vztah předkládané koncepce na koncepční materiály je uveden v kapitole 1.3. V této části jsou podrobněji popsány pouze koncepce, ke kterým byl identifikován velmi silný (3) nebo silný (2) vztah Adaptační strategie města Šlapanice, a které zohledňují cíle ochrany životního prostředí s vazbou na oblast adaptací. Dále zde mohou být uvedeny koncepce, které vyplývají ze Závěru zjišťovacího řízení.

Vztah strategie ke strategickým dokumentům na **národní** úrovni:

- Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050 (2021)
- Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015), aktualizace pro období 2021-2030
- Politika ochrany klimatu ČR (2017)
- Národní akční plán adaptace na změnu klimatu na období 2021-2025 (akt. 2021)
- Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky (2017)

Vztah strategie ke strategickým dokumentům na **krajské** úrovni:

- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+
- Územní studie Vymezení cílových charakteristik krajiny Jihomoravského kraje (2010)
- Územně energetická koncepce Jihomoravského kraje 2018-2048
- Územně analytické podklady Jihomoravského kraje (Aktualizace č. 5–2021)

Vztah koncepce k hlavním strategickým dokumentům na **místní** úrovni:

- Územní plán Šlapanice (2022)
- Strategický plán rozvoje města Šlapanice do roku 2025

5.1 Přehled cílů ochrany životního prostředí souvisejících koncepčních materiálů

5.1.1 *Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050 (2021)*

SPŽP je zásadní referenční dokument pro ostatní sektorové i regionální politiky z hlediska životního prostředí. Hlavním cílem SPŽP je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí, výrazně přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí, včetně dopadů přesahujících hranice státu, a přispět tak ke zlepšování kvality života v Evropě i celosvětově. SPŽP je zaměřena na tyto tematické oblasti:

- Životní prostředí a zdraví – dostupnost vody je zajištěna a její jakost se zlepšuje, kvalita ovzduší se zlepšuje, expozice obyvatel a životního prostředí nebezpečným chemickým látkám se snižuje, hluková zátěž a světelné znečištění se snižují, připravenost a residence společnosti vůči mimořádným událostem a krizovým situacím se zvyšuje, adaptovaná sídla umožňují kvalitní a bezpečný život obyvatel
- Přejít ke klimatické neutralitě a oběhovému hospodářství – emise skleníkových plynů jsou snižovány, oběhové hospodářství zaručuje hospodárné nakládání se surovinami, výrobky a odpady v ČR
- Příroda a krajina – ekologická stabilita krajiny je obnovena, hospodaření v krajině je dlouhodobě udržitelné a reaguje na změnu klimatu, biologická rozmanitost je zachována v mezích tlaku změny klimatu

Gestor: Ministerstvo životního prostředí

Časový rámec: 2021-2030 s výhledem do 2050

Hodnocení:

SPŽP je pro hodnocení AS Šlapanice klíčovým dokumentem a je hlavním zdrojem tvorby referenčních cílů ochrany životního prostředí. Koncepce přispívá k naplňování cílů Státní politiky životního prostředí, a to zejména Strategické cíle 2.1 Zajištění ekologické stability území a poskytování ekosystémových služeb v krajině s důrazem na posílení přirozeného vodního režimu a 3.1 Environmentálně odpovědně hospodařit s energiemi, snižovat energetické nároky, maximalizovat využití obnovitelné energie a efektivně využívat zdroje s minimalizací produkce odpadů.

5.1.2 Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (Aktualizace 2021)

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR představuje národní adaptační strategii a je v souladu s Adaptační strategií EU. První aktualizace strategie pro období 2021–2030 byla schválena usnesením vlády č. 785 ze dne 13. září 2021, předchozí verze byla schválena v říjnu 2015. Jejím implementačním dokumentem je Národní akční plán adaptace na změnu klimatu.

Strategickým cílem je „Zvýšit připravenost České republiky na změnu klimatu – snížit zranitelnost a zvýšit resilienci lidské společnosti a ekosystémů vůči změně klimatu a omezit tak její negativní dopady.“

Jsou stanoveny cíle podle dopadů změny klimatu. Adaptační strategie ČR je nadřazeným dokumentem státní úrovně pro krajské a místní adaptační strategie, které přispívají k jejímu naplňování.

Gestor: Ministerstvo životního prostředí

Časový rámec: 2021-2030

Hodnocení:

AS Šlapanice je místním koncepčním dokumentem, který na místní úrovni konkretizuje a přispívá k naplňování cílů Adaptační strategie ČR.

5.1.3 Politika ochrany klimatu ČR (2017)

Politika ochrany klimatu v České republice představuje strategii v oblasti ochrany klimatu do roku 2030 a zároveň plán rozvoje nízkoemisního hospodářství do roku 2050. Zaměřuje se na opatření ke snižování emisí skleníkových plynů a je tak komplementární ke Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, která se soustřeďuje na problematiku adaptace na změnu klimatu.

Hlavním cílem Politiky je stanovit vhodný mix nákladově efektivních opatření a nástrojů v klíčových sektorech (průmysl, energetika, konečná spotřeba energie, doprava, zemědělství a lesnictví, odpady), které povedou k dosažení cílů ČR v oblasti snižování emisí skleníkových plynů následovně:

- snížit emise ČR do roku 2020 alespoň o 32 Mt CO₂ekv. v porovnání s rokem 2005;
- snížit emise ČR do roku 2030 alespoň o 44 Mt CO₂ekv. v porovnání s rokem 2005.

Dlouhodobé indikativní cíle:

- směřovat k indikativní úrovni 70 Mt CO₂ekv. vypouštěných emisí v roce 2040;
- směřovat k indikativní úrovni 39 Mt CO₂ekv. vypouštěných emisí v roce 2050.

Gestor: Ministerstvo životního prostředí

Časový rámec: 2021-2030 s výhledem do roku 2050

Hodnocení:

AS Šlapanice má stanoven Strategický cíl č. 3.1 Environmentálně odpovědně hospodařit s energiemi, snižovat energetické nároky, maximalizovat využití obnovitelné energie a efektivně využívat zdroje s minimalizací produkce odpadů a Strategický cíl 3.2 Rozvíjet bezemisní a šetrné způsoby dopravy v čele s hromadnou dopravou, zvláště ve vazbě na každodenní dojíždění do Brna, což přispívá k naplňování cílů v Politice ochrany klimatu ČR.

5.1.4 Národní akční plán adaptace na změnu klimatu na období 2021-2025 (akt. 2021)

Akční plán rozpracovává rámec opatření pro roky 2021–2025 uvedený v adaptační strategii (Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR) do konkrétních úkolů, kterým přiřazuje gesci, termíny plnění, relevanci opatření k jednotlivým projevům změny klimatu a zdroje financování. Akční plán obsahuje 108 adaptačních opatření členěných do 322 konkrétních úkolů, které jsou uloženy věcně příslušným ministerstvům, a specifikuje termíny plnění, relevanci opatření k jednotlivým projevům změny klimatu, zdroje financování a předpokládané náklady do roku 2025.

Akční plán je zaměřen na řešení všech hlavních projevů změny klimatu v Česku:

- Dlouhodobé sucho
- Povodně a přívalové povodně
- Vydatné srážky
- Zvyšování teplot
- Extrémně vysoké teploty
- Extrémní vítr
- Požáry vegetace

Gestor: Ministerstvo životního prostředí

Časový rámec: 2021-2025

Hodnocení:

AS Šlapanice je místním koncepčním dokumentem, který na místní úrovni konkretizuje a přispívá k naplňování cílů Národního akčního plánu a ve svých strategických cílech přímo reaguje hlavní projevy změny klimatu vytyčené v akčním plánu.

5.1.5 Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky (2017)

Posláním této Koncepce je vytvořit strategický rámec pro přijetí účinných legislativních, organizačních, technických a ekonomických opatření k minimalizaci dopadů sucha a nedostatku vody na životy a zdraví obyvatel, hospodářství, životní prostředí a na celkovou kvalitu života v ČR. Sucho je nahodilý přírodní jev způsobený deficitem srážek, který následně vede k poklesu množství vody v různých částech hydrologického cyklu. Pokud množství disponibilních vodních zdrojů není dostatečné pro uspokojení požadavků společnosti, hovoříme o nedostatku vody. Sucho i nedostatek vody mohou způsobit hospodářské ztráty v klíčových odvětvích využívajících vodu a zároveň mohou mít environmentální dopady na biologickou rozmanitost, jakost vody, zhoršování stavu vodních útvarů, úbytek mokřadů, erozi půdy, degradaci a dezertifikaci půdy. Návrh Koncepce vyžaduje komplexní přístup, založený na kombinaci opatření na straně zvyšování disponibilního množství vody v jednotlivých částech hydrologického cyklu, opatření na snižování spotřeby vody a opatření na ovlivňování její jakosti na straně společnosti.

Gestor: Ministerstvo zemědělství

Časový rámec: od 2017 průběžně dále

Hodnocení:

Problematika sucha a nedostatku vodních zdrojů je pro AS Šlapanice Strategický cíl číslo jedna, tedy 1.1 Snižit dopady extrémních hydrologických jevů v zastavěném území a aplikovat opatření pro zachycování, zadržování a využívání srážkové vody. AS Šlapanice je tedy úzce napojena na tuto koncepci, jelikož je sucho jeden z hlavních problémů zájmového území.

5.1.6 Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+

Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+ je koncepčním dokumentem, který do roku 2030 definuje specifické cíle a tematická opatření, jejichž prostřednictvím má dojít k udržitelnému rozvoji Jihomoravského kraje. Jedním z prioritních os je Osa 4: Životní prostředí, technická infrastruktura, rozvoj venkova a zemědělství. Cílem Jihomoravského kraje je udržitelný rozvoj, který úzce souvisí s oblastí životního prostředí. Jihomoravský kraj se snaží připravit na jednu z největších výzev – klimatickou změnu. Budou podporovány pozemkové úpravy směřující ke stabilizaci krajiny, opatření vedoucí ke zvládnutí rizik hydrologických extrémů. Budou obnoveny významné krajinné prvky s cílem snížení vodní a větrné eroze i rozvíjení biologické rozmanitosti. Důraz bude kladen i na obnovitelné zdroje energie a snižování energetické náročnosti budov.

Gestor: Jihomoravský kraj

Časový rámec: 2021-2030

Hodnocení:

AS Šlapanice si klade za cíl zlepšení ovzduší, zvýšení stability systémů, podporu opatření vedoucí ke snížení vodní a větrné eroze apod., stejně jako Prioritní osa 4 Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+.

5.1.7 Územní energetická koncepce Jihomoravského kraje 2018-2043

Územní energetická koncepce Jihomoravského konkretizuje dlouhodobou strategii řešení systému nakládání s energií na území kraje, a to na dobu příštích 25 let. Podstatou návrhové části je definice strategických rozvojových cílů, tj. bezpečnost, hospodárnost, udržitelnost, kterých by mělo být dosaženo s pomocí určitých opatření různé formy a povahy. Současně jsou definovány variantní scénáře rozvoje: konzervativní, progresivní a maximalistický. Cílem těchto variant je především ukázat, jak se na celkové energetické bilanci a na dalších s tím spojených ukazatelích (emise znečišťujících látek, emise skleníkových plynů, dopad na půdní fond atd.) může projevit různá míra využití identifikovaného potenciálu úspor energie a obnovitelných a druhotných zdrojů na území kraje.

Gestor: Jihomoravský kraj

Časová rámec: 2018-2043

Hodnocení:

ÚEK řeší problematiku změny klimatu z hlediska využívání energie na lokální i globální úrovni. Na lokální úrovni užití energie přímo ovlivňuje zdraví obyvatel a životní prostředí v sídlech. Stěžejními vlivy jsou zde emise škodlivin při spalování paliv – popílek (prach), oxid uhelnatý, oxidy dusíku a síry, organické uhlovodíky a další zdraví poškozující látky. Na globální úrovni se hodnotí, v jaké míře řešení zvolené na místní úrovni přenáší ekologickou zátěž do jiného místa. Při tom se také zohledňuje výše zmíněné hledisko využívání obnovitelných a neobnovitelných forem energie s ohledem na jejich příspěvek ke globálním změnám klimatu. Tento přístup koresponduje s AS Šlapanice.

5.1.8 Územně analytické podklady Jihomoravského kraje (Aktualizace č. 5–2021)

Územně analytické podklady zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území kraje, hodnoty území, limity využití území, záměry na provedení změn v území; dále zjišťují a vyhodnocují udržitelný rozvoj území a určují problémy k řešení v územně plánovací dokumentaci.

Gestor: Jihomoravský kraj

Časová rámec: Aktualizace v dvouletých cyklech

Hodnocení:

ÚAP Jihomoravského kraje a dále na nižší úrovni jako ÚAP správního obvodu obce s rozšířenou působností Šlapanice jsou nezbytným podkladem pro tvorbu adaptační strategie.

5.1.9 Územní plán Šlapanice (2022)

Územní plán města Šlapanice je základním rozvojovým dokumentem města, který v plochách a koridorech lokalizuje předpokládané rozvojové aktivity. Je zpracován dle požadavků a v osnově dle stavebního zákona. Vymezuje zastavitelné plochy a také stanovuje koncepci dopravní infrastruktury.

Gestor: Město Šlapanice

Časový rámec: Průběžně aktualizován

Hodnocení:

Územní plán je základním výchozím dokumentem pro AS Šlapanice, přičemž realizace opatření v něm uvedených vyžaduje soulad s územním plánem. AS Šlapanice současně může vyvolat požadavky na změnu územního plánu.

5.1.10 Strategický plán rozvoje města Šlapanice do roku 2025

Vize města Šlapanice je: „Šlapanice jsou klidným a přátelským městem plným zeleně, bez průmyslové zóny, s přirozeným koncepčním rozvojem, moderním školstvím, udržitelnou dopravou a důrazem na pospolitost občanů.“. Toho chce město dosáhnout např. nulovou podporou výstavby průmyslové zóny z důvodu zákonné ochrany půdních ploch, odstraněním ekologické zátěže a přeměnu lokality Cukrovar či zlepšení dopravy ve městě.

Gestor: Město Šlapanice

Časový rámec: 2020-2025

Hodnocení:

Ze strategických cílů této koncepce úzce souvisí s AS Šlapanice cíle SC 2 Zlepšit životní prostředí ve městě a jeho okolí, SC 3 Zachovat stávající charakter města a SC 5 Zlepšit stav dopravy ve městě. AS rovněž koresponduje s Pólem rozvoje Prostředí ve městě C2 Životní prostředí, ve kterém se zaměřuje na výsadbu zeleně nebo vybudování retenční nádrže, mokřad, tůň a suchého poldru.

Shrnující závěr kapitoly:

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice není v rozporu s relevantními cíli uvedených dokumentů, které mají vztah k životnímu prostředí a veřejnému zdraví. Všechny výše uvedené koncepční dokumenty na národní, krajské i místní úrovni byly, dle své relevance k posuzované koncepci, v různé míře použity k hodnocení a zpracování dokumentu Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí. Ve vybraných případech byly některé z cílů koncepcí využity pro formulaci referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví, které jsou základním nástrojem pro hodnocení vlivů dokumentu koncepce na životní prostředí.

5.2 Způsob stanovení referenčního hodnotícího rámce v oblasti ŽP

Základní rámec pro vyhodnocení souladu rozvojových cílů koncepce s požadavky na ochranu životního prostředí tvoří referenční cíle ochrany životního prostředí. Referenční cíle ochrany životního prostředí především umožňují posoudit, jak mohou jednotlivé cíle koncepce ovlivnit naplnění cílů ochrany životního prostředí a zda je ovlivňují pozitivně, negativně nebo jsou vůči nim neutrální³. Následně mohou sloužit jako základ pro sledování (monitoring) dopadů implementace koncepce na životní prostředí pomocí stanovených indikátorů a jako rámec pro určení environmentálních kritérií výběru potenciálních projektů. Obvykle se pro stanovení referenčního hodnotícího rámce, a tím i sestavení vybrané sady referenčních cílů pro konkrétní strategický dokument, postupuje tím způsobem, že se vychází především z cílů a priorit komunitárních, regionálních a národních koncepčních dokumentů, které mají k předmětnému strategickému dokumentu vztah (viz výše). Dalším zdrojem pro formulaci referenčního hodnotícího rámce

³Analogie platí i pro referenční cíle ochrany veřejného zdraví

je také analýza stavu životního prostředí dotčeného území, která je podkladem pro identifikaci významných problémů životního prostředí.

V případě posuzované koncepce bylo postupováno v souladu s obvyklým, výše uvedeným, postupem. Všechny referenční cíle respektují problémové okruhy koncepce a jejich strukturu ovlivnily také požadavky závěru zjišťovacího řízení. Tímto způsobem byl sestaven seznam referenčních cílů, u nichž byla nalezena přímá vazba k jednotlivým cílům koncepce.

5.3 Sada referenčních cílů životního prostředí

Níže uvedená sada referenčních cílů ochrany životního prostředí představuje rámec pro Vyhodnocení koncepce. Při vyhodnocování rozvojových cílů prostřednictvím opatření je ve Vyhodnocení v tabulární formě posouzeno, nakolik mohou jednotlivá opatření ovlivnit naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí, to znamená, zda je ovlivňují pozitivně, negativně či jsou vůči nim neutrální.

Při hodnocení byly dále vzaty v úvahu relevantní požadavky dotčených orgánů z předchozích procedur SEA, na nichž se autoři Vyhodnocení podíleli, požadavky závěru zjišťovacího řízení, připomínky dotčených orgánů státní správy a hodnocení cílů některých koncepcí na mezinárodní, národní, krajské a místní úrovni. Stanovené cíle vychází z výše uvedených dokumentů a z požadavků závěru zjišťovacího řízení.

Tabulka 6 Referenční cíle ochrany životního prostředí

Č.	Oblast ŽP	Referenční cíl	Charakteristika referenčního cíle
1.	Ovzduší	Zajistit požadovanou kvalitu ovzduší	Snižovat emise škodlivin z dopravy a dalších zdrojů do ovzduší, imise polévatého prachu a B(a)P snížit pod úroveň platných limitů.
2.	Klima	Snižovat emise skleníkových plynů a adaptovat území města na změnu klimatu	Podpora udržitelných forem dopravy, OZE, šetrnějších technologií a dalšího snižování emisí skleníkových plynů. Podporovat adaptaci na změnu klimatu a přirozenou retenci vody.
3.	Hluk	Snižovat zatížení obyvatelstva hlukem z dopravy	Chránit obyvatele před hlukovým znečištěním, omezovat zdroje hluku.
4.	Voda	Chránit vodní prostředí, podporovat přirozenou retenční funkci krajiny	Zajišťovat ochranu podzemních a povrchových vod, podporovat přirozenou retenční funkci krajiny.
5.	Příroda	Chránit přírodní hodnoty a zeleň v území	Ochrana zvláště chráněných území a lokalit soustavy Natura 2000, ochrana významných krajinných prvků, ÚSES, veřejné zeleně a dalších přírodně hodnotných lokalit.
6.	Půda	Omezit zábory a degradaci půdy	Ochrana ZPF a LPF před plošně většími zábory a erozí, přednostní využívání brownfields k nové výstavbě.
7.	Kulturní památky	Chránit kulturní a historické dědictví a hodnoty	Dbát na ochranu kulturních a historických památek.
8.	Zdraví a bezpečnost	Zajistit zdravé a bezpečné prostředí	Navazuje na referenční cíle 1, 2 a 3, kdy znečištění ovzduší a hlukové znečištění patří mezi hlavní determinanty zdraví obyvatel a změny klimatu mají na zdraví obyvatel také vliv, např. z hlediska vysokých teplot a mimořádných událostí.

6 ZÁVAŽNÉ VLIVY (VČETNĚ SEKUNDÁRNÍCH, SYNERGICKÝCH, KUMULATIVNÍCH, KRÁTKODOBÝCH, STŘEDNĚDOBÝCH A DLOUHODOBÝCH, TRVALÝCH A PŘECHODNÝCH, POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH VLIVŮ) NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice je předkládána v jedné variantě. Tato varianta vznikla na základě komplexního procesu přípravy koncepce ve spolupráci s klíčovými aktéry rozvoje území – jedná se především o členy místní samosprávy, městského úřadu, veřejnosti a dalších aktérů.

Vzhledem k charakteru koncepce se variantní vývoj může projevit také na úrovni projektů (záměrů/intervencí). Jejich realizace ovlivní způsob provádění koncepce i její vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. Tuto situaci řeší obligatorní sledování a rozbor koncepce dle § 10h zákona číslo 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, i posouzení vlivů záměrů na ŽP, EVL a PO prostřednictvím zákona č. 100/2001 Sb. a zákona č. 114/1992 Sb., zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, resp. tam (charakter záměru, lokalizace), kde záměry posuzování dle výše uvedených právních předpisů, nepodléhají.

6.1 Hodnocení Cíle a Vize koncepce

Hlavním cílem Adaptační strategie Šlapanice je přizpůsobit město novým přírodním podmínkám vyplývajícím z měnícího se klimatu.

Úspěšná adaptace na změnu klimatu povede k nižšímu ohrožení lidí i přírody (nižší zranitelnost) a vyšší odolnosti vůči nepříznivým událostem (vyšší resilience). Nebude přitom ohrožena kvalita života, životní prostředí, bezpečnost obyvatel, ani ekonomický a společenský rozvoj společnosti.

Vize adaptační strategie je následující:

- Město i krajina v okolí Šlapanic jsou odolné vůči hrozbám vyplývajícím ze změny klimatu.
- Krajina je obhospodařována udržitelným způsobem, je v ní dostatek vhodné vegetace a vody. Krajina je prostupná a město systematicky vytváří podmínky pro zlepšení průchodnosti krajiny včetně rozvoje navázané rekreační a turistické infrastruktury.
- Dostatek zeleně pomáhá stabilizovat městské mikroklima a společně s vodními prvky vytváří příjemné prostředí pro život místních obyvatel.
- Město zodpovědně hospodaří s vodou a má funkční systém zachycování, zadržování a využití dešťových vod.
- Šlapanice aktivně snižují svůj příspěvek ke změně klimatu: efektivně hospodaří s energií a odpady, využívá maximální množství obnovitelných zdrojů a čisté dopravy.
- Obyvatelé Šlapanic jsou vzdělaní v environmentálních tématech a aktivně se zapojují do aktivit spojených se změnou klimatu.

Vize je navržena přiměřeně svému účelu a odpovídá zaměření Adaptační strategie. Svým zaměřením směřuje k rozvoji více podoblastí životního prostředí, především se jedná o zlepšování stavu krajiny, zeleň, nakládání s vodou a ochranu klimatu.

Doporučení zpracovatele: Bez doporučení úprav.

6.2 Hodnocení strategických a specifických cílů

6.2.1 Metodický postup

Základní jednotkou pro hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví jsou specifické cíle. Vyšší jednotkou jsou strategické cíle, které jsou specifickými cíli naplňovány.

Strategické a specifické cíle jsou komplexní a vzájemně provázané, proto bylo číselné hodnocení a hodnotící komentář prováděno pro úroveň jednotlivých specifických cílů s přihlédnutím k jejich podrobnějšímu popisu. Popis jednotlivých specifických cílů obsahuje hrozby, na které daný cíl reaguje, doporučená typová opatření pro naplnění cíle, navrhované projekty vedoucí k naplnění cíle, další aktivity a doporučení a příkladovou fotodokumentaci. Tyto informace byly při hodnocení zohledňovány.

Tam, kde by dle názoru zpracovatele mohlo dojít během implementace specifických cílů k nepříznivým vlivům, byla formulována doporučení, jak těmto nepříznivým vlivům předcházet, případně k nim byla navržena doporučení pro zmírnění nebo kompenzaci vlivů na životní prostředí. Tato doporučení jsou rovněž součástí kapitoly 10 tohoto Vyhodnocení.

Pro hodnocení specifických cílů byl zvolen následující postup:

Stupnice významnosti:

- +2 potenciálně významný pozitivní vliv (velkého rozsahu) na daný referenční cíl
- +1 potenciálně mírný pozitivní (přímý či nepřímý, lokální) vliv na daný referenční cíl
- 0 zanedbatelný nebo komplikovaně zprostředkovatelný potenciální vliv (velmi malý rozsah)
- 1 potenciálně mírný negativní vliv na daný referenční cíl (přímý či nepřímý, lokální)
- 2 potenciálně významný negativní vliv na daný referenční cíl (velkého rozsahu)
- ? nebyla identifikována potenciální vazba mezi referenčním cílem a navrhovaným cílem nebo vliv nelze vyhodnotit

Rozsah vlivu:

- B bodový (působící v místě realizovaného cíle)
- L lokální (působící v rámci širšího území např. v rozsahu správního území obce)
- R regionální (působící na území 2 a více obcí)

Spolupůsobení vlivu:

- K kumulativní působení vzhledem k již existujícím nebo uvažovaným záměrům a opatřením, resp. jejich známým vlivům
- Sy synergické působení vzhledem k již existujícím nebo uvažovaným záměrům a opatřením, resp. jejich známým vlivům
- Sk sekundární působení vzhledem k již existujícím nebo uvažovaným záměrům a opatřením, resp. jejich známým vlivům
- +/- pozitivní/negativní

Tyto vlivy lze v obecné poloze orientačně definovat takto:

- *Kumulativní* vliv je dán součtem vlivů stejného druhu z různých zdrojů, přičemž při posuzování jednotlivých zdrojů izolovaně by takový vliv nemusel být shledán.
- *Synergický* vliv vzniká působením vlivů různého druhu na danou složku životního prostředí.
- *Sekundární* vliv je vliv působící na danou složku životního prostředí nepřímo přes jinou (druhou) složku životního prostředí.

Časový horizont působení:

- Kp krátkodobé, respektive přechodné
- Sd střednědobé (to je v horizontu zhruba do 5 let)
- Dt dlouhodobé, respektive trvalé (to je v horizontu nad 5 let)

Tyto vlivy jsou uvedeny v posledním sloupci tabulky s označením RSC (Rozsah, Spolupůsobení, Časový horizont).

6.2.2 Hodnocení

V následující tabulce je uvedeno číselné hodnocení specifických cílů, které je v komentáři doplněno o slovní hodnocení.

Tabulka 7 Hodnocení - Strategický cíl 1. Šlapanice se adaptují, v zastavěném území mají dostatek zeleně a vody a město s vodou efektivně hospodaří

Strategický cíl 1. Šlapanice se adaptují na změnu klimatu, v zastavěném území mají dostatek zeleně a vody a město s vodou efektivně hospodaří									
Specifické cíle	Referenční cíle životního prostředí								Rozsah/ spolupůsobení/ časový horizont
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
	Ovzduší	Klima	Hluk	Voda	Příroda	Půda	Kulturní památky	Zdraví a bezpečnost	
1.1 Snížit dopady extrémních hydrologických jevů v zastavěném území a aplikovat opatření pro zachycování, zadržování a využívání srážkové vody	+1	+2	0	+2	+1	+1	0/-1	+1	L/K-Sy/Dt
1,2 Zlepšit mikroklimatické podmínky ve městě, ve veřejném prostoru udržovat plochy zeleně vysokého standardu a dostatečné množství vodních prvků	+1	+2	0	+1	+2	+1	0/-1	+2	L/K-Sy/Dt
Komentář	Ad 1.1 Cíl směřuje ke zlepšení vodního režimu v intravilánu a okolní krajině, vytváření nových vodních ploch, zajištění protierozní ochrany, zvyšování podílu zpevněných propustných a polopropustných ploch, stabilizaci svahů a lepšímu zachytu a využití dešťové a šedé vody. Tato opatření přispívají k lepší adaptaci na mimořádné události a tím i ochraně zdraví a majetku obyvatel. Zároveň přispívají k ochraně půdy před erozí a zlepšení vodního režimu v krajině. Revitalizace vodních toků rovněž zlepší ekologickou stabilitu území a podpoří biodiverzitu. V plánu jsou také opatření na budovách typu zeleně fasády a zelené střechy. Toto je potenciálně rizikové v případě nevhodné realizace na památkově hodnotnějších objektech, což by mohlo narušit památkovou hodnotu objektu. Tomuto se dá předejít kvalitní přípravou a spoluprací s odborným pracovištěm památkové péče. Ad 1.2 Cíl směřuje ke zlepšení mikroklimatu ve městě, snižování efektu městského tepelného ostrova a lepší adaptaci na vyšší teploty. Opatření je zaměřeno na komplexní a systematický rozvoj zeleně a modrozelené infrastruktury v intravilánu, úpravám a revitalizacím veřejných prostranství, uličních profilů, revitalizaci areálu cukrovaru, zpřístupnění toku Říčky zkvalitnění jejího okolí a dále k adaptacím budov na změny klimatu. Vyšší množství zeleně dále přispívá ke zlepšení kvality ovzduší, lepší retenci vody v intravilánu, ochraně půdy před zastavěním a rovněž zlepšení podmínek pro kvalitnější a zdravější život obyvatel, např. pro seniory, kteří jsou na vysoké teploty citlivější. V plánu je také adaptace budov na změny klimatu a jejich úpravy (např. stínící prvky). Toto je potenciálně rizikové v případě nevhodné realizace na památkově hodnotnějších objektech, čemuž se dá předejít kvalitní přípravou a spoluprací s odborným pracovištěm památkové péče. Oba tyto cíle jsou vzájemně propojené, vzájemně na sebe navazují a jejich pozitivní účinky jsou jak kumulativní (např. vyšší množství a kvalita zeleně), tak i synergické (např. zlepšení kvality ovzduší díky vyššímu množství zeleně a vodních ploch, lepší ochrana půdy před erozí díky zeleným prvkům a protierozním opatřením aj.)								
Doporučení	• Při realizaci opatření ve zvláště chráněných územích, lokalitách soustavy Natura 2000 a dalších přírodně hodnotných lokalitách spolupracovat na přípravě záměrů s příslušnými orgány ochrany přírody. • Při přípravě záměrů na objektech s památkovou hodnotou spolupracovat s odborným pracovištěm památkové péče.								

Tabulka 8 Hodnocení - Strategický cíl 2. Krajina v okolí Šlapanic je zdravá a ekologicky stabilní, prostupná a vhodná k pobytu a rekreaci

Strategický cíl 2. Krajina v okolí Šlapanic je zdravá a ekologicky stabilní, prostupná a vhodná k pobytu a rekreaci										
Specifické cíle		Referenční cíle životního prostředí								Rozsah/ spolupůsobení/ časový horizont
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
		Ovzduší	Klima	Hluk	Voda	Příroda	Půda	Kulturní památky	Zdraví a bezpečnost	
2.1 Zajistit ekologickou stabilitu území a poskytovat ekosystémové služby v krajině s důrazem na posílení přirozeného vodního režimu		+1	+2	0	+1	+2	+2	0	+1	L/K-Sy/Dt
2.2 Krajinu Šlapanic funkčně propojit s městem, s okolními katastry i místními přírodními atraktivitami. Krajina bude udržitelným prostorem příměstské rekreace a zdravého odpočinku		0	+1	0	+1	+1	-1	+1	+1	L/K-Sy/Dt
2.3 Chránit hodnoty území a šetrně zacházet s prvky životního prostředí		+1	+1	0	+1	+2	+1	0	0	L/K-Sy/Dt
Komentář	Ad 2.1 Cíl směřuje k zajištění lepší ekologické stability území a poskytování ekosystémových služeb. Opatření budou směřovat k rozvoji krajiny města, ochraně a rozvoji přírodních prvků v krajině, zlepšení stavu zemědělské a lesní krajiny a zlepšování prostupnosti krajiny pro živočichy. Dále bude zajištěna ochrana zemědělské půdy před erozí, podpořena rekreační funkce krajiny, zachování vinic a členitosti krajiny, podpora retence vody v krajině, protipovodňová opatření a vytváření nových vodních prvků. Předpokladem je také zahájení komplexních pozemkových úprav. Kromě těchto opatření, ke kterým koncepce přímo směřuje, lze předpokládat také další pozitivní vlivy na životní prostředí. Vyšší množství zeleně přispívá k lepší kvalitě ovzduší. Rovněž se jedná o mitigační opatření přispívající k záchytu emisí CO₂ z atmosféry. Větší množství a kvalita zeleně přispěje k lepší retenci vody v krajině a ochraně zemědělské půdy před smyvem a erozí. Opatření rovněž zvyšuje atraktivitu krajiny pro obyvatele města a přispívá k lepšímu a zdravějšímu trávení volného času nebo sportu. Negativní vlivy nebyly identifikovány a nelze je předpokládat. Ad 2.2 Cíl je komplementární s cílem 2.1 a směřuje k lepší propojenosti města s okolní krajinou. Předpokládá se budování cest pro pěší v návaznosti na hustě obydlené části města, zřizování míst výhledu, umístění mobiliáře, houpačky apod. Cílem je zvýšení atraktivity krajiny pro občany. Jedná se o opatření drobného charakteru, které mají žádné nebo pouze velmi nízké dopady na životní prostředí. Za jediný mírný negativní vliv lze považovat záборы půdy pro realizaci polních cest. Tyto záборы jsou pouze malého rozsahu. Zvýšení atraktivity území zlepší podmínky pro trávení volného času obyvatel a návštěvníků města, pro outdoorový sport aj. Předpokládána je výsadba drobné zeleně pro posílení atraktivity území. Realizace polních cest může podpořit retenci vody v krajině. Kulturní sakrální památky jsou jednou z atraktivit krajiny, která může být zvýrazněna. Ad 2.3 Cíl směřuje ke vzdělávání obyvatel, zapojení lidí do péče o krajinu, podpoře péče o zvláště chráněná území (ZCHÚ), realizace protierozních opatření a podpora ekologicky šetrného hospodaření v krajině. Jedná se buď o měkká opatření, nebo o opatření směřující k lepší péči o krajinu, lepší ochraně zemědělské půdy a ochraně přírodních hodnot. Větší množství zeleně podpoří ochranu před prašností. Tyto cíle jsou vzájemně propojené, současně mají vazbu na cíl 1.1, vzájemně na sebe navazují a jejich pozitivní účinky jsou jak kumulativní (např. vyšší množství zeleně), tak i synergické (např. zlepšení kvality ovzduší díky vyššímu množství zeleně, lepší ochrana půdy před erozí díky zeleným prvkům a protierozním opatřením aj.)									
Doporučení	• Při lokalizaci nových dopravních záměrů minimalizovat záборы půdního fondu ve vyšších třídách ochrany.									

Tabulka 9 Hodnocení - Strategický cíl 3. Město Šlapanice hospodaří efektivně s energiemi a má nízkou uhlíkovou stopu v oblasti budov, dopravy a využívání zdrojů

Strategický cíl 3. Město Šlapanice hospodaří efektivně s energiemi a má nízkou uhlíkovou stopu v oblasti budov, dopravy a využívání zdrojů									
Specifické cíle	Referenční cíle životního prostředí								Rozsah/ spolupůsobení/ časový horizont
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
	Ovzduší	Klima	Hluk	Voda	Příroda	Půda	Kulturní památky	Zdraví a bezpečnost	
3.1 Environmentálně odpovědně hospodařit s energiemi, snižovat energetické nároky, maximalizovat využití obnovitelné energie a efektivně využívat zdroje s minimalizací produkce odpadů	+2	+2	0	0	0	0	+1/-1	+1	L/-/Dt
3.2 Rozvíjet bezemisní a šetrné způsoby dopravy v čele s hromadnou dopravou, zvláště ve vazbě na každodenní dojíždění do Brna	+2	+2	+2	0	0	-1	0	+2	L/Sy/Dt
Komentář	Ad 3.1 Cíl směřuje ke snížení energetické náročnosti, vyššímu využití OZE, zlepšení tepelné infrastruktury města a lepšímu nakládání s odpady. Celkově cíl komplexně směřuje ke snížení vypouštěného množství emisí skleníkových plynů a tím i ochraně klimatu. Snížení spotřeby energie rovněž sníží spotřebu fosilních paliv na vytápění a tím také podpoří lepší kvalitu ovzduší. Lepší kvalita ovzduší přispívá k lepšímu prostředí pro zdraví obyvatel. Je zde potřeba upozornit na potenciální riziko v případě nevhodně řešené rekonstrukci budov kvůli energetickým úsporám nebo instalaci OZE. U památkově hodnotných objektů může při nevhodné realizaci dojít k poškození památkové hodnoty objektu. Jedná se např. o opatření ke snížení energetické náročnosti budov (zateplení) nebo instalace solárních a fotovoltaických článků na památkově hodnotných objektech nebo v jejich blízkosti, kde by mohly mít negativní dopad na např. na historickou vizuální, architektonickou i materiálovou autenticitu a historický charakter prostředí. Fotovoltaické panely mohou při nevhodné realizaci představovat v území památkového zájmu materiálově i typologicky nesourodý prvek, který může nežádoucím způsobem poškodit obraz kulturně historických sídel, areálů a objektů a narušit tradiční charakter střešní krajiny v daném území. Proto je nezbytné projednat vhodnost konkrétních opatření, která se dotýkají chráněných památkových jevů, v souladu se zněním zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Stejně tak je potřeba zajistit, aby nedošlo k poškození prostředí pro ptáky, kteří v rekonstruovaných budovách mohou hnízdit (např. rorýsi). Tyto aspekty a potenciální rizika jsou ošetřeny v Implementační části koncepce, což zaručuje předcházení těmto rizikům při přípravě záměrů. Ad 3.2 Cíl komplexně směřuje k podpoře udržitelných forem dopravy, jako je pěší, cyklistická, hromadná aj., které budou mít nižší emise skleníkových plynů, čímž přispějí k ochraně klimatu. Podpora udržitelných forem dopravy zároveň směřuje ke zlepšení kvality ovzduší, které mají současně nižší hlučnost oproti automobilové dopravě. Podporovány budou rovněž bezpečnější formy dopravy, jako je pěší a cyklistická doprava. Potenciálním mírným negativním vlivem mohou být zábory půdního fondu pro výstavbu nových záměrů, např. pro nové cyklostezky, parkoviště aj. Jiné negativní vlivy nebyly identifikovány. Tento cíl je zčásti synergický s cílem 1.1, který směřuje ke zlepšení stavu veřejných prostranství, a to včetně dopravních opatření.								
Doporučení	Při mitigačních a adaptačních opatřeních na budovách zajistit ochranu ptáků nebo letounů objektů využívajících.								

Tabulka 10 Hodnocení - Strategický cíl 4. Ve Šlapanicích jsou environmentálně odpovědní občané a firmy, kteří se aktivně podílí na adaptaci města na změnu klimatu

Strategický cíl 4. Ve Šlapanicích jsou environmentálně odpovědní občané a firmy, kteří se aktivně podílí na adaptaci města na změnu klimatu									
Specifické cíle	Referenční cíle životního prostředí								Rozsah/ spolupůsobení/ časový horizont
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
	Ovzduší	Klima	Hluk	Voda	Příroda	Půda	Kulturní památky	Zdraví a bezpečnost	
4.1 Zajišťovat připravenost města v oblasti krizového řízení s přihlédnutím k nejzranitelnějším skupinám obyvatelstva	0	+2	0	+2	0	+1	0	+2	L/-/Dt
4.2 Vzdělávat a vychovávat obyvatele a firmy v environmentálních tématech a aktivně je zapojovat do aktivit spojených se změnou klimatu	+1	+2	0	+1	+1	+1	0	+1	R/-/Dt
Komentář	Ad 4.1 Směřuje k podpoře krizového řízení, a to zejména systému včasného varování, protipovodňové ochrany, zlepšování stavu mostků a propustků, ochrany před přívalovými povodněmi, prevenci black-outu a další. Tato opatření zajistí lepší protipovodňovou ochranu, ochranu půdy před erozí a samozřejmě zvýší kvalitu ochrany zdraví a bezpečnosti obyvatel a jejich majetku. Negativní vlivy nebyly identifikovány. Ad 4.2 Směřuje ke vzdělávání občanů, firem a úředníků v oblasti problematiky změny klimatu, jeho ochrany a lepším adaptacím. Vzdělávání nepřímo přispěje také ke zlepšování stavu dalších oblastí životního prostředí, zejména zeleně, vodního prostředí apod. Negativní vlivy nebyly identifikovány.								
Doporučení	Bez doporučení.								

6.3 Hodnocení opatření v krajině – Plán krajiny

Součástí adaptační strategie je také Plán krajiny. Jedná se o část Adaptační strategie, která podrobně řeší krajinu a její adaptaci na změny klimatu ve všech aspektech, a to jak v oblasti ochrany stávajících hodnot, tak i vytváření nových prvků nebo zlepšování stavu stávajících.

Jedná se o podrobný dokument, který obsahuje jak analýzu současného stavu krajiny, tak podrobný návrh pro její zlepšení. Plán krajiny řeší tato témata a má tyto ambice:

- využívat historické cesty v krajině pro posílení prostupnosti krajiny
- využít prvků drobné architektury v krajině pro místa zastavení
- hledat cesty k postupné obnově struktury krajiny a k utlumování intenzivní zemědělské činnosti v prostoru říční nivy Říčky
- rozvíjet charakter krajiny a její rekreační potenciál, zejména strukturu, krajiny a ochranu říčních niv toků
- prověřit možnosti územní ochrany říční nivy Říčky
- prověřit rozvoj ÚSES soustavou interakčních prvků
- koordinovat navazování krajinných systémů, ÚSES i doplňujícího systému interakčních prvků
- reflektovat koncepci vycházkových tras v síti cest v krajině
- prověřit a zpracovat podmínky pro řešení protipovodňových opatření a retenčních opatření v krajině, při řešení aplikovat principy HDV
- posilovat biodiverzitu území
- posilovat retenční schopnost krajiny přírodě blízkými retenčními opatřeními (remízky, průlehy atp.)
- řešit interakční prvky s ohledem na jejich působení proti vodní a větrné erozi
- prověřit možnosti zalesnění silně erozně ohrožených půd
- prověřovat možnosti rozvoje cestní sítě v krajině včetně doplnění rekreačního vybavení, upřesnit vedení pěších tras s ohledem na terénní a technické limity území
- chránit a rozvíjet přírodně rekreační charakter údolí Říčky, prověřit polohy vodních ploch v území, např. koupaliště nebo koupacího biotopu v návaznosti na sportovní areál na jižním okraji města

Plán krajiny navazuje a rozpracovává do konkrétnější podoby Strategický cíl 2. Krajina v okolí Šlapanic je zdravá a ekologicky stabilní, prostupná a vhodná k pobytu a rekreaci a na něj navazující cíle:

- 2.1 Zajistit ekologickou stabilitu území a poskytovat ekosystémové služby v krajině s důrazem na posílení přirozeného vodního režimu
- 2.2 Krajinu Šlapanic funkčně propojit s městem, s okolními katastry i místními přírodními atraktivitami. Krajina bude udržitelným prostorem příměstské rekreace a zdravého odpočinku
- 2.3 Chránit hodnoty území a šetrně zacházet s prvky životního prostředí

Tyto cíle jsou vyhodnoceny výše a z vyhodnocení vyplynulo pouze jedno potenciální riziko, respektive potenciální negativní vliv, a to záborů ZPF při realizaci některých opatření v krajině, jako jsou místní komunikace, polní cesty nebo cyklostezky. Jedná se o vliv mírný a malého rozsahu, přičemž tato opatření musí být řešena v rámci územního plánu, se kterým musí být v souladu.

6.4 Hodnocení koncepce jako celku

Při hodnocení vlivů Adaptační strategie Šlapanice je potřeba vzít v úvahu nejen potenciální dopady koncepce na životní prostředí ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale také vzájemnou interakci stavu životního prostředí s deklarovanou ambicí adaptace území na změny klimatu a jeho ochrany.

V této souvislosti se jedná také o to, že současná kvalita životního prostředí ve městě Šlapanice (zejména dopady změn klimatu, stav ovzduší, hlukové zatížení, hospodaření s vodou a půdou) může být jedním z limitů dalšího rozvoje území, který je v zájmu města.

1) Analytická část

Tato část se skládá z několika dílčích částí, které mj. charakterizují řešené území z hlediska predikce vývoje klimatu a jeho dopadů a z toho vyplývajících rizik. Vzhledem k charakteru koncepce je velká pozornost věnována zapojení veřejnosti, tématům zeleně, vodního hospodářství, dopravy a energetiky, mapování zranitelnosti a potenciálu adaptačních a mitigačních opatření. Analytickou část obsahuje také Plán krajiny.

Analytická část je zpracována v odpovídajícím a zcela dostatečném rozsahu.

Doporučení zpracovatele: Bez doporučení úprav.

2) Návrhová část

Návrhová část vychází z informací a závěrů předchozí analytické části. V rámci této části byly rozvedeny strategické a specifické cíle a také byla formulována vize. Hodnocení vize, strategických a specifických cílů je uvedeno v kapitole výše.

Z výše provedeného hodnocení vyplývá, že strategické a specifické cíle **nejsou v rozporu s požadavky na ochranu životního prostředí, veřejného zdraví ani památkovou ochranu a není zde žádné, které by mělo potenciálně významný negativní vliv na životní prostředí**. V případě těch cílů a opatření, která potenciálně negativní vlivy na životní prostředí mohou zakládat (záleží na způsobu provedení následných intervencí), jsou vždy uvedena doporučení ke zmírnění dopadů jak v této kapitole, tak i v kapitole 10 tohoto Vyhodnocení.

Návrhová část je zpracována v odpovídajícím rozsahu.

Doporučení zpracovatele: V rámci vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví nebyly identifikovány významné negativní vlivy koncepce. V případě identifikace potenciálních mírných negativních vlivů koncepce na životní prostředí byla navržena doporučení pro jejich předcházení, eliminaci, minimalizaci a kompenzaci, která jsou uvedena jak v hodnotící tabulce v kapitole 6, tak v kapitole 10 Vyhodnocení koncepce.

3) Implementační část

Tato část koncepce obsahuje návrh řídicí struktury, monitoringu a analýzu rizik. Současně jsou zde uvedena opatření pro omezení negativního vlivu na životní prostředí, která naplňují doporučení vycházející z hodnocení jednotlivých cílů – viz výše.

Implementační část je zpracována v odpovídajícím rozsahu.

Doporučení zpracovatele: Dle doporučení uvedených v rámci hodnocení v kapitole 6 a kapitole 10 koncepce. V rámci monitorování koncepce sladit systém monitoringu a evaluace s požadavky na sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle § 10h, zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

4) Akční plán

Akční plán navazuje na Adaptační strategii. Akční plán je sestaven jako samostatný dokument obsahující přehled a stručný popis konkrétních akcí, které mají být na území města Šlapanice realizovány. Záměry obsažené v Akčním plánu budou sloužit jako podklad pro přípravu rozpočtu města na další kalendářní roky.

Jedná se o její dynamickou část, která může být průběžně aktualizována - doplňována a upravována - na základě aktuální situace, potřeb města, jeho finančních možností, externích finančních zdrojů a dalších změn, které v území mohou nastat. Jsou v něm uvedeny projekty s vyšší prioritou, které by měly být realizovány nebo alespoň připravovány v horizontu nejbližších 5 let. Akční plán je v současné podobě doplněn jako součást adaptační strategie, ale kvůli předpokládané potřebě budoucích úprav, např. ve vazbě na rozpočet, bude představovat samostatný dokument.

Aktivity v něm uvedené mají uvedenu vazbu na jednotlivé strategické a specifické cíle a byly zohledněny při hodnocení specifických cílů z hlediska vlivů na životní prostředí – viz výše. Jejich vlivy lze tedy předpokládat obdobné jako u specifických cílů, na které navazují. Pokud při jejich navazující přípravě vyplyne potřeba jejich posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí, budou posouzeny v rámci procesu EIA.

Akční plán je dostatečně provázán se strategickými a specifickými cíli, které pomáhá naplňovat.

Doporučení zpracovatele: Provádět pravidelný monitoring plnění Akčního plánu a v návaznosti na to sledovat stav plnění monitorovacích indikátorů nastavených jak v rámci Adaptační strategie, tak v rámci procesu SEA.

7 VYHODNOCENÍ MOŽNÝCH PŘESHraniČNÍCH VlivŮ Koncepce NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V rámci hodnocení vlivů návrhu Adaptační strategie Šlapanice na životní prostředí, provedených v předchozí kapitole, byly brány v úvahu také potenciální přeshraniční vlivy. Protože v rámci hodnocení nebyly identifikovány žádné významné negativní vlivy koncepce, lze konstatovat, že lze vyloučit také potenciální významné negativní vlivy koncepce na životní prostředí přesahující hranice ČR. Potenciální přímé vlivy cílů se koncentrují na území města Šlapanice. Šlapanice jsou vzdálené cca 40-50 km od hranic s Rakouskem a 50 km od hranic se Slovenskem.

Na základě znalostí obsahu návrhu koncepce, poloze města Šlapanice a provedeného hodnocení jeho potenciálních vlivů není žádný důvod předpokládat negativní přeshraniční vliv koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví a realizovat přeshraniční posouzení koncepce ve smyslu § 14a zákona č. 100/2001 S., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, zejména v situaci, kdy potenciální vlivy na životní prostředí budou v rámci hodnocení konkrétních opatření eliminovány, případně zmírňovány vhodnými opatřeními.

8 VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽDOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ

8.1 Výběr zkoumaných variant

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice je předkládána v jedné variantě. Na základě hodnocení provedených v rámci předchozích kapitol Vyhodnocení lze konstatovat, že nebyly zjištěny takové negativní vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, které by zakládaly potřebu navrhnout variantní řešení koncepce. Z uvedeného důvodu proto nebylo v rámci Vyhodnocení navrženo doplnění a tím ani hodnocení a porovnávání více variant.

Vedle navržené varianty lze definovat také variantu nulovou (stav bez realizace koncepce). Vzhledem ke skutečnosti, že hodnocená koncepce byla předložena jen v jedné variantě, byl stav životního prostředí bez realizace koncepce východiskem pro hodnocení jejích případných vlivů. To znamená, že v tabulkách v kapitole 6 byly vlivy koncepce na životní prostředí zjišťovány porovnáním se stavem bez realizace koncepce.

V případě nulové varianty by vývoj životního prostředí nebyl ovlivněn aktivitami koncepce a vývoj v oblasti adaptací na změny klimatu by v území s větší pravděpodobností stagnoval. Nebyla by tak koncepčně řešena rizika, která s klimatickou změnou přímo nebo nepřímo souvisí, jako jsou zejména:

- Nárůst teplot a vyšší četnost teplotních extrémů
- Předpoklad redistribuce srážek v průběhu roku a vyšší riziko suchých období
- Vyšší riziko přívalových srážek a povodní
- Zvýšené riziko eroze zemědělské půdy a další

Dá se předpokládat, že tato rizika a dopady by byla určitým způsobem také řešena, ale méně koncepčně, případně ad hoc. Koncepce má za cíl na uvedená rizika reagovat konkrétně, systémově a koncepčně a tím uvedeným rizikům předcházet a řešení problémů urychlit. Je však třeba poznamenat, že koncepce může stav životního prostředí ovlivnit pouze částečně, protože životní prostředí může být současně významně ovlivňováno řadou dalších vlivů, včetně vlivů jiných celostátních nebo krajských koncepcí.

Vzhledem k charakteru koncepce mohou varianty nastat při realizaci koncepce, na úrovni přípravy a zpracování záměrů/projektů s konkrétními charakteristikami. Je proto nezbytné, aby při výběru projektů k podpoře v rámci koncepce, které v současnosti koncepce neuvádí, byla dostatečně zohledněna environmentální kritéria, a aby systém monitorování realizace koncepce obsahoval environmentální indikátory (viz příslušné kapitoly Vyhodnocení).

V této souvislosti je zřejmé, že tam, kde to bude relevantní, musí být záměry podrobeny hodnocení dle zákonů č. 100/2001 Sb. (EIA), č. 114/1992 Sb. (naturové a biologické hodnocení), respektive musí být aplikovány environmentální požadavky stavebního zákona. Dále je nutno upřednostňovat taková řešení, která budou předcházet případným kolizím se zájmy ochrany životního prostředí, přírody a krajiny a veřejného zdraví, či je budou minimalizovat.

8.2 Popis provedení posouzení vlivů koncepce na životní prostředí

Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí bylo zpracováno na základě § 10e až § 10f zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, v rozsahu jeho přílohy č. 9. Obsah a rozsah Vyhodnocení dále vychází ze Závěru zjišťovacího řízení podle § 10d citovaného zákona, vydaného Krajským úřadem Jihomoravského kraje, Odborem životního prostředí, dne 13. 12. 2022 (č. j.: JMK 174955/2022) a vyjádření, zaslání k Oznamení.

Vyhodnocení Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice vychází z následujících zdrojů a metodických kroků:

- Analýza stavu životního prostředí dotčeného území, včetně charakteristik hlavních trendů vývoje,
- Analýza relevantních strategických koncepčních rozvojových dokumentů na národní, krajské i místní úrovni,
- Stanovení referenčního hodnotícího rámce (sady referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví) na základě vybraných koncepčních dokumentů (včetně dokumentů doporučených ze strany orgánů veřejné správy),
- Tabulkové a slovní hodnocení specifických cílů ve vztahu k referenčním cílům ochrany životního prostředí včetně hodnocení rozsahu vlivů, jejich spolupůsobení a časového rozsahu s větší podrobností hodnocení u potenciálních negativních vlivů.
- Doporučení k vyloučení, minimalizaci, zmírnění nebo kompenzaci potenciálně negativních vlivů a doporučení úprav koncepce na základě výše uvedených kroků,
- Návrh environmentálních indikátorů pro sledování vlivů realizace koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví,
- Návrh environmentálních kritérií pro výběr projektů, jako pomůcku pro výběr projektů.

Hodnocení analýzy, vize, implementační části a akčního plánu bylo provedeno slovně. Hodnocení strategických a specifických cílů bylo provedeno prostřednictvím tabulkového hodnocení porovnáním s vybranými referenčními cíli a následně slovně komentováno (viz kapitola 6.2. Hodnocení vlivů), přičemž bylo přihlédnuto k aktivitám, které je budou naplňovat a doprovodným informacím uvedených u specifických cílů.

8.3 Problémy při shromažďování požadovaných údajů

Zpracovatel Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice poskytl zpracovateli Vyhodnocení SEA pro jeho hodnocení dostatečné množství relevantních údajů týkajících se samotné koncepce.

K posouzení koncepce bylo k dispozici dostatečné množství údajů. K dispozici byl návrh koncepce a rovněž také relevantní dokumenty, mapové podklady, s jejichž pomocí bylo hodnocení prováděno. Nenastaly tedy žádné problémy při shromažďování údajů.

Určitým omezením hodnocení je podrobnost koncepce, ve které není prostor (viz metodika přípravy adaptačních strategií) pro uvádění podrobných údajů o plánovaných projektech, jako je jejich přesná identifikace, kapacita, objemy produkce a podobně. Vzhledem k tomu, že při budoucím výběru projektů k realizaci budou uplatňována také environmentální kritéria pro výběr projektů a že stavební projekty budou podléhat standardním procedurám schvalování podle stavebního zákona a v odůvodněných případech budou projekty podléhat také hodnocení záměrů dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, případně dle §45i a § 67, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a například také zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, neměly tyto skutečnosti na výsledné hodnocení zásadní dopad a jeho výsledek neovlivnily.

Vzhledem k rozsahu a charakteru koncepce je možno konstatovat, že se při zpracování tohoto Vyhodnocení nevyskytly takové obtíže nebo nejistoty, které by mohly negativně ovlivnit rozsah a obsah posouzení realizovaného v rámci Vyhodnocení nebo které by znemožňovaly jeho zpracování.

9 STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVU KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, zavazuje v § 10h předkladatele koncepce, aby zajistil sledování a rozbor vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví. Pokud předkladatel na základě tohoto sledování zjistí, že provádění koncepce má nepředvídané závažné negativní vlivy na životní prostředí nebo veřejné zdraví, je povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění těchto vlivů, informovat o tom příslušný úřad a dotčené orgány a současně rozhodnout o změně koncepce. Stanovení indikátorů navazuje na určení referenčních cílů životního prostředí a musí s nimi být v souladu, obdobně jako následně environmentální kritéria pro výběr projektů.

9.1 Monitorování vlivů realizace koncepce na životní prostředí

Návrh systému monitorování vlivů Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice vychází ze skutečnosti, že obsah koncepce musí být natolik obecný, aby umožnil intervence dané rámcem oblastí opatření a opatření. Nástrojem realizace koncepce budou tedy až navržené aktivity (projekty či rozvojové úkoly) podporované v rámci koncepce a naplňující navržené cíle. Realizace těchto aktivit prostřednictvím projektů či rozvojových úkolů přitom může mít – dle jejich konkrétního charakteru, kapacity a lokalizace – rozdílné dopady na životní prostředí a veřejné zdraví.

Při monitorování realizace koncepce navíc nebude možno zcela rozlišit, zda a v jaké míře byl vývoj stavu životního prostředí a veřejného zdraví ovlivněn intervencemi koncepce, nebo jinými procesy probíhajícími mimo systém podpory v rámci koncepce (například intervence v rámci dalších koncepčních dokumentů ČR, vlivy ESIF a národních dotačních titulů, dynamika “přirozeného vývoje” společnosti, globální vlivy, dopady aktuální ekonomické situace a podobně).

Z tohoto důvodu byl při stanovování environmentálních indikátorů přijat systém, který, zajišťuje dodržení souladu mezi cíli koncepce a dopadem podporovaných aktivit (projektů či rozvojových úkolů) a současně - v důsledku propojení referenčních cílů ochrany životního prostředí, monitorovacích ukazatelů (indikátorů) a environmentálních kritérií výběru podporovaných projektů - umožňuje také praktické postupné sledování dopadů intervencí koncepce “zdola”, prostřednictvím agregace dat a údajů o dopadech aktivit/projektů.

Nastavení systému monitorovacích ukazatelů (indikátorů) pro sledování vlivu (monitorování) realizace koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí lze považovat za důležitou součást jak hodnocení koncepce v rámci procedury SEA, tak i při její realizaci.

9.2 Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) životního prostředí

V rámci zpracování Vyhodnocení vlivů Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice na životní prostředí a veřejné zdraví byl identifikován výběrový seznam referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví a následně z něj byla stanovena základní sada referenčních cílů ochrany životního prostředí, odpovídající charakteru koncepce. Potenciální dopady realizace koncepce jsou odhadovány prostřednictvím posouzení vlivů koncepce na naplňování těchto cílů.

Město Šlapanice, jako předkladatel koncepce, zveřejní po schválení koncepce podle § 10 g, odst. 5, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, opatření pro zajištění sledování a rozboru vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle § 10h uvedeného zákona dle níže uvedeného nebo analogického návrhu a bude podle něj následně postupovat.

Město Šlapanice bude 1 x za pět let vyhodnocovat vlivy provádění koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, počínaje rokem 2028. Realizace koncepce, především vlivy realizovaných aktivit (projektů) na životní prostředí, bude hodnocena na základě požadavků Stanoviska příslušného úřadu k Vyhodnocení koncepce dle § 10 g) citovaného zákona a dále také na základě environmentálních indikátorů (vybraných monitorovacích ukazatelů vlivu na životní prostředí), tak jak byly navrženy v rámci tohoto dokumentu.

Uvedené Stanovisko příslušného úřadu i dokument Vyhodnocení budou zveřejněny na internetových stránkách města Šlapanice v sekci, v níž je zveřejněna dotčená koncepce. Výsledky hodnocení budou předkládány vedení města a následně zveřejňovány na jejich internetových stránkách.

K tomu, aby bylo možné sledovat vlivy koncepce pomocí navržených indikátorů, je nutné jejich sledování provázat s environmentálním hodnocením projektů či rozvojových úkolů podporovaných v rámci koncepce. Monitorováním a agregací dat pak bude možné vyhodnotit celkový dopad realizace koncepce na referenční cíle ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Návrh monitorovacích indikátorů souvisí také s hodnocením naplňování strategie, kdy bude pravidelně vyhodnocován postup dosahování jednotlivých cílů strategie s pomocí 6 navržených indikátorů. Tyto indikátory budou připraveny v periodě 1 x za 2 roky a budou předloženy Radě města spolu se zprávou o implementaci Adaptační strategie. Tímto bude zajištěna provazba procesu SEA s monitoringem samotné koncepce.

V níže uvedené tabulce je tedy uveden návrh monitorovacích indikátorů vlivů koncepce na životní prostředí, který vychází z vyhodnocení vlivů na životní prostředí, a to ty, které reagují na identifikované potenciálně negativní vlivy. Současně jsou uvedeny monitorovací indikátory pro naplňování cílů koncepce.

Tabulka 11 Návrh environmentálních indikátorů

Oblast životního prostředí	Referenční cíl	Indikátor	Jednotka	Definice
Indikátory vyplývající z Vyhodnocení				
Půda	Omezit zábory a degradaci půdy	Zábor zemědělské a lesní půdy	ha	Zábory zemědělského půdního fondu v I. a II. třídě ochrany a zábory pozemků určených k plnění funkce lesa
Kulturní památky	Chránit kulturní a historické dědictví a hodnoty	Ohrožení kulturního a přírodního dědictví	počet	Počet projektů ohrožující kulturní a přírodní dědictví
Indikátory navržené pro monitoring samotné koncepce (dle koncepce)				
ID	Indikátor	Jednotka	Popis	
IN1	Rozloha nepropustných ploch přeměněných na plochy propustné	m ²	Stávající nepropustné plochy v tomto případě zahrnují jak střešní, tak pozemní povrchy. Ty mohou být nahrazeny extenzivními či intenzivními zelenými střechami, respektive vsakovací dlažbou, mlatovými povrchy, zasakovacími rošty atd.	
IN2	Počet realizovaných opatření modrozelené nebo šedé infrastruktury	Počet opatření	Do tohoto počtu jsou zahrnuta jednotlivá opatření (jak fyzická, tak organizační) s dokončenou realizací v daném roce. Těmi může být jak nová výsadba klimatické zeleně, tak drobné vodní prvky, stínící konstrukce nebo například aktualizace krizového plánu apod. Započítávají se i projekty podporující ekologickou stabilitu (např. ÚSES) či biodiverzitu. Počet (v názvu indikátoru) povzbuzuje realizaci většího počtu menších opatření.	

IN3	Množství vzrostlé zeleně	Strom	Indikátor sleduje množství stromů ve městě, k výpočtu dochází zvláště pro zastavěnou část města a extravilán. Využívána jsou data z pasportu zeleně. Indikátor by měl mít rostoucí tendenci, zejména v zastavěné části území. Výpočet doporučujeme doplnit 1x za pět let družicovou analýzou vzrostlé zeleně.
IN4	Počet městem podpořených projektů s tematikou změny klimatu	Počet projektů	Zahrnuty jsou environmentálně prospěšné projekty s pozitivním dopadem v oblasti adaptace/mitigace klimatické změny, iniciované ze strany veřejnosti či zájmových spolků, kde město poskytuje finanční či nefinanční asistenci (např. pronájem zdarma). Nejedná se o projekty, kde město pouze přijímá záštitu či pomáhá s propagací.
IN5	Uspořené emise skleníkových plynů	Tun CO2	Emise, které byly uspořeny v sektorech energetiky (výroba a užití elektřiny a tepla) a dopravy, a to buď prostřednictvím energetických úspor či náhrady stávajících zdrojů energie nebo dopravních prostředků za jejich nízkemisní alternativy.
IN6	Počet podaných projektových žádostí	Počet projektů	Jedná se o počet projektů zacílených na dopady změny klimatu (jak adaptační, tak mitigační projekty), kde město podalo žádost o externí financování. Hodnota indikátoru by měla být průběžně minimálně stejně vysoká jako IN2, aby byla zaručena kontinuální příprava dalších projektů k realizaci v nadcházejících letech.

Zdroj: Vlastní návrh a návrh koncepce – Implementační část

10 POPIS NAVRHOVANÝCH OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, VYLOUČENÍ, SNÍŽENÍ A KOMPENZACI VÝZNAMNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ZJIŠTĚNÝCH NEBO PŘEDPOKLÁDANÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE

Z provedeného vyhodnocení strategických a specifických cílů a celé koncepce vyplývá, že **nebyl identifikován významný negativní vliv na jednotlivé složky životního prostředí a veřejné zdraví**, vyplývající z provedení koncepce.

Byla zjištěna řada významnějších pozitivních dopadů, které by budoucí realizace adaptační strategie měla přinést.

Koncepce předpokládá také některé projekty s potenciálně mírným negativním vlivem či rizikem pro životní prostředí.

Jedná se především o následující potenciální mírně negativní dopady nebo potenciální rizika:

- Potenciálně negativní ovlivnění památkově hodnotných objektů nevhodnou realizací adaptačních nebo mitigačních opatření na budovách.
- Potenciálně negativní ovlivnění vybraných druhů ptáků nevhodnou realizací mitigačních (energetických) opatření na budovách (např. ovlivnění rorýsů zateplením objektů).
- Potenciálním mírným negativním vlivem mohou být zábory půdního fondu pro výstavbu nových dopravních záměrů, např. pro nové cyklostezky, parkoviště aj.

Protože **nebyly identifikovány žádné významně negativní vlivy** na životní prostředí a veřejné zdraví, je hlavním nástrojem ochrany životního prostředí předcházení, omezování, snižování či kompenzace případných vlivů (vhodná lokalizace, technické provedení, hodnocení záměrů ad.). V případě projektů, které vycházejí z oblastí podpory AS Šlapanice, se jedná o zajištění souladu jejich umístování s platnou územně-plánovací dokumentací a v navazujících fázích jejich přípravy posouzení prostřednictvím EIA, naturového hodnocení, biologického hodnocení, nebo podle požadavků stavebního zákona či zákona o státní památkové péči, tam kde nejsou procedury dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, nebo zákona na ochranu přírody, relevantní.

Základním opatřením k předcházení, eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění koncepce bude – vedle pečlivého a kvalifikovaného výběru podporovaných aktivit/rozvojových úkolů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí - pravidelná kontrola (monitoring) realizace provádění Koncepce (viz kapitola 9 Vyhodnocení).

V případě zjištění závažných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během realizace Adaptační strategie Šlapanice je předkladatel na základě požadavků zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů a informovat o tom příslušný úřad, tedy Krajský úřad Jihomoravského kraje a dotčené orgány a současně rozhodnout o adekvátní změně koncepce. Opatření mohou být různého charakteru, od zvýšení dohledu při výběru podporovaných opatření po uložení nápravných opatření, až po případné zastavení podpory.

Část hodnocených cílů je bez identifikovaných negativních vlivů na referenční cíle, takže v případě těchto opatření není nutno doporučovat žádná zmírňující opatření. V případě záměrů/projektů, které spadají do některých z identifikovaných specifických cílů s potenciálním mírně negativním vlivem na životní prostředí, zde shrnujeme hlavní opatření ke snížení potenciálních negativních vlivů.

- Při realizaci opatření ve zvláště chráněných územích, lokalitách soustavy Natura 2000 a dalších přírodně hodnotných lokalitách spolupracovat na přípravě záměrů s příslušnými orgány ochrany

přírody.

- Při přípravě záměrů na objektech s památkovou hodnotou spolupracovat s odborným pracovištěm památkové péče.
- Při lokalizaci nových dopravních záměrů minimalizovat zábory půdního fondu ve vyšších třídách ochrany.
- Při mitigačních a adaptačních opatřeních na budovách zajistit ochranu ptáků nebo letounů objekt využívajících.

11 STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PROJEKTŮ

Hlavním kritériem pro výběr projektů k realizaci bude, kromě souladu s cíli Adaptační strategie Šlapanice, také konkrétní aktuální potřeba v území a finanční a technické možnosti. Avšak při výběru a realizaci konkrétního projektu v rámci strategie by mělo být zohledněno environmentální hledisko. Pro tuto potřebu vyhodnocení environmentálních dopadů předkládaných a vybíraných projektů jsou navrženy indikátory/kritéria pro výběr projektů.

Environmentální hodnocení projektů při jejich výběru je jednou z možností minimalizace negativních vlivů koncepcí na životní prostředí. Na základě hodnocení projektů dle environmentálních kritérií by měly být následně schváleny či doporučeny k realizaci pouze ty projekty, které nebudou mít významný negativní vliv na životní prostředí. Současně by měly být v případě věcně stejných projektů doporučeny k realizaci ty projekty, které budou hodnoceny jako příznivější z hlediska životního prostředí.

Kritéria environmentálního hodnocení projektů byla stanovena vzhledem k referenčním cílům ochrany životního prostředí a identifikovaným vlivům koncepce na životní prostředí (viz výše). Environmentální hodnocení projektů pak má odpovědět na otázku, jakým způsobem může předkládaný projekt ovlivnit životní prostředí ve smyslu referenčních cílů ochrany životního prostředí. Hodnocení aktivit/projektů z hlediska životního prostředí je navrhováno v podobě slovního hodnocení, to znamená konstatováním pro jednotlivá environmentální kritéria.

Zpracovatel SEA navrhl následující environmentální kritéria pro výběr projektů realizovaných v rámci Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice. Pro některé referenční cíle je v následující tabulce uváděno větší množství otázek kvůli možnému výběru. Tučně jsou označena pozitivní odpovědi při hodnocení.

Tabulka 12 Navržená environmentální kritéria pro výběr projektů

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí	Pozitivní hodnocení tučně
Chránit vodní prostředí, podporovat přirozenou retenční funkci krajiny	Sníží projekt velikost nepropustných ploch? Může projekt negativně ovlivnit vodní prostředí?	ano / ne ano / ne
Chránit přírodní hodnoty a zeleň v území	Dojde realizací projektu k zásahu do přírodně cenných lokalit (ÚSES, VKP a další)? Je součástí projektu i výsadba/obnova zeleně?	ano / ne ano / ne
Omezit zábory a degradaci půdy	Dojde v rámci projektu k významnému snížení rozlohy kvalitních zemědělských půd a PUFPL?	ano / ne
Chránit kulturní a historické dědictví a hodnoty	Přispívá projekt ke zhoršení ochrany kulturního nebo přírodního dědictví?	ano / ne

12 VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Vlivy Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice byly hodnoceny současně s ostatními vlivy na životní prostředí průběžně v rámci jednotlivých kapitol.

Základní demografické charakteristiky a charakteristiky zdravotního stavu obyvatel jsou popsány v rámci kapitoly 2. Z hlediska lidského zdraví je důležitá kvalita ovzduší a hluk. Na území města jsou dodržovány všechny imisní limity s výjimkou občasných překročení hodnot pro oxidy dusíku, jejichž koncentrace posledních několik let mírně stoupá, a ozonu a benzo(a)pyrenu, jejichž koncentrace se naopak snižuje. Lokálně horší kvalita ovzduší se vyskytuje v důsledku blízkosti dálnice D1 a brněnské aglomerace, dále potom z průmyslu. Zmíněna byla také potenciální rizika na zdraví obyvatel vyplývající z predikcí změny klimatu. U hluku je nejvýznamnějším zdrojem silniční a letecká doprava. Negativní účinky hluku na lidské zdraví se projevují zejména poškozením sluchového aparátu, vlivem na kardiovaskulární systém, nepříznivým působením na osvojování řeči a čtení u dětí, dále mají vliv na poruchy spánku apod.

V kapitole 3 jsou aspekty veřejného zdraví rovněž zmiňovány, a to především ve vztahu k hlukovému zatížení a kvalitě ovzduší. Kvalitu zdraví obyvatel může ovlivňovat také změna klimatu. Občasné znečištění ovzduší je taktéž problémem životního prostředí (kap. 4.3), k jehož řešení koncepce přispívá. V této části jsou rovněž komentovány současné problémy v oblasti veřejného zdraví.

Problematika zdraví a bezpečnosti obyvatel je také zohledněna v rámci kap. 5 při hodnocení cílů životního prostředí a návrhu referenčních cílů. Na základě této kapitoly byly také stanoveny referenční cíle, kdy jedním z cílů je také cíl č. 8 Zdraví a bezpečnost. Tento cíl je dále podrobněji charakterizován, tj. s uvedením vazby na referenční cíle č. 1, 2 a 3, kdy znečištění ovzduší a hlukové zatížení patří mezi determinanty zdraví obyvatel a změna klimatu může mít na zdraví obyvatel také vliv (např. čtenější výskyt vysokých teplot, mimořádné události aj.). Pro potřeby hodnocení koncepce je zde tedy myšleno zejména omezování hlučnosti, znečištění ovzduší a adaptace na vysoké teploty a mimořádné události. Ve vztahu k takto charakterizovanému referenčnímu cíli jsou dále vyhodnocovány jednotlivé specifické cíle.

V kapitole 6 jsou opět hodnoceny i vlivy na veřejné zdraví, a to jednak tabulkově ve vztahu k referenčnímu cíli a případně i doprovodným komentářem (v potaz byly brány také další cíle s přímým vztahem ke zdraví obyvatel). Koncepce se zabývá celou soustavou cílů, z nichž všechny mají také přímý nebo nepřímý pozitivní vliv na zdraví obyvatel. V rámci hodnocení vlivů nebyly identifikovány žádné negativní vlivy na lidské zdraví. V souvislosti se zdravím nebyly zjištěny ani žádné přeshraniční vlivy.

Vzhledem k tomu, že nebyly identifikovány negativní vlivy na zdraví, nebyly v rámci kapitoly 9 stanoveny monitorovací indikátory a v kapitole 11 návrhy kritérií pro výběr projektů.

Na základě všech výše uvedených poznatků vyplývajících z vyhodnocení je možno konstatovat, že problematika ochrany veřejného zdraví byla akcentována průběžně v dostatečné podrobnosti a že realizace koncepce povede ke zlepšení podmínek pro zajištění bezpečnosti obyvatel a ochranu veřejného zdraví. Současně **nebyly zjištěny žádné významné negativní vlivy na veřejné zdraví.**

13 NETECHNICKÉ SHRUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ

Předmětem Vyhodnocení je „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“ (dále též koncepce). Hodnocení koncepce je strukturováno dle požadavků Přílohy 9 k zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

V **kapitole 1** Vyhodnocení je popsán obsah, výchozí principy a cíle koncepce a její vztah k jiným koncepcím. Koncepce obsahuje vizi, strategické a specifické cíle, kterými bude naplňována.

V **kapitole 2** Vyhodnocení je popsán současný stav životního prostředí ve Šlapanicích. Jsou identifikovány hlavní problémy životního prostředí, což je jedním ze zdrojů pro formulaci referenčních cílů ochrany životního prostředí, s nimiž je koncepce při hodnocení konfrontována.

V **kapitole 3** Vyhodnocení jsou vymezeny oblasti, které by mohly být prováděním koncepce zvláště ovlivněny. Jedná se především o oblasti se zvláště zhoršeným stavem životního prostředí, s potřebou ochrany půdy a oblasti pravděpodobně ovlivněné dopady klimatické změny.

V **kapitole 4** Vyhodnocení jsou shrnuty hlavní problémy životního prostředí, které vyplynuly z analýzy v kapitole 2, a které mají vztah k uvedené koncepci. Týká se to zejména klimatu, ovzduší, hluku, vody, půdy a zemědělství, přírody a krajiny a starých ekologických zátěží.

V rámci **kapitoly 5** jsou formulovány referenční cíle ochrany životního prostředí, které vycházejí jak z analýzy životního prostředí v kapitolách 2 a 4 Vyhodnocení, tak z identifikace cílů relevantních národních a krajských koncepcí. Tedy mimo jiné ze Státní politiky životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050 (2021) a řady strategických dokumentů v oblasti životního prostředí v České republice. Výše uvedeným způsobem bylo stanoveno 8 referenčních cílů, které jsou v rámci dané kapitoly dále charakterizovány.

V **kapitole 6, která je klíčovou kapitolou Vyhodnocení**, je tabulkově hodnocen vliv všech specifických cílů, a to jak pomocí číselného hodnocení vůči všem stanoveným referenčním cílům ochrany životního prostředí (viz tabulka hodnocení v kapitole 6), tak i prostřednictvím slovního komentáře. Jednotlivé hodnocené cíle jsou stručně charakterizovány, je uvedeno hodnocení jejich vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví pomocí textového hodnocení a v relevantních případech jsou doplněna také doporučení zpracovatele pro snížení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví.

Prostřednictvím tohoto detailního vyhodnocení jednotlivých specifických cílů byly vyhodnoceny specifické cíle koncepce. Víze koncepce je vyhodnocena slovně, a také jsou komentovány souhrnně analytická, návrhová a implementační část a na koncepci navazující akční plán. Vzhledem k významu této části Vyhodnocení jsou v následujícím textu uvedeny informace ve větší podrobnosti, než v jiných částech této shrnující kapitoly.

Z provedeného hodnocení vyplývá, že cíle „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“ **nejsou v rozporu s požadavky na ochranu životního prostředí a veřejného zdraví a nejsou mezi nimi žádné, které by měly potenciálně významný negativní vliv na životní prostředí.**

U cílů, které potenciálně negativní vlivy na životní prostředí mohou zakládat (záleží na způsobu provedení následných záměrů), jsou vždy uvedena doporučení ke zmírnění dopadů, a to jak v kapitole 6, tak i v kapitole 10 tohoto Vyhodnocení. Konkrétní vlivy na životní prostředí budou záviset především na konkrétním provedení, rozsahu a lokalizaci projektů, kterými budou naplňovány.

Vlivy projektů s potenciálně negativními vlivy na životní prostředí musí být vyhodnoceny prostřednictvím procedur hodnocení vlivů projektů na životní prostředí (posuzování vlivů na ŽP/EIA, naturové hodnocení, biologické hodnocení, požadavky stavebního zákona a další), které musí schválení projektů podmiňovat.

Adaptační strategie je zaměřena již dle svého názvu na lepší adaptaci na změnu klimatu. Byla proto identifikována řada pozitivních vlivů všech opatření na různé složky životního prostředí. Primárně jde o zlepšení modrozelené infrastruktury, zlepšení stavu krajiny, rozvoj zeleně v intravilánu a adaptace na zvyšující se teploty. Pozitivní vlivy v oblasti dopravy a energetiky směřují také do snížení emisí

skleníkových plynů. Další strategický cíl směřuje do oblasti krizového řízení a ochrany před mimořádnými událostmi a také do vzdělávání obyvatel v problematice změny klimatu a adaptace na ni.

Kapitola 7 Vyhodnocení posuzuje možné přeshraniční vlivy koncepce na životní prostředí. Z hodnocení vyplývá, že k významnému ovlivnění území okolních států nedojde.

Kapitola 8 Vyhodnocení obsahuje informaci o tom, že návrh koncepce byl předložen v jedné variantě. Forma návrhu ovšem umožňuje alternativní postup při realizaci koncepce v rámci zpracování projektů / aktivit při respektování hlavního rámce koncepce. Z vyhodnocení nevyplývá potřeba zpracování dalších variant řešení.

V **kapitole 9** Vyhodnocení jsou navrženy monitorovací ukazatele, které navazují na referenční cíle a provedené hodnocení. Dále jsou zde převzaty monitorovací indikátory ze samotné koncepce. Indikátory budou sloužit mimo jiné ke sledování a rozboru vlivů provádění koncepce na životní prostředí. Je navržen také způsob monitorování.

V **kapitole 10** Vyhodnocení jsou popsána opatření pro předcházení, eliminaci a zmírnění negativních vlivů koncepce. V kapitole jsou navržena opatření týkající se všech částí koncepce, u kterých byl identifikován potenciální negativní vliv.

V rámci **kapitoly 11** Vyhodnocení jsou navržena environmentální kritéria pro výběr projektů. Hlavním kritériem pro výběr projektů k realizaci bude soulad s Adaptační strategií na klimatickou změnu pro město Šlapanice, konkrétní aktuální potřeba v území a finanční a technické možnosti. Při výběru a realizaci konkrétního projektu je doporučeno zohlednit environmentální hledisko a eliminace dopadů na památkově chráněné zájmy. Tato kritéria tvoří jednotný systém se stanovenými referenčními cíli životního prostředí a souvisejícími indikátory pro monitorování provádění koncepce.

Kapitola 12 Vyhodnocení shrnuje vlivy koncepce na veřejné zdraví. Na základě všech výše uvedených poznatků vyplývajících z vyhodnocení je zde konstatováno, že realizace opatření uvedených v koncepci povede k celkovému zlepšení podmínek a ochrany veřejného zdraví. Současně nebyly zjištěny žádné významné negativní vlivy na veřejné zdraví.

Kapitola 13 (tedy tato kapitola) představuje netechnické shrnutí obsahu Vyhodnocení.

Kapitola 14 Vyhodnocení obsahuje vypořádání vyjádření obdržných ke koncepci.

Kapitola 15 Vyhodnocení obsahuje závěry a doporučení včetně návrhu souhlasného stanoviska a podmínek, které jsou zaměřeny na eliminaci a snížení vlivů Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice na životní prostředí.

14 SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ POŽADAVKŮ STANOVENÝCH ZÁVĚREM ZJIŠŤOVACÍHO ŘÍZENÍ A VYJÁDŘENÍ OBRŽENÝCH KE KONCEPCI Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.

14.1 Přehled vyjádření obdržných ke Koncepci

Zpracovateli Vyhodnocení byla prostřednictvím příslušného úřadu, Krajského úřadu Jihomoravského kraje, Odboru životního prostředí, předána vyjádření obdržná k Oznámení ve smyslu § 10c, odstavec 3 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Všechna předaná vyjádření jsou podle data jejich vydání přehledně uvedena v následující tabulce. V následujícím vypořádání jsou pak vyjádření rozdělena na vyjádření obsahující připomínky a doporučení a vyjádření neobsahující ani připomínky ani doporučení.

Tabulka 13Přehled obdržných vyjádření

	Odesílatel vyjádření	Kontaktní adresa	Č. j.:	Ze dne
1.	Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Brno	Lieberzeitova 14, 614 00 Brno	ČIŽP/47/2022/11404	23.11.2022
2.	Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně	Jeřábkova 1847/4, 602 00 Brno	KHSJM 69590/2022/BO/HOK	28.11.2022
3.	Jihomoravský kraj	Žerotínovo náměstí 3, 601 82 Brno	JMK171030/2022	28.11.2022

14.2 Vypořádání vyjádření obsahujících náměty, připomínky a doporučení

V následujícím přehledu jsou uvedeny podstatné relevantní údaje z vyjádření podaných ke zveřejněnému Oznámení (jen vyjádření, která obsahují náměty, připomínky nebo doporučení) a jejich vypořádání zpracovatelem Vyhodnocení. Zbývající vyjádření (vyjádření číslo 1 a 2) neobsahovala připomínky ani návrhy, a proto nejsou předmětem tohoto vypořádání.

Tabulka 14 Vypořádání připomínek v obdržených vyjádřeních

Připomínky	Vypořádání
Jihomoravský kraj • Jednoznačné konstatování, zda cílem koncepce ASZK (jejíž součástí je Plán krajiny), je zpřesnění existující koncepce krajiny (a to jak na krajské, tak na místní úrovni) nebo zda je cílem ASZK vytvoření zcela jiného koncepčního pojetí krajiny. • Specifikaci rozsahu řešeného území, zda jde o správní území města Šlapanice nebo o území správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Šlapanice, a to o pojmy v souladu s platnou legislativou. • Pro členění správního území města Šlapanice bude používáno pojmosloví dle platné legislativy, zejména zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále „stavební zákon“), tj. pojmy „zastavěné území“, „zastavitelné plochy“ a „nezastavěné území“. • Při zpracování vyhodnocení a koncepce budou používány postupy vyplývající z platné legislativy, zejména stavebního zákona, jeho prováděcích předpisů a budou zohledněna metodická doporučení Ministerstva pro místní rozvoj, zejména metodické doporučení vydané ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí v roce 2016, týkající se územní studie krajiny. Věcné zadání týkající se tématu krajiny uvedené ve zveřejněném oznámení je zjevně nedostatečné pro to, aby tato část ASZK mohla sloužit jako podklad pro případnou změnu ÚP Šlapanice 2022. Specifikace obsahu této části ASZK bude doplněna buďto jako zadání pro zpracování dílčího odborného podkladu pro následnou územní studii krajiny ORP nebo bude zadána přímo jako územní studie krajiny, a to se zohledněním předmětné metodiky MMR a MŽP. • Při zpracování vyhodnocení a koncepce budou použity postupy a dokumenty dle platné legislativy, zejména stavebního zákona a jeho prováděcích předpisů. Usnesení rady, popřípadě zastupitelstva nemůže stanovit závaznost koncepce nad rámec daný platnou legislativou, zejména zákonem o obcích.	Cílem ASZK je adaptace města Šlapanice na změnu klimatu. Řešen je jak intravilán, tak i extravilán. Součástí řešení extravilán je také příloha „Plán krajiny“, která podrobně řeší adaptační opatření v krajině. Plán krajiny vychází ze stávajících koncepcí a územně plánovací dokumentace obce a kraje. Předpokládá se, že ASZK bude rovněž podkladem pro případné změny územního plánu. Území řešené v rámci Adaptační strategie zahrnuje pouze území města Šlapanice, nikoliv ORP Šlapanice. Toto je zdůrazněno jak v Oznámení, tak ve Vyhodnocení a také v samotné ASZK a v úvodní kapitole v Plánu krajiny. Pojmy použité v rámci Vyhodnocení a v rámci ASZK jsou v souladu s platnou legislativou. Doplňujeme, že v případě ASZK se jedná o koncepci, která je zpracována dle metodických pokynů pro přípravu adaptačních strategií. Vyhodnocení je zpracováno dle platné legislativy, tj. zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, dle platných metodických pokynů k němu a zkušeností zpracovatele. ASZK je zpracována dle požadavků zadávací dokumentace a vychází rovněž z aktuálních metodických pokynů pro tvorbu adaptačních strategií. Plán krajiny je přílohou ASZK, která se zabývá adaptačními opatřeními v krajině. Pro přílohu tohoto typu není stanoven konkrétní metodický pokyn a ani nemá legislativní ukotvení. Jeho zpracování je tedy na zpracovateli a požadavcích zadavatele. Plán vycházel ze stávající ÚPD JMK a stávající a připravované ÚPD města Šlapanice, se kterou je v souladu. Je předpokládáno, že Plán krajiny (například navržené změny ve vedení ÚSES apod.) může být použit jako podklad v budoucích změnách ÚP města Šlapanice nebo jako podklad pro územní studii krajiny. Vyhodnocení je zpracováno dle požadavků platné legislativy, tj. primárně dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, dle platných metodických pokynů k němu a zkušeností zpracovatele. Koncepce je

Připomínky	Vypořádání
• V oznámení byly opomenuty strategické dokumenty na regionální úrovni, proto se doporučuje následující vyjádření: „ASZK navazuje na existující strategické dokumenty na úrovni města, kraje (regionu), ČR i EU.“ • V rámci zpracování návrhu a vyhodnocení koncepce je třeba vycházet z platných územně plánovacích podkladů, neboť jak kraj, tak město Šlapanice mají územně plánovací dokumentaci pořízenou a vydanou. Z textu oznámení není zřejmé, zda zpracovatel nevěděl o vydaných platných územně plánovacích podkladech či zda má být ASZK podkladem pro případnou změnu ÚP Šlapanice. • Bod 6 „Hlavní cíle“ bude doplněn následovně: „nastavit na úřadě postupy a procesy vedoucí k realizaci jednotlivých opatření v souladu s platnou legislativou“. • Jedním z neopomenutelných podkladů při zpracování návrhu a vyhodnocení ASZK je zásadní koncepční dokument Jihomoravského kraje, a to „Územní studie cílových charakteristik krajiny Jihomoravského kraje“ (dále také „ÚS krajiny JMK“), kterou pořídily společně resort životního prostředí (zastoupený OŽP) a resort územního plánování (zastoupený OÚPSŘ) v roce 2010. Výstupy z této územní studie byly využity při stanovení charakteristik krajiny Jihomoravského kraje v kapitole F Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje. Předmětnou ÚS krajiny JMK je třeba doplnit do přehledu relevantních regionálních koncepcí.	zpracována dle požadavků zadávací dokumentace a aktuálních metodických pokynů pro přípravu adaptačních strategií měst. Vazby na strategické dokumenty jsou stručně popsány přímo v ASZK v kapitole 1.4. Dále jsou také řešeny v rámci Vyhodnocení v kap. 1.3. Přehled využitých dokumentů a dalších zdrojů je uveden v závěrečných kapitolách jak ASZK, tak i Plánu krajiny a Vyhodnocení. V rámci koncepce bylo pracováno také s územně plánovací dokumentací jak JMK, tak města Šlapanice. ASZK je s těmi to dokumenty v souladu a rovněž předpokládá, že může být použit jako podklad v budoucích změnách ÚP města Šlapanice nebo jako podklad pro územní studii krajiny aj. Bylo zachováno původní znění cíle. Při realizaci adaptační strategie se předpokládá, že všechna opatření a projekty budou realizovány v souladu s platnou legislativou. ZÚR JMK a zmiňovaná ÚS krajiny JMK sloužily jako podkladové dokumenty, ASZK je s těmito dokumenty v souladu. Tato informace byla doplněna do kapitoly 3.10 v Plánu krajiny a do seznamu literatury, současně je tato územní studie zmiňována také ve Vyhodnocení v kap. 1.3.

14.3 Vyjádření neobsahující ani připomínky ani doporučení

Níže uvedená vyjádření neobsahovala žádné námítky ani připomínky k návrhu Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice ani k Oznámení dotčené koncepce ve smyslu § 10c) zákona číslo 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, případně obsahovala souhlasná vyjádření. Vyjádření jsou očíslována stejně jako ve výše uvedené tabulce.

- Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Brno
- Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně

14.4 Vypořádání požadavků vyplývajících ze zjišťovacího řízení

Níže je uveden soupis požadavků ze zjišťovacího řízení a stručné vyhodnocení jejich naplnění.

<i>1. Vyhodnotit soulad koncepce s koncepčním dokumentem Jihomoravského kraje, a to s „Územní studii cílových charakteristik krajiny Jihomoravského kraje“ (dále také „ÚS krajiny JMK“), který byl v rámci výčtu relevantních regionálních koncepcí opomenut.</i>
ÚS krajiny JMK byla jedním z podkladů pro přípravu Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice. Vyhodnocení souladu, respektive popsání vazeb, s tímto dokumentem je provedeno v kap. 1.3. Vyhodnocení.
<i>2. Vyhodnotit, zda a do jaké míry ASZK přispívá k řešení stávajících problémů životního prostředí v dotčeném území a s nimi souvisejících rizik, uvedených v oznámení ASZK.</i>
V kapitole 2 jsou uvedeny informace o současném stavu životního prostředí. Zde a v navazujících kapitolách byly rovněž identifikovány problémy a rizika životního prostředí na území Šlapanic. Ty byly zohledněny rovněž při stanovení referenčních cílů životního prostředí v území. Také vůči těmto cílům bylo následně provedeno vyhodnocení jednotlivých cílů koncepce. Nebyly identifikovány žádné významně negativní vlivy na životní prostředí. Byly identifikovány mírné negativní vlivy – zábory ZPF, a dále bylo upozorněno na možná rizika, tj. potenciálně negativní zásahy do přírodně hodnotných lokalit a památkově hodnotných objektů v případě nevhodné realizace záměrů. K těmto vlivům a rizikům byla navržena opatření.   Dále bylo identifikováno, že koncepce bude mít celou řadu pozitivních dopadů na jednotlivé oblasti životního prostředí, zejména veřejnou a krajinou zeleň, modrozelenou infrastrukturu, ochranu zemědělské půdy, ochranu zdraví obyvatel a další.
<i>3. Porovnat a vyhodnotit navržené scénáře ve vztahu k zájmům ochrany přírody a krajiny a dopadům na veřejné zdraví včetně tzv. referenčního scénáře, tedy nerealizace opatření navrhovaných koncepcí.</i>
Problematika ochrany přírody a krajiny byla řešena v rámci celého Vyhodnocení. Pro tuto oblast byl stanoven referenční cíl č. 5, vůči kterému byly jednotlivé cíle koncepce také hodnoceny. Z hodnocení vyplývá, že při realizaci koncepce lze předpokládat jednoznačně převažující mírné i významné pozitivní dopady na přírodní hodnoty v území a jejich ochranu. V kapitole 8 je rovněž komentováno, jak by se vyvíjel stav životního prostředí bez realizace opatření navržených v koncepci. Bylo konstatováno, že vývoj v této oblasti by více stagnoval a řešení problémů a předcházení rizikům by bylo pomalejší a méně koncepční než při schválení koncepce.
<i>4. V rámci vyhodnocení posoudit přímé i nepřímé předpokládané vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví v dotčeném území a s nimi související rizika.</i>
V rámci hodnocení byly posuzovány vlivy přímé i nepřímé, kumulativní, synergické i sekundární – viz metodický postup v kap. 6.2.
<i>5. V návrhu a vyhodnocení zohlednit požadavky a připomínky Jihomoravského kraje.</i>
V rámci Vyhodnocení a také v rámci koncepce byly zohledňovány připomínky Jihomoravského kraje – viz vypořádání výše.

15 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI

Na základě předloženého vyhodnocení vlivů Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice na životní prostředí a veřejné zdraví lze konstatovat, že nebyly identifikovány žádné významné negativní vlivy této koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, které by znemožňovaly její schválení. To se týká jak celkového vyhodnocení koncepce, tak i vyhodnocení jednotlivých specifických cílů. Byly identifikovány pouze potenciálně mírně negativní vlivy, respektive potenciální rizika, u kterých byla navržena doporučení k jejich předcházení, vyloučení či snížení. Kromě potenciálních negativních vlivů byly identifikovány také vlivy pozitivní.

Na základě všech výše uvedených skutečností je možno konstatovat, že předložená koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“

nebude mít významně negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví.

Ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, vyplývá povinnost posoudit, zda provádění koncepce může významně ovlivnit evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti zařazené do soustavy Natura 2000 a pokud ano, do jaké míry a jaká opatření je nutno přijmout. Na základě žádosti zpracovatele (na základě plné moci) byla k návrhu koncepce vydána stanoviska orgánů ochrany přírody. Z obdržených stanovisek orgánů ochrany přírody vyplynulo, že lze vyloučit významný negativní vliv koncepce na lokality soustavy Natura 2000.

Na základě všech informací výše uvedených doporučujeme vydat následující stanovisko:

Krajský úřad Jihomoravského kraje
Odbor životního prostředí
Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno

V Brně, dne: 2023
Č.j.:

STANOVISKO K NÁVRHU KONCEPCE

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice

podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Předkladatel koncepce: Město Šlapanice

Zpracovatel koncepce: ASITIS s.r.o.

Zpracovatel vyhodnocení: Mgr. Zdeněk Frélich
autorizovaná osoba dle zákona č.100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
autorizovaná osoba dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Průběh posuzování:

Dne 2.11.2022 byla Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, Odboru životního prostředí podána elektronická a písemná verze oznámení koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“ dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Předkladatelem koncepce je město Šlapanice, Masarykovo náměstí 100/7, 664 51 Šlapanice, IČ: 00282651.

Oznámení bylo v souladu s požadavkem odstavce 2, § 10c) citovaného zákona příslušným úřadem zasláno dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům. Dne 8.11.2022 krajský úřad zveřejnil informaci o oznámení koncepce na úřední desce Jihomoravského kraje. Oznámení koncepce bylo též zveřejněno v Informačním systému SEA. Lhůta 20 dnů pro zaslání vyjádření k oznámení koncepce uplynula dne 28.11.2022.

Na základě vyjádření, doručených k Oznámení, byl příslušným úřadem vydán 13.12.2022 Závěr zjišťovacího řízení, který mimo jiné stanovil obsah a rozsah Vyhodnocení nejen v rozsahu základních zákonných požadavků, daných § 2 a 10b) a přílohou č. 9 zákona, ale také nad tento rámec, se zaměřením na aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení. V souladu s požadavky zákona byl tento dokument zveřejněn.

Příslušný úřad – Krajský úřad Jihomoravského kraje, Odbor životního prostředí, obdržel vyjádření celkem od 3 subjektů. Krajský úřad konstatoval, že dvě vyjádření ke koncepci byla bez připomínek, byla souhlasná či konstatovala, že danou koncepci akceptují. Vyjádření týkající se obsahu a rozsahu posouzení (vyhodnocení) byla využita jako podklad pro vydání závěru zjišťovacího řízení.

Na podkladě oznámení koncepce a vyjádření k němu obdržených provedl Krajský úřad Jihomoravského kraje, Odbor životního prostředí, podle kritérií uvedených v příloze č. 8 k zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon o posuzování vlivů na životní prostředí“) zjišťovací řízení ve smyslu § 10d výše uvedeného zákona se závěrem, že **koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro**

město Šlapanice“ bude posuzována podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“ je koncepcí místního významu, je tedy předmětem posuzování vlivů koncepce podle ustanovení § 10a odst. 1 písm. b) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a to na základě screeningového zjišťovacího řízení.

Závěr zjišťovacího řízení také stanovil obsah a rozsah Vyhodnocení nejen v rozsahu základních zákonných požadavků, daných §§ 2 a 10b) a přílohou č. 9 zákona, ale také nad tento rámec, se zaměřením na aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení. V souladu s požadavky zákona č. 100/2001 Sb. byl tento dokument zveřejněn.

Dne 2023 byl příslušnému úřadu předložen návrh koncepce „Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice“ (dále také koncepce), včetně Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, ve smyslu § 10f) citovaného zákona.

Návrh koncepce včetně vyhodnocení SEA byl dne 2023 zveřejněn podle § 16 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Od veřejného projednání Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice bylo na základě vyjádření došlých v rámci zjišťovacího řízení upuštěno).

Stručný popis koncepce:

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice je komplexním strategickým dokumentem pro potřeby plánování opatření na zmírnění dopadů změn klimatu na území města Šlapanice. Je novým, střednědobým, strategickým nástrojem, kterým se město Šlapanice systematicky připravuje na dopady měnícího se klimatu a přírodních podmínek. Dokument definuje základní strategické a specifické cíle a navazující opatření pro zmírnění dopadů klimatických změn na území města, a doporučuje opatření a aktivity v jednotlivých oblastech pro bezpečnou budoucnost a udržitelné fungování města v podmínkách měnícího se klimatu.

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice je důležitým nástrojem, o který se bude město moci opírat při rozhodování o investičních i neinvestičních projektových záměrech a možnostech zahrnutí adaptačních opatření do plánovaných investic či realizace konkrétních adaptačních opatření na dopady změn klimatu.

Úspěšná adaptace na změnu klimatu povede ke snížení zranitelnosti a zvýšení odolnosti vůči jejím dopadům, aniž by byla ohrožena kvalita životního prostředí a ekonomický a společenský potenciál rozvoje. Pro zajištění systematického procesu adaptace je potřeba rovněž zvyšovat odborné kapacity u příslušných institucí a komunikovat toto téma se širší veřejností.

Strategie je zpracována pro období s výhledem do roku 2050.

Adaptační strategie se skládá z následujících dílčích částí:

- Analytická část
 - Úvod
 - Očekávané změny hlavních klimatických charakteristik
 - Hlavní hrozby
 - Mapování a analýza zranitelnosti
 - Současný stav a analýza dopadů změny klimatu dle sektorů
 - Hlavní závěry z anket pro veřejnost
 - Mapování potenciálu adaptačních a mitigačních opatření
 - Hlavní závěry analytické části a východiska pro návrh
 - Mapové přílohy
- Návrhová část
 - Cíl a vize Adaptační strategie města Šlapanice na změnu klimatu
 - Strategické a specifické cíle

- Navrhované adaptační a mitigační opatření
- Plán krajiny
- Katalog opatření v krajině a Katalog opatření v zastavěném území
- Mapové přílohy
- Implementační část
 - Nastavení řídicí struktury
 - Omezení negativního vlivu na životní prostředí
 - Rizika a předpoklady úspěšné implementace
 - Nastavení monitoringu a hodnocení

Na Adaptační strategii navazuje Akční plán, který bude průběžně aktualizován.

Hlavním cílem Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice je přizpůsobit město Šlapanice novým přírodním podmínkám vyplývajícím z měnícího se klimatu.

Vize adaptační strategie:

- Město i krajina v okolí Šlapanic jsou odolné vůči hrozbám vyplývajícím ze změny klimatu.
- Krajina je obhospodařována udržitelným způsobem, je v ní dostatek vhodné vegetace a vody. Krajina je prostupná a město systematicky vytváří podmínky pro zlepšení průchodnosti krajiny včetně rozvoje navázané rekreační a turistické infrastruktury.
- Dostatek zeleně pomáhá stabilizovat městské mikroklima a společně s vodními prvky vytváří příjemné prostředí pro život místních obyvatel.
- Město zodpovědně hospodaří s vodou a má funkční systém zachycování, zadržování a využití dešťových vod.
- Šlapanice aktivně snižují svůj příspěvek ke změně klimatu: efektivně hospodaří s energií a odpady, využívá maximální množství obnovitelných zdrojů a čisté dopravy.
- Obyvatelé Šlapanic jsou vzdělaní v environmentálních tématech a aktivně se zapojují do aktivit spojených se změnou klimatu.

Strategické cíle vychází z vize města a na každý strategický cíl navazuje několik specifických cílů. Jejich přehled a struktura je uvedena v následující tabulce.

STRATEGICKÉ CÍLE	SPECIFICKÉ CÍLE
1. Šlapanice se adaptují na změnu klimatu, v zastavěném území mají dostatek zeleně a vody a město s vodou efektivně hospodaří	1.1. Snižovat dopady extrémních hydrologických jevů v zastavěném území a aplikovat opatření pro zachycování, zadržování a využívání dešťové vody
	1.2. Zlepšit mikroklimatické podmínky ve městě, ve veřejném prostoru udržovat plochy zeleně vysokého standardu a dostatečné množství vodních prvků
2. Krajina v okolí Šlapanic je zdravá, ekologicky stabilní, prostupná a vhodná k pobytu a rekreaci	2.1. Zajistit ekologickou stabilitu území a poskytovat ekosystémové služby v krajině s důrazem na posílení přirozeného vodního režimu
	2.2. Krajinu Šlapanic funkčně propojit s městem, s okolními katastry i místními přírodními atraktivitami. Krajina bude udržitelným prostorem příměstské rekreace a zdravého odpočinku
	2.3. Chránit hodnoty území a šetrně zacházet s prvky životního prostředí
3. Město Šlapanice hospodaří efektivně s energiemi a má nízkou uhlíkovou stopu v oblasti budov,	3.1. Environmentálně odpovědně hospodařit s energiemi, snižovat energetické nároky, maximalizovat využití obnovitelné energie a efektivně využívat zdroje s minimalizací produkce odpadů

STRATEGICKÉ CÍLE	SPECIFICKÉ CÍLE
dopravy a využívání zdrojů	3.2. Rozvíjet bezemisní a šetrné způsoby dopravy v čele s hromadnou dopravou, zvláště ve vazbě na každodenní dojíždění do Brna
4. Ve Šlapanicích jsou environmentálně odpovědní občané a firmy, kteří se aktivně podílí na adaptaci města na změnu klimatu	4.1. Zajišťovat připravenost města v oblasti krizového řízení s přihlédnutím k nejzranitelnějším skupinám obyvatelstva
	4.2. Vzdělávat a vychovávat obyvatele a firmy v environmentálních tématech a aktivně je zapojovat do aktivit spojených se změnou klimatu

Stručný popis vyhodnocení:

Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí bylo provedeno v souladu s požadavky zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 zákona č. 100/2001 Sb. a v souladu s požadavky Závěru zjišťovacího řízení. Pro posouzení byla využita metoda referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví, vytvořených na základě platných strategických dokumentů na národní, krajské a místní úrovni, a to především porovnáváním možného vlivu cílů koncepce se stanovenými referenčními cíli ochrany životního prostředí a veřejného zdraví a dále s možnými vlivy na jednotlivé složky životního prostředí. Hodnocen byl rovněž rozsah vlivu, spolupůsobení a časový horizont působení.

Závěry vyhodnocení:

Na základě návrhu koncepce, oznámení koncepce, závěru zjišťovacího řízení, vyhodnocení koncepce podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření dotčených územně samosprávných celků, dotčených správních úřadů a veřejnosti a veřejného projednání

v y d á v á

Krajský úřad Jihomoravského kraje, Odbor životního prostředí, jako příslušný úřad podle § 22 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů,

souhlasné stanovisko

k návrhu koncepce

Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice

a stanoví podle § 10g odst. 2 zákona následující požadavky a doporučení, kterými budou zároveň zajištěny minimální možné dopady realizace koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví:

- Při realizaci opatření ve zvláště chráněných územích, lokalitách soustavy Natura 2000 a dalších přírodně hodnotných lokalitách spolupracovat na přípravě záměrů s příslušnými orgány ochrany přírody.
- Při přípravě záměrů na objektech s památkovou hodnotou spolupracovat s odborným pracovištěm památkové péče.
- Při lokalizaci nových dopravních záměrů minimalizovat zábory půdního fondu ve vyšších třídách ochrany.

- Při mitigačních a adaptačních opatřeních na budovách zajistit ochranu ptáků nebo letounů objektů využívajících.

Toto stanovisko není závazným stanoviskem ani rozhodnutím vydaným ve správním řízení a nelze se proti němu odvolat.

Datum vydání stanoviska:

Otisk razítka příslušného úřadu:

Jméno, příjmení a podpis pověřeného zástupce příslušného úřadu:

.....

SEZNAM POUŽITÝCH PODKLADŮ

- ASITIS (2023): Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice
- ASITIS (2022): Adaptační strategie na klimatickou změnu pro město Šlapanice – Oznámení koncepce dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- AGUATIS a.s. Brno (2016). Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje: Šlapanice.
- CENIA (2010–2019). Geoportal.gov. [online]. 2010–2019 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/home;jsessionid=5295CE717195CDA34558A46D6D0E0B2E>
- CENIA (2022): Zpráva o životním prostředí v Jihomoravském kraji 2021.
- CULEK, M., GRULICH, V., LAŠTŮVKA, Z., DIVÍŠEK, J. (2013) Biogeografické regiony České republiky. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6693-9.
- ČERBA, O. (2003–2004). Geografie zemědělství. In: Databázové systémy GIS. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <http://old.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/index.html>
- ČSÚ (2021): Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2021.
- ČSÚ (2022b): Zemřelí podle seznamu příčin smrti, pohlaví a věku v ČR, krajích a okresech - 2011 až 2020.
- HRUBAN, R. (2020). Fytochorion 20 - Jihomoravská pahorkatina. Moravské-Karpaty.cz [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <http://moravske-karpaty.cz/prirodni-pomery/vegetace/charakteristika/fytochorion-20-jihomoravska-pahorkatina/>
- JMK (2005): Koncepce ochrany přírody a krajiny Jihomoravského kraje.
- JMK (2010): Územní studie Vymezení cílových charakteristik krajiny Jihomoravského kraje.
- JMK (2017): Územní energetická koncepce Jihomoravského kraje 2018-2043.
- JMK (2019): Koncepce Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 za období 2020-2025.
- JMK (2020): Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje ve znění Aktualizací č. 1 a 2.
- JMK (2021): Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Jihomoravského kraje (2021-2030).
- JMK (2021): Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+.
- JMK (2022): Územně analytické podklady Jihomoravského kraje 2021. Pátá úplná aktualizace.
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Jihomoravském kraji na období 2021-2030.
- MAP Šlapanice (2022). Místní akční plán rozvoje a vzdělávání SO ORP Šlapanice.
- MD (2021): Dopravní politika ČR pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050
- Město Šlapanice (2019): Strategický plán rozvoje města Šlapanice do roku 2025.
- Město Šlapanice (2020): Principy rozvoje města.
- Město Šlapanice (2020): Územně analytické podklady správního obvodu obce s rozšířenou působností Šlapanice. Pátá úplná aktualizace.
- Město Šlapanice (2022): Územní plán Šlapanice.
- MMR (2017): Strategický rámec udržitelného rozvoje – Česká republika 2030
- MMR (2019): Strategie regionálního rozvoje ČR 2021 +
- MMR (2021): Politika územního rozvoje ČR ve znění Aktualizace č. 1, 2, 3, 4 a 5
- MPO (2015): Státní energetická koncepce ČR
- MPO (2020): Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu
- MZ (2020): Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030 („Zdraví 2030“)
- MŽP (2015): Národní akční plán adaptace na změnu klimatu
- MŽP (2016): Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2016-2025
- MŽP (2017): Politika ochrany klimatu ČR
- MŽP (2020): Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020–2025
- MŽP (2021): Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015), aktualizace pro období 2021–2030

- MŽP (2021): Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050
- PLÍVA, K. (1971). Typologický systém ÚHUL. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, 90 s.
- Quitt (1971): Klimatické oblasti Československa.
- ROSYPAL, S. (2003). Nový přehled biologie. 1. vyd. Praha: Scientia. ISBN 80-718-3268-5
- SKALICKÝ, V. (1988). Regionálně fytogeografické členění, s. 103-121. In: HEJNÝ, S.; SLAVÍK, B. (eds.) et al. Květena České socialistické republiky 1. Vydání 1. Praha: Academia. 557 s., 1 skl. mapa.
- ÚHUL Brandýs nad Labem. Informace o lesích. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.uhul.cz/>
- VÚV TGM (2015): Strategie ochrany před negativními dopady povodní a erozními jevy přírodě blízkými opatřeními v ČR
- VÚV TGM (2017): Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky
- ZŠ Šlapanice (2020). Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání ŽŠ Šlapanice. Verze 3.1. IZO: 102 191 239.
- <http://www.ochranaprirody.cz/>
- <https://www.czso.cz/>
- https://mapy.geology.cz/dulni_dila_poddolovani/
- <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
- <https://geoportal.npu.cz/ISAD/>
- <http://webgis.nature.cz/mapomat/?mapid=MapoMat4>
- <https://www.mzp.cz/>
- <https://www.mzp.cz/Aplikace/rzc.nsf/index.xsp>
- <http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>
- <https://www.npu.cz>
- <http://www.povis.cz/>
- <http://www.sekm.cz/>
- <https://geoportal.mzcr.cz/shm/>
- <https://mapy.geology.cz/suris/>
- <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/katalog-mapovych-informaci>
- <http://drusop.nature.cz/portal/>
- <https://mapy.vumop.cz/>